

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE KARSLI MEMURLAR
(1879-1909)

Rüveyde ÇİFÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA

Kars-2015

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE KARSLI MEMURLAR
(1879-1909)

Rüveyde ÇİFÇİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA

Kars-2015

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Rüveyde ÇİFÇİ tarafından hazırlanan **Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Karşı Memurlar (1879-1909)** başlıklı bu çalışma, 12/06/2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliğiyle] başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak (oy birliğiyle) kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Başkan: Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA(Danışman)

İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Nurhan AYDIN

İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Cengiz ATLI

İmza:

ONAY

Bu Tez, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../ 201... tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mustafa ÖZDEMİR

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “**Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Karşlı Memurlar (1879-1909)**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

SCIENTIFIC ETHIC STATEMENT

I declare that I complied with the rules of academic and scientific ethics from the proposal stage to the process of completion of the study titled “ **As Sicill-i Ahvâl Records, Officers In Kars (1879-1909)**” as a master thesis I prepared, that I obtained all information in term Project with the frame work of scientific ethics and traditions. That I show sources to the each quotation I made directly in this study I prepared as a term Project in accordance with the writing rules and works which I used have been shown in the bibliography.

27/05/2015

Rüveyde ÇİFÇİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI BÜROKRASİSİNDE KARS DOĞUMLU MEMURLAR

1.1. MEMURLARIN DOĞUM TARİHLERİ VE AİLE DURUMLARI.....	8
1.2. MEMURLARIN EĞİTİMLERİ	9
1.2.1. Memurların Öğrenim Gördükleri Okullar	9
1.2.2. Memurların Bildiği Diller	13
1.3. MEMURLARIN YAZDIKLARI ESERLER	15
1.4. DEVLET HİZMETİNDE KARSLI MEMURLAR.....	16
1.4.1. Memurların Devlet Hizmetine Girişleri	16
1.4.2. Memurların Çalıştıkları Kurumlar	16
1.4.3. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı ve Karşlı Memurlar	18
1.4.4. Memurların Aldıkları Rütbe, Nişan ve Madalyalar	20
1.4.4.1. Rütbe.....	20
1.4.4.2. Nişan	21
1.4.4.3 Madalya	21
1.4.5. Memurların İşledikleri Suçlar ve Aldıkları Cezalar	23
1.4.5.1. Sahte Evrak Düzenleme ve Kabul Etme.....	23
1.4.5.2. Görevi İhmal ve Kötüye Kullanma.....	23
1.4.5.3. Zimmete Para Geçirme ve Yolsuzluk.....	24
1.4.5.4. İtham Edilen Diğer Suçlar	27

İKİNCİ BÖLÜM

KARSLI MEMURLARIN BİYOGRAFİLERİ

2.1. Abdullah Galip Efendi	29
2.2. Abdurrahman Efendi	29
2.3. Abdülhadi Hidayet Efendi	30
2.4. Abdülhamit Efendi	31
2.5. Abdülvahid Bey	32
2.6. Ahmet Abdüssamet Efendi	33
2.7. Ahmet Efendi	33
2.8. Ahmet Faik Efendi	34
2.9. Ahmet Ferit Paşa	35
2.10. Ahmet Hamdi Bey	36
2.11. Ahmet Hamdi Efendi	36
2.12. Ahmet Hamdi Efendi	37
2.13. Ahmet İzzet Efendi	38
2.14. Ahmet Nazif Bey	38
2.15. Ahmet Raif Bey	39
2.16. Ahmet Şakir Efendi	39
2.17. Ahmet Zihni Efendi	40
2.18. Ali Arslan Efendi	40
2.19. Ali Efendi	41
2.20. Ali Kemali Efendi	41
2.21. Ali Niyazi Efendi	42
2.22. Ali Rıza Bey	43
2.23. Ali Rıza Efendi	44
2.24. Ali Rıza Efendi	44
2.25. Ali Rıza Efendi	44
2.26. Arif Hikmet Efendi	45
2.27. Arslan Efendi	47
2.28. Aziz Azmi Efendi	47
2.29. Bahri Efendi	48
2.30. Burhanettin Efendi	48

2.31. Derviş Nihat Efendi	49
2.32. Emrullah Vamık Bey.....	50
2.33. Erkan Şevki Efendi	51
2.34. Eyyüp Sabri Efendi	51
2.35. Hacı Ahmet Bey.....	51
2.36. Hacı Ali Efendi	52
2.37. Hacı Ali Efendi	53
2.38. Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi.....	53
2.39. Hacı Mehmet Ağa	55
2.40. Hafız Abdullah Zühtü Efendi.....	55
2.41. Hafız Ahmet Tevfik Efendi.....	56
2.42. Hafız Ali Haydar Efendi	56
2.43. Hafız Kamil Efendi	57
2.44. Halil Sabri Efendi.....	58
2.45. Hamdi Efendi	59
2.46. Hamit Hilmi Efendi.....	60
2.47. Haşim Bey.....	61
2.48. Hüseyin Bey.....	62
2.49. Hüseyin Bey	63
2.50. Hüseyin Hami Efendi.....	64
2.51. Hüseyin Hüsnü Efendi	65
2.52. Hüseyin Hüsnü Efendi	67
2.53. Hüseyin İlhami Efendi	67
2.54. İbrahim Ethem Efendi	68
2.55. İrfan Şevki Efendi	69
2.56. İskender Bey.....	69
2.57. İsmail Efendi	70
2.58. İsmail Hakkı Paşa.....	71
2.59. İsmail Zühtü Efendi	73
2.60. Mahmut Nazmi Efendi.....	73
2.61. Mahmut Necip Bey	75
2.62. Mahmut Şükrü Efendi	75
2.63. Maksut Efendi	76

2.64. Mehmet Behçet Efendi.....	76
2.65. Mehmet Behçet Efendi.....	76
2.66. Mehmet Durak Efendi.....	78
2.67. Mehmet Dursun Efendi.....	79
2.68. Mehmet Fehmi Bey.....	79
2.69. Mehmet Fevzi Efendi.....	79
2.70. Mehmet Halit Efendi.....	80
2.71. Mehmet Halit Efendi.....	81
2.72. Mehmet Halit Efendi.....	82
2.73. Mehmet Halit Efendi.....	82
2.74. Mehmet Hamdi Efendi.....	83
2.75. Mehmet İrfan Efendi.....	83
2.76. Mehmet Kamil Efendi.....	84
2.77. Mehmet Kamil Efendi.....	84
2.78. Mehmet Kamil Efendi.....	85
2.79. Mehmet Muharrem Efendi.....	85
2.80. Mehmet Mümtaz Bey.....	85
2.81. Mehmet Necati Efendi.....	86
2.82. Mehmet Rıfat Efendi.....	86
2.83. Mehmet Rıfat Efendi.....	88
2.84. Mehmet Rıfat Efendi Bey.....	88
2.85. Mehmet Rıza Bey.....	89
2.86. Mehmet Rıza Efendi.....	90
2.87. Mehmet Sabri Efendi.....	90
2.88. Mehmet Sait Efendi.....	90
2.89. Mehmet Şakir Efendi.....	91
2.90. Mehmet Şakir Efendi.....	91
2.91. Mehmet Şamil Efendi.....	92
2.92. Mehmet Şerif Bey.....	92
2.93. Mehmet Şevket Efendi.....	93
2.94. Mehmet Şevki Bey.....	94
2.95. Mehmet Şevki Efendi.....	97
2.96. Mehmet Şükrü Efendi.....	97

2.97. Mehmet Şükrü Efendi	98
2.98. Mehmet Şükrü Efendi	99
2.99. Mehmet Tahir Efendi	99
2.100. Mehmet Tevfik Efendi	99
2.101. Mehmet Vamık Efendi	100
2.102. Mehmet Vasfi Efendi	100
2.103. Mevlüt Efendi.....	102
2.104. Muhittin Efendi	102
2.105. Musa Efendi	103
2.106. Mustafa Fehmi Efendi.....	103
2.107. Mustafa Hilmi Efendi.....	104
2.108. Mustafa Mümtaz Efendi.....	104
2.109. Mustafa Sabri Efendi	105
2.110. Osman Nuri Efendi	105
2.111. Ömer Bahattin Efendi	107
2.112. Seyit Ahmet Raşit Efendi.....	108
2.113. Süleyman Sırrı Efendi	109
2.114. Süleyman Sırrı Efendi	109
2.115. Süleyman Şadi Bey	110
2.116. Süleyman Şadi Efendi	111
2.117. Süleyman Zühtü Efendi	112
2.118. Şerif Bey	112
2.119. Tahir Avni Bey.....	114
2.120. Tayyar Fehmi Efendi	115
2.121. Tufan Ağa.....	116
2.122. Yusuf Ziya Efendi	116
2.123. Yusuf Ziya Paşa	117
SONUÇ.....	119
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	128
ÖZGEÇMİŞ.....	145

TABLOLİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: Memurların Doğum Tarihleri ve Aile Durumları	129
Tablo 2: Memurların Eğitim Durumları	131
Tablo 3: Memurların Bildikleri Diller	134
Tablo 4: Memurların Görevleri	135
Tablo 5: Memurların Aldıkları Rütbeler ve Tarihleri	140
Tablo 6: Memurların Aldıkları Nişanlar	142
Tablo 7: Memurların Aldıkları Madalyalar	142

ÖZET

İmparatorluğun en uzun yüzyılı olarak adlandırılan XIX. yüzyılda yapılan reformlardan biri devlet hizmetinde çalışan memurlar hakkındadır. Osmanlı Devleti'nde, değişim ve dönüşüme bağlı olarak, memur ve büro sayısı gittikçe artmıştır. II. Abdülhamit döneminde memur sayısı 35.000 olarak tespit edilmiştir. Bu gelişme ve büyüme resmi personelin takibini gerekli kılmıştır. Bu sebeple, II. Abdülhamit dönemine kadar temel teşkil eden uygulamaların ve denemelerin sonucunda bu dönemde Sicill-i Ahval Komisyonu kurulmuştur. Böylelikle, Osmanlı devlet teşkilatında görev alan memurlara ait resmi belgelerin kaydedildiği defterlerin tescil işlemine Sicill-i Ahvâl, meydana gelen defterlere de Sicill-i Umumî adı verilmiştir. Çalışmanın temelini, Sicill-i Ahval kayıtlarındaki Karslı memurlar teşkil etmektedir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde 1879-1909 yılları arasında 201 deftere rastlanmıştır. Sicill-i Ahval Defterlerinin içeriğinde yer alan memurların adı, baba adı, babasının mesleği, önemli bir sülaleden ise sülalesi, hangi milletten olduğu, okuduğu okullar, bildiği diller, görevleri, ödülleri, cezaları, emekli maaşları ve bazılarının da ölüm tarihleri verilmiştir.

Sicil defterlerindeki kayıtlar neticesinde tespit edilen 123 Karslı memurun biyografisi incelenmiştir. Sicil kayıtları incelenirken hicri ve rumi olarak iki farklı tarihe rastlanmıştır. Bu tarihler okuyucuya kolaylık sağlaması amacıyla miladi tarihe çevrilmiştir. Tarih çevirme işlemleri Türk Tarih Kurumunun Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılarak yapılmıştır. Çalışma, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; memurların aile, eğitim ve memuriyet durumları değerlendirilmiştir. Bunlarla ilgili tablolara yer verilmiştir. İkinci bölümde; tespit edilen memurların sadeleştirilmiş biyografilerine yer verilmiştir.

1879-1909 yılları arasında, Karslı memurlar merkez alınarak yapılan bu çalışmayla memurların özgeçmişleri tespit edilmiştir. Amacımız, bürokratik yapıyı tanıma ve anlamayı kolaylaştırmakla birlikte, yerel tarih ve aile tarihi araştırmalarına ışık tutmaktır.

Anahtar Kelimeler; Sicill-i Ahval, II.Abdülhamit, Kars, Memur, Eğitim, Bürokrasi.

ABSTRACT

One of the longest century empire of reforms in the 19th century was called on officials working in the Civil Service. Depending on changes in the Ottoman Empire and the conversion of civil servants and officer number had increased substantially. In the II. Abdulhamid period the number of officers was identified as 35.000. These developments made it necessary to follow the growth and official staff. Therefore, until the period of II. Abdulhamid, Sicill-i Ahval committee was founded, at this time, the result of undurlying applications and try to register. Thus, registry process of books which were recorded the officials in the Ottoman state organisation was named as Sicill-i Umumî. The basis of work involved the officers in Kars, in the records of Sicill-i Ahval.

123 officers' biographies, founded as outcome of registrations in civil registers were researched. While examining the registry records, two dates were founded as hegira and rumi. These dates were converted into christian era for the convenience of the reader. The date conversion process was made by using the history turning dictionary of Turkish Historical Society. The study consists of two parts. In the first part, their families, educations and officers' conditions are examined. Tables are used for these. In the second part, their simple biographies are examined.

Having lived in Kars in the years between 1879-1909, officers were at the centre and this was made by using their biographies. Our aim is to lighten on local history and family history research with recognition of bureaucratic structure and facilitating to understand.

Key Words; Sicill-i Ahval, II. Abdulhamid, Kars, Officers, Education, Bureaucracy.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Başbakanlık Osmanlı Arşivi bünyesinde yer alan Sicill-i Ahval Defterlerine bağlı kalınarak Karşlı memurlar tanıtılmaya çalışılmıştır. Sicil kayıtlarında 123 Karşlı memur tespit edilmiştir. Bu kayıtlar, Osmanlı Devleti'nde görev almış memurların biyografisi niteliğindedir. Çalışmanın içeriği söz konusu kayıtlarda yazıldığı kadardır. Bu yüzden eksiksiz olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü bazı memurların vefat tarihlerine kadar olan bilgiler yazılmışken, bazı memurlarda emeklilik tarihlerine kadar yazılmış, bazı memurlarda ise memurluğunun nasıl sona erdiği belirtilmemiştir.

Yaptığımız bu çalışma, memur adlarına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir. Çalışma, iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Sicill-i Ahval Komisyonunun kuruluşu, görev organları, işleyişi ve daha sonra lağvedilmesiyle yerine kurulan Memurin-i Mülkiye Komisyonunun görev alanından bahsedilmiştir. Birinci bölümde; Karşlı memurların aile, eğitim ve memuriyet durumları hakkında değerlendirmeler yapılarak tablolara yer verilmiştir. İkinci bölümde; sicil dosyaları sadeleştirilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Çalışmanın amacı, Osmanlı bürokrasisinde yer alan memurların aile, statü ve mesleki faaliyetlerini ortaya koyarak aile ve yerel tarih araştırmalarına katkı sağlamaktır.

II. Abdülhamit döneminde Sicill-i Ahval Defterlerine göre 92. 137 memurun sicil kaydı tutulmuştur. Sicill-i Ahvâl kayıtları ile ilgili benzer makaleler, yüksek lisans tezleri ve kitaplar bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucu; Ahmet Ali Gazel, "*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Görev Yapan Anamurlu Memurlar*"; Ahmet Arslan, "*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Afyonkarahisarlı Devlet Memurları*"; Ahmet Erkartal, "*Sicill-i Ahvâl Defterlerindeki Safranbolulu (Zağfiranbolulu) Memurlar (1879-1909)*"; Ahmet Gündüz, "*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)*"; Ahmet Sürmen, "*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde İstanbul Doğumlu Yahudi ve Rum Devlet Adamları*"; Ahmet Yadi, "*Osmanlı Bürokrasisinde Giresunlu Devlet Adamları*"; Ahmet Yadi, "*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Ordu Doğumlu Memurlar*"; Ali Çankaya, "*Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*"; Aydın Efe, "*Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Payaslı Memurlar*"; Ayhan Yüksel, "*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Tirebolulu Memurlar (1879-1909)*"; Cengiz Çakaloğlu, "*Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Manisalı Mülki Amirler*"; Engin Adak, "*Sicill-i Ahvâl*

Kayıtlarına Göre Erzincanlı Memurlar”; Feray Temel, “*Osmanlı Dönemi Kars Mülki İdare Amirleri*”; Kemal Daşçioğlu, “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar*”; Mehmet Başaran, “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bergama Doğumlu Memurlar (1827-1892)*”; Mehmet Süreyya, “*Sicill-i Osmanî*”, Musa Kılıç, “*Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Bürokrasisinde Yahudi Memurlar*”; Mustafa Kaya, “*II. Abdülhamid Döneminde Ispartalı Memurlar (Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre 1879-1909)*”; Naci Okçu-Abdulkadir Yılmaz-Hasan Akdağ, “*1879-1909 Yılları Arasında Osmanlı Bürokrasisinde Görev Almış Erzurumlular*”; Nurgül Bozkurt, “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar*”; Ömer Ferit İmlak, “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Eğinli (Kemaliyeli) Devlet Adamları (1820-1854)*”; Ramazan Çelem, “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Malatya Doğumlu Memurlar (1879-1909)*”; Selçuk Sarı, “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Amasyalı Memurlar*”; Selim Hilmi Özkan, “*Merzifonlu Memurlar*”; Selim Hilmi Özkan, “*Osmanlı Bürokrasisinde Gürünlü Memurlar (1879-1909)*”; Serap Sunay, “*II. Abdülhamid Döneminde Balıkesirli Mülki Memurlar (1879-1909)*”; Serdal Soyluer, “*Muğlalı Devlet Adamları*”; Sezai Balcı-Ahmet Yadi, “*Osmanlı Bürokrasisinde Yahudiler*”; Sezai Balcı-Levent Küçük, “*Osmanlı Bürokrasisinde Ahıskalı Devlet Adamları*”; Ümmühan Uğurlu, “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tokatlı Devlet Memurları*”; Yunus Emre Polat, “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Kemahlı Devlet Memurları*”; Yunus Özger, “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*” isimli çalışmalar tespit edilmiş ve incelenmiştir.

Yapmış olduğum bu çalışmada, bana destek ve yardımcı olan tez danışmanım Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA’ya, çalışmanın yapılış sürecinde yardımlarını ve kitaplarını esirgemeyen Doç. Dr. Sezai BALCI, Arş. Gör. Dr. Tolga AKAY, Arş. Gör. Ersin DOĞANTEKİN hocalarıma, arkadaşım Ahmet YADI’ye, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen canım aileme teşekkür ederim.

Rüveyde ÇİFÇİ

Kars/ 2015

KISALTMALAR

Bkz	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
Bsm	: Basım
C	: Cilt
Çev	: Çeviren
DH. SAİD. d	: Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Defterleri
DH. SAİD. MEM	: Dahiliye Nezareti Memur Sicil Zarfları
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
HH. SAİD. MEM Zarfi	: Hazine-i Hassa Nezareti Sicill-i Ahval İdaresi Memur Zarfi
İ. DH	: İrade-i Dahiliye
MŞH. SAİD	: Meşihat Arşivi
No	: Numara
OTAM	: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
S	: Sayı
s	: Sayfa
ŞD. SAİD	: Şûrâ-yı Devlet Sicill-i Ahvâl İdaresi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Vb	: Ve benzeri
Yay	: Yayınlayan/Yayınları
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

XIX. yüzyıl, Osmanlı Devleti idaresinde kurumsallaşmanın arttığı, uzmanlaşmanın başlayarak merkeziyetçi bir görünüm kazandığı dönemdir.¹ Osmanlı Devletinin idari yapısında, hacminde ve üyelerinin görevlerinde meydana gelen bir takım değişiklikler bürokrasinin yapısını değiştirmiştir. Bu değişikliklerin başında bakanlıkların kurulması, eyalet sisteminin vilayet sistemine dönüşmesi, hizmet makamı olan bürokrasinin merkeze bağlanarak şubelere ayrılması, memurların istihdam meselesi, maaş durumları, hazinenin gelir ve gider kaynaklarının tanzimi gelmektedir.² Bu konudaki hedeflerin ve kanunların halka anlatılarak, gerçekleştirilecek reformların gidişatını ve başarısını değiştirecek en büyük görev ise uygulama sahasında olan memurlara aittir.³

II. Mahmut döneminden itibaren memurlara yönelik değişim hareketleri başlamıştır. Bu dönemde memurların bir kısmına maaş bağlama sistemine geçilmiş ve devlet kademesine bilgili kimselerin yerleştirilmesi için sınav kurallarının oluşturulması gündeme gelmiştir.⁴ Fakat memur seçimi usta-çırak ilişkisine dayandırılmıştır. Bu sistem ise tecrübeli kişiler yetiştirmeye çalıştığı gibi idarede iltimas ve rüşvetin yollarının açık olduğunu göstermiştir.⁵ Bu konun önüne geçebilmek adına pek çok yasa çıkarılmıştır. Örneğin, 1835 yılında yayınlanan bir fermanla israfa ve rüşvete karşı alınacak tedbirler belirtilerek, memurların yanlarında fazla uşak(hizmetçi) bulundurmamaları, resmi dairelerde kahve ikramlarının yapılması ve çalışanların iş takibi için rüşvet almaları yasaklanmıştır.⁶

Tanzimat döneminde, 1840 yılında Mekteb-i Maarif-i Adliye kurulmuştur. Mektebin amacı; iyi bir eğitimle nitelikli ve genç memur yetiştirmektir. Buradan mezun olan öğrencilere imtihan yapılacak ve imtihan sonucuna göre kadrolara alınacaktır. Bu

¹Carter V. Findley, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform**, Çev. Latif Boyacı – İzzet Akyol, İstanbul, İz Yay., 1994, s. 57.

²İlber Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, İstanbul, İletişim Yay., 2004, s. 125.

³Abdullah Saydam, “Tanzimat’ın Memurları” **Türkler Ansiklopedisi**, Ankara, Yeni Türkiye Yay., 2002, s. 668.

⁴Musa Çadircı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, 3. Baskı Ankara, TTK, 2013. s. 203.

⁵Ali Akyıldız, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform**, İstanbul, Eren Yay., 1993, s. 52-54.

⁶Saydam, “Tanzimat’ın Memurları”, s. 670-671.

şekilde iltimas ve rüşvetle memurluklara yerleştirilmesinin önünün kapatılması hedeflenmiştir.⁷

Islahat Fermanı'nda Sultan Abdülmecit'in “*teb'a-yı Devlet-i Aliyye'min cümlesi herhangi milletden olursa olsun devletin hizmet ve memuriyetlerine kabul olunacaklarından bunlar ehliyet ve kabiliyetlerine göre umum hakkında mer'iyü'licra olacak nizamata imtisalen memuriyetlerde istihdam olunmaları*” gereğini ilan etmesinden sonra gayrimüslimlerin kadrolara istihdam sayısında artış olmuştur.⁸

Devletin yeniden yapılanmasına yönelik reformlarla birlikte yaşanan siyasi gelişmelerin yanında taşra idaresindeki sıkıntılar, idari yapının düzenlenmesini gerekli kılıyordu. Bu sebeple, 1858 Talimatı⁹, 1864¹⁰ ve 1871¹¹ Nizamnameleri önemli bir yere sahiptir. Bunların içeriğinde muhtardan valiye kadar yetki ve sorumluluklar yer almakla birlikte memurluğun bir meslek halinde kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.¹²

Abdülaziz döneminde, 1859 yılında memur yetiştirmek amacıyla açılan Mülkiye Mektebi, II. Abdülhamit döneminde Mekâtib-i Mülkiye-i Şahane adıyla değiştirilmiştir. Bu okul, devlete bağlı sadık ve bilgili bireyler yetiştirme amacı taşımaktadır. II. Abdülhamit, bu okuldaki mezun olan öğrencilerin memur kadrolarına

⁷Akyıldız, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform**, s. 226-228; Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.II., s. 453-454.

⁸ Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C.VI., 8. Baskı, Ankara, TTK, 2011, s. 1-7; Ayrıntılı bilgi için bkz. Sezai Balcı-Ahmet Yadi, **Osmanlı Bürokrasisinde Yahudi Memurlar**, İstanbul, Libra Yay., 2013.

⁹ Vali, mutasarrıf ve kaymakamın görevlerine dair bir açıklamadır. Bu talimatla birlikte bazı yetki ve sorumluluklar arttırılmıştır. Eyaletlerden yine vali sorumludur. Görevleri; asayişin sağlanması, memurların çalışma durumlarının kontrol edilmesi, görevini yerine getirmeyenlerin tespit edilmesi ve bunların yerine memur istihdam etmesidir. Sancaklar, mutasarrıfın sorumluluğundadır. Görevli olduğu alanı, eyaletler şeklinde idare etmek ve asayişi sağlamaktır. Kazalar müdürün sorumluluğundadır. Görevi, asayişi sağlamaktır. Karal, **Osmanlı Tarihi**, C. VI., s. 133-134.

¹⁰ Bu nizamname ile Osmanlı Devleti'nin idare alanı parçalanmıştır. İdare alanının en büyüğüne vilayet ve sorumlusuna vali, vilayetler sancaklara bölünmüş ve sancak sorumlusuna mutasarrıf, sancaklar kazalara ve kaza sorumlusuna kaymakam, kazalar ise karyelere bölünmektedir. Karyeler, belediye idaresi olarak halkın seçeceği muhtarlar tarafından yönetilecektir. Bunların yanında bir de idare meclisi bulunacaktır. Mustafa Gençoğlu, “1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma” **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. 2, s. 34-35; Karal, **Osmanlı Tarihi**, C. VI., s. 153-154.

¹¹ Memurların, muhtardan valiye kadar görev ve sorumlulukları tekrar belirtilmiştir. Ayrıca, nizamname içeriğinde memurların arasındaki anlaşmazlıklar, mahkemeleri hakkındaki esaslar ve memurluğun devletçe bir meslek halinde kabul edilmesi gerektiği vardır. İlber Ortaylı, **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)**, Ankara, TTK, 2011, s. 56-61; Gençoğlu, “1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma” s. 39.

¹² Musa Çadırcı, **Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi**, İstanbul, İmge Yay., 2007, s. 63-66.

yerleştirilmesini takip etmiştir.¹³ Ayrıca, Kanun-ı Esasi'ye memurlar ve idari yönetimle ilgili maddeler koydurmuştur. Memurlarla ilgili olan 39., 40., ve 41. maddeler şu şekildedir; memurlar kanunlara uygun tayin olunacak, iş hakkında bilgili ve hak ettikleri memuriyetlere seçilecek ve kanunen azlini gerektirecek bir sebep olmadıkça veya istifa etmedikçe görevinden alınmayacak ve görevi değiştirilmeyecektir. Görevini iyi yapan ve güzel kullananlar devletçe zaruri bir sebep görülmedikçe görevinde ilerleyebilecek, emekli olabilecek ve aylık alabilecektir. Atanan her memur çalıştığı kurumun kurallarına uyacaktır. Memurun amirini dinlemesi ve ona uyması kanunen daireye aittir. Kanuna karşı emirler verilmesi halinde âmire itaat, memuru sorumluluktan kurtaramaz.¹⁴

Kanun-ı Esasi'nin ilanından sonra, Dâhiliye Nezareti bünyesinde 1877'de Memurin Kalemi Müdürlüğü kurulmuştur. Bu kurumun görevi; memurların kökenlerini, nerede görev yaptıklarını, istihdam sürelerini ve ne şekilde hizmet ettiklerini, azil veya kanunen cezalandırılması gerektiğini sicil-i mahsus'a kaydederek ihtiyaç olduğunda kayıtların incelenmesini sağlamaktır.¹⁵ Her dairede sicil tutma usulü olmadığından, tercüme-i hâller¹⁶ ayrıldıkları dairelerde kalmakta ve bilgiler kayda geçirilememektedir. Bu sebeplerden dolayı istenilen tercüme-i hâllerin inceleme ve araştırması yeterli görülememiştir.¹⁷

Sicil dosyalarının fazla olmasının yanında, işi yürütmek için eleman ve tahsisat yetersizliği gibi nedenlerle memurların tayin, terfi, ödül ve azil işleri aksamıştır. Bu sorunları gidermek amacıyla 6 Şubat 1879 tarihinde, II. Abdülhamit tarafından memurların sicillerinin tutulması için *Sicill-i Ahvâl Komisyonu* kurulmuştur.¹⁸ Böylelikle, Osmanlı devlet teşkilatında görev alan memurlara ait resmi belgelerin

¹³Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C.VIII., 7. Baskı, Ankara, TTK, 2011, s. 395.

¹⁴**Salname-i Devlet-i Âli-i Osmani 1301**, İstanbul, Matbaa-i Osmani, 1301, s. 98.

¹⁵Gülden Sarıyıldız, **Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi**, İstanbul, Der Yay., 2004, s. 8-9; Hüseyin Özdemir, **Osmanlı Devleti'nde Bürokrasi**, Konya, ÖKM Yay., 2013, s. 276.

¹⁶ Osmanlı'da Tercüme-i hâl, bugün ise biyografi adı verilen bu hâl tercümelemleri, şahısların hayat hikâyeleridir. Meşhur ya da herhangi bir memurun özel hallerini tarihe geçirmek ve memuriyetleri esnasındaki hallerinin beyan olunduğu varakadır. Şemsettin Sami, **Kamûs-i Türkî**, Çağrı Yay., İstanbul, 2007, s. 395; Bir kimsenin hayatının geniş tarzı, başından geçenlerinin olduğunu ve hal tercümesi olarak kullanılmıştır. Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü**, C.III, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, 1983, s. 458.

¹⁷Sarıyıldız, **Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi**, s. 10.

¹⁸Atıla Çetin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları", **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., 1992, s. 34; Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.III., s. 210.

kaydedildiği defterlerin tescil işlemine *Sicill-i Ahvâl*, meydana gelen defterlere de *Sicill-i Umumî* adı verilmiştir.¹⁹ Tercüme-i hal varakalarındaki Sicill-i Ahvâl tanımı da şu şekildedir; *Sunûf-ı me'mûrîn ve müstahdemîn-i Devlet-i Aliyye'nin asıl tercüme-i ahvâl-i zâtiyyeleriyle sair vukû'ât-ı mütenevviâ-i resmîyelerinin müteselsilen kayd ve tahrir ve zabt ve tesciline mahsûs olmak ve me'mûrîn ve ketebe ve müstahdemîn-i saire haklarında intihâbât ve terakkîyât ile mükâfât ve mücâzât ve saire her nev'-i muâmelât ve icrâatda ma'mûl bih tutulmak üzere vaz' ve te'sis buyrulmuştur.*²⁰

Tercüme-i hâl varakaları *sual, cevap ve mûlahazat* olmak üzere üç bölümden oluşmaktaydı.²¹ Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun hazırladığı tercüme-i hâl varakalarının kenarlarında bulunan sorulardan, bu evrakların nasıl doldurulacağı hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Bu sicil varakalarında beş soru bulunmaktadır. Buna göre;

1- Memurun kendisiyle babasının ismi, mahlas ve şöhreti, babası memur ise rütbesi, memur değil ise ne iş yaptığı, nereli olduğu, hayatta olup olmadığı, etnik kökeni ve tabiiyetinin ne olduğu, ailesinin hangi sülaleye mensup olduğu.²²

2- Memurun doğum yeri ve tarihi (Hicrî ve Rumî tarih).²³

3- Hangi okullarda öğrenim gördüğü, aldığı dersler, diplomasının (tasdikname, icazetname, şahadetname²⁴) olup olmadığı, bildiği yabancı diller ve basılmış kitap ve risalelerinin olup olmadığı.²⁵

¹⁹Yusuf İhsan Genç ve diğerleri, **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, 2. Baskı, İstanbul, 2010, s. 275; Ahmet Yadi, **Osmanlı Bürokrasisinde Giresunlu Devlet Adamları (1879-1909)**, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun, 2014, s. 1.

²⁰Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), Hazine-i Hassa Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memur Zarfı (HH.SAİD.MEM), No: 45/5;46/1.; Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memur Zarfı (DH.SAİD.MEM), No: 8/13.; Şûrâ-yı Devlet Sicill-i Ahvâl İdaresi (ŞD.SAİD), No: 7/13; 14/2.

²¹Sarıyıldız, **Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi**, s. 127.

²²*Sahib-i tercümenin kendisiyle pederinin ismi ve mahlas ve şöhreti ve lakabı ve gerek kendisi ve gerek pederi ismiyle mi mahlasıyla mı veya hem ismi hem de mahlasıyla mı ve yahud şöhretiyle mi yâd olunduğu ve kendisi ve babası bey midir efendi midir ağa mıdır paşa mıdır ve babası me'mûrînden ise son me'mûriyet ve rütbesi ve değil ise hangi sınıftandır ve nerelidir ve ber-hayat mıdır değil midir ve milliyet ve tabiiyeti nedir ve ebeveyni cihetinden ma'rûf bir sülaleye mensub mudur?;* BOA, DH. SAİD. MEM, No: 1/9; 8/13; ŞD. SAİD., No: 7/13; 14/2; HH. SAİD. MEM., No: 45/5; 46/1.

²³*Mahal ve tarih-i vilâdeti: sene-i hicriye ve ana müsâdif sene-i maliyenin mümkün mertebe şühür ve eyyâmı tasrih olunarak gösterilmelidir.;* BOA, DH. SAİD. MEM, No: 1/9; 8/13; ŞD. SAİD., No: 7/13; 14/2; HH. SAİD. MEM., No: 45/5; 46/1.

4- Devlet hizmetine ne zaman ve kaç yaşında girdiği, mülâzemetle işe başlayıp başlamadığı, memuriyeti boyunca aldığı maaş ve harcırahı, bulunduğu memuriyetlerdeki işe başlama ve işten ayrılma tarihleri, aldığı rütbe ve nişanlar.²⁶

5- Devlet memurluğu süresince hakkında şikâyet olup olmadığı, görevini kötüye kullanıp kullanmadığı, yargılanıp yargılanmadığı, yargılandı ise ceza alıp almadığı.²⁷

Bu şekilde sorulan soruları memurlar kendi el yazısıyla doldurmak zorundaydı.²⁸

²⁴ Şahadetname; diploma, vesika, belge anlamına gelmektedir. Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 30. Baskı, Ankara, Aydın Kirapevi Yay., 2013.

²⁵ *Hangi memleket ve mekteplerde hangi ilm ve fenn ve sanat ve lisanları ne dereceye kadar tahsil eylediği ve şahadetname ve tasdikname ve icazetname alıp almadığı ve hangi lisanlarla kitâbet ve yahud yalnız tekellüm ettiği beyan olunmalıdır ancak tekellüm ve kitâbetiyleme'lûf ve ma'rûf olmadığı lisanların usûl ve lugâtını adî bilmekle o lisanlarla tekellüm ve kitâbet ederim denilmeyüp okudum aşinâyım ve o lisanları tekellüm ve kitâbetle me'lûf ve ma'rûf ise tekellüm ve kitâbet ederim denilmelidir kütüp ve resailden bâ ruhsat-ı resmiye tab' ve neşr olduğu ihtira'at-ı fenniye ve sanaiye ve saire dair bâberât-ı âli bir imtiyâzı haiz olduğu halde hangi fenn ve sanata dair hangi şey'i ve nerede ve hangi tarihte ihtira' etmiştir ve bir me'mûriyete dair intihabnamesi var ise hangi mahalden verilmiştir ve hangi me'mûriyete dair ve ı me'mûriyetin kaçınıcı sınıfındandır ve tarih ve numarası gösterilmelidir.; BOA, DH. SAİD. MEM., No: 1/9; 8/13; ŞD. SAİD., No: 7/13; 14/2; HH. SAİD. MEM., No: 45/5; 46/1.*

²⁶ *Hidmet-i devlete hangi tarihte ve kaç yaşında ve nerede ve muvazzafan mı ve yahud mülâzemetle mi dahil olmuştur ve andan sonra sırasıyla maaşlı ve maaşsız gerek daimi ve muvakkat ve gerek asâlet ve vekâlet veya ilâve-i me'mûriyet suretiyle hangi me'mûriyetlere geçmiştir ve her birinden ne kadar maaş veya maaşa mukabil ve yahud fevkalade harcırah ve yevmiye ve ücret-i maktû'a ve gayr-i maktû'a ve aidât-ı saire almıştır ve muayenatınca daimi ve muvakkat ne kadar zamâyim ve tanzilât vukû' bulmuştur ve her bir hizmet ve me'mûriyette hangi tarihte işine mübâşeret etmiş ve maaşını istifâyâ başlamış ve hangi tarihte iş başından ayrılıp hangi tarihe kadar ne miktar maaş almıştır ve keza sırasıyla hangi rütbe ve nişanlara ve ne sebeplerle nâil olmuştur ve hidmet-i devlete duhûlünden tercüme-i hâlini tanzim eylediği tarihe kadar bazen açıkda kalmış mıdır ve müddet-i mazûliyeti ne kadar imtidat etmiş ve o müddette mazûliyet maaş almış mıdır almış ise miktarı nedir ve ecnebi nişanını hamil olanlar nerede ve ne sebeble hangi devletin hangi nişanını almıştır ve bunun kabul ve taliki hakkında hangi tarihte irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî şeref-müteallik buyurulmuştur ve hidmet-i devletde bulunmadığı esnâda hidemât-ı husûsiyede bulunmuş ise nerede ve kimin hizmetinde ve ne kadar müddet bulunmuştur ve andan ne sebeble ayrılmıştır ve hidemât-ı husûsiyede bulunmamış ise o müddeti hangi mahalde emrar eylemiştir buraları sene-i hicriye ve ana müsâdif sene-i maliye tarihlerinin mümkün mertebe şühûr ve eyyâmı tasrihiyle tahrir olunmalıdır şayed sahib-i tercümenin işbu tarihler tamamıyla mazbutu değil ise takriben falan senenin falan ayının evâil veya evâsıt veya evâhirinde ibâresiyle iktifâ kılınır bunlara dair yedinde evrak-ı müsbete-i resmiye olup olmadığı ve var ise neden ibâret idüğü tasrih olunmalıdır.; BOA, DH. SAİD. MEM., No: 1/9; 8/13; ŞD. SAİD., No: 7/13; 14/2; HH. SAİD. MEM., No: 45/5; 46/1.*

²⁷ *Hidmet-i devlete duhûlünden varakası tarihine kadar arada infisâli vukû' bulmuş ise esbâb-ı hakikiyesi ve bir zann ve şüphe ve şikâyet üzerine işden el çekdirilmiş ise ne sebebe mebnî ve ne tarihte el çekdirilmişdir ve neticesi ne olmuşdur ve tekrar işine mübâşeret edenler ne müddet sonra ve ne tarihte eme'mûriyetine ircâ' edilmiştir ve aradaki eyyâm maaş nasıl tesviye olunmuştur ve taht-ı muhâkemeye alınmış ise töhmet veya berâetinden ne hükme netice vermiştir ve ceza görmüş müdür ve yedinde beraet-i zimmet evrakı var mıdır?; BOA, DH. SAİD. MEM., No: 1/9; 8/13; ŞD. SAİD., No: 7/13; 14/2; HH. SAİD. MEM., No: 45/5; 46/1.*

²⁸ Gülden Sarıyıldız, "Sicill-i Ahvâl Defterleri", **DİA**, XXXVII, İstanbul 2009, s. 135.

Sicill-i Ahvâl Dairesi'ne gelen tercüme-i hâller; tescilat, tedkikat ve evrak kalemleri tarafından incelenmiştir.

Bunların görevleri; memurların azil, tayin, rütbe, nişan, memuriyetteki gelişmeleri ve değişiklikleri yazarak, isim ve baba isimleriyle kaydetmektir. Kaydedilen tercüme-i hallerden istatistik oluşturmaktır. Tercüme-i hallerdeki bilgilerin tasdikli olup olmadığının öğrenilmesi için taleplerde bulunmak ve ayrıntılı olarak araştırmaktır. Resmi evrakların temize çekilmesi ve tescil edilen evrakların onaylı suretlerini kopyalamaktır. Gelen giden evrakların kaydetmek, ilgili yerlere sevk ederek sahiplerine ulaşmasını sağlamaktır. Yine salnameleri düzenleme görevi, 1888 yılında Şura-yı Devlet kararıyla bu komisyona verilmiştir.²⁹

1879-1885 tarihleri arasında Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na verilen bilgilerin önemli bir kısmı, inceleme yapılmadan ve resmi bilgilerle doğrulukları kanıtlanmadan sicile geçirilmiştir. Bu yüzden de, memurlarla ilgili bilinmesi gereken pek çok nokta sicil kayıtlarında aydınlatılamamıştır. Tercüme-i hallerin başka bir kusuru ise memurların vukuat cetvellerinin sicil komisyonuna ulaşamaması ve bu yüzden sicillere eklenememesidir.³⁰ Memurlar için, merkezi bir Sicill-i Ahvâl Komisyonu kurulmasına rağmen örgütlenememekten kaynaklı görev aksamalarının olduğu görülmüştür. Bu sebeplerle II. Abdülhamit; memur seçimlerinde, tayinlerinde, azillerinde ve ödülllerinde yeni bir yapılanmaya gidilmesini gerekli görerek Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nu lağvetmiştir.³¹

II. Abdülhamit, yönetim üzerindeki kontrolünü sağlamlaştırmak adına 1896'da *Memurin-i Mülkiye Komisyonu*'nu kurmuştur. Memurların seçimleri ve tayinleri için gerekli olan yetki ve sorumluluklar bu kuruma devredilmiştir.³² Komisyonun görevi ve amacı; memurların seçimi, ataması, azli ve teftişleri konusunda görüş bildirmektir. Ayrıca, mülkiye ve maliye müfettişleri de memurlarının görevlerini doğru yapıp yapmadıklarına dair bilgileri rapor halinde her üç ayda bir *Memurin-i Mülkiye*

²⁹Özdemir, *Osmanlı Devleti'nde Bürokrasi*, s. 277.

³⁰Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 168.

³¹Sarıyıldız, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*, s. 89.

³²Bekir Kütükoğlu, "Son Devir Osmanlı Biyografik Kaynakları", *Vekayi'nüvis makaleler*, İstanbul, Fetih Cemiyeti Yayınları, 1994, s. 214.

Komisyonu'na göndermekle görevlidir.³³ Bu kadar fazla ve önemli görevler verilen komisyonun işleyişi sırasında eleman eksiği veya görevini ihmal edenler ortaya çıkmıştır. Ayrıca Şura-yı Devlet ile aralarında bazı yetki ve görevlerin ortak olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum görevlerin hangi kurum tarafından yürütüleceğinin düzenlenmemiş olmasından kaynaklanmış ve görev kargaşası yaşanmıştır.³⁴ Nitekim 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanını sonra, Memurin-i Mülkiye Komisyonu kaldırılarak yerine Sicill-i Ahvâl İdaresi adıyla Dâhiliye Nezareti'ne bağlı ayrı bir daire kurulmuştur.³⁵

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, 1879-1909 yılları arasındaki süreçte mülki ve adli 92.000³⁶ memurun sicil kayıtları incelenmiş ve bunları 201 adet defterde toplamıştır. Bu kaynaklar memurların biyografisi niteliğindedir. Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar devam eden Dâhiliye Nezareti Memurin ve Sicill-i Ahvâl İdaresi tescil işlemleri, bu defterlere zeyl olacak şekilde ilave edilmiş, Memurin Muamelât Dosyaları halinde tanzim edilerek saklanmıştır.³⁷

³³ Kemal Daşcıoğlu, "Sicill-i Ahvâl Defterlerine göre Buldanlı Memurlar", **Buldan Sempozyumu (23-34 Kasım 2006)**, s. 562.

³⁴ Sarıyıldız, **Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi**, s. 99-100.

³⁵ Findley, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform**, s. 364-366.

³⁶ Kütükoğlu, makalesinde memurların sayısını 92.137 olarak yazmıştır. Bkz; Kütükoğlu, "Son Devir Osmanlı Biyografik Kaynakları", s. 214; Findley, kitabında memurların sayısını 92.137 olarak gösterilmiştir. Bkz; Carter V Findley, **Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay., 2011. s.22; Mükerrer kayıtların ayıklanmasıyla 92.000 memur sayısı, 51. 698 olarak tespit edilmiştir. Bkz; Sarıyıldız, "Sicill-i Ahvâl Defterleri", s. 135.

³⁷ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, 2. Baskı, İstanbul, 2010, s. 276.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI BÜROKRASİSİNDE KARS DOĞUMLU MEMURLAR

1.1. MEMURLARIN DOĞUM TARİHLERİ VE AİLE DURUMLARI

Tezimizde, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdare-i Umumiyesi katalogunda yer alan ve doğum yerleri *Kars* olan memurlar ele alınmıştır. Söz konusu katalogda doğum tarihleri 1819-1898 yılları arasında değişen 123 memur tespit edilmiştir. Bu memurlardan 115'i Kars, 7'si Kağızman ve 1'i Zaruşad doğumludur. Bunlar arasında doğum tarihinde göre en erken doğumlu memur İsmail Hakkı Efendi¹ ve yine doğum tarihine göre en geç doğan memur ise Tufan Ağa²'dir. Memurlardan 11'i II. Mahmut, 63'ü Abdülmecit, 40'ı Abdülaziz, 1'i V. Murat, 8'i II. Abdülhamit döneminde doğmuştur. Kullandıkları unvanlara göre memurların 1'i efendi bey, 2'si ağa, 3'ü paşa, 18'si bey, 99'u efendi olarak anılmışlardır.

Memurların sicil dosyalarında bulunan bilgiler, ailelerinin sosyo-ekonomik yapıları hakkında önemli bilgiler vermektedir. 123 memur içerisinde 62 memurun ailesinin ne iş yaptığı hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kayıtlara yansıyan 61 memurun aileleri içerisinde 10 tüccar, 7 esnaf (çarıkçı, bezzaz, attar), 6 yüzbaşı, 4 binbaşı, 3 meclis idare azası, 3 müderris, 3 başkâtip, 3 kâtip, 3 memur, 2 kaymakam, 2 ulema, 2 âlim, 2 ümera, 2 hoca, 2 muavin, 2 kapılar ağası, kaza naibi, şeyh, müftü, sıhhiye müdürü, ulema, aşar mültezimi gibi meslek grubunda çalışmış memurlar bulunmaktadır. Babalarının kullandıkları unvanlara göre 22'si bey, 24'ü ağa, 77'si efendi olarak anılmıştır.

Memurlar içerisinde İslamzâde, Karahanzâde, Karakadızâde, Karacivaranlıoğlu, Ali Babazâde, Tahir Ağazâde, İbrahim Paşazâde, Arap Mustafa Ağazâde, Peşkircizâde, Necati Efendizâde, Zekizâde, Abdullah Ağazâde, Azatlızâde, Çolak Kasımezâde, İbrahim Çelebi-zâde, Emre Kara Mollazâde, Hatunzâde, Keçvan Ağasızâde,

¹ BOA. DH. SAİD.d. No: 25/87.

² BOA. DH. SAİD.d. No: 197/43.

Resulzâde, Yüzbaşızâde, Kapılar Ağasızâde ve Kars Hanedanı gibi şehrin ileri gelen sülalelerine mensup olanlar vardır. (Bkz.; Tablo-1)

1.2. MEMURLARIN EĞİTİMLERİ

1.2.1. Memurların Öğrenim Gördükleri Okullar

Sicill-i Ahvâl Defterlerinde memurların eğitim durumları hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Memurlar ilköğrenimlerini, dönemin okulu olan olan sıbyan ve iptidâî³ mekteplerinde tamamlamışlardır.⁴ Mahmut Nazmi⁵ ve Mehmet Şamil Efendiler⁶ ilköğrenimlerini Kars Mahalle Mektebi'nde tamamlamışlardır. Hafız Ahmet Tevfik Efendi⁷ ve Tahir Avni Bey⁸ âdi mektebinde okumuşlardır. Ahmet Hamdi,⁹ Mehmet Dursun,¹⁰ Mehmet Rifat,¹¹ Mehmet Şevki¹² ve Mehmet Tahir Efendilerin¹³ ilköğrenim gördüklerine dair bilgiler kayıtlara yansımamıştır. Ayrıca, Hacı Ali,¹⁴ Mehmet Vamık¹⁵ ve Mustafa Mümtaz Efendiler¹⁶ okula gitmeyerek özel hocalardan dersler almışlardır. Hüseyin Hüsnü Efendi,¹⁷ Osman Nuri Efendi¹⁸ ve Tufan Ağa¹⁹ hakkında okul bilgisine rastlanmamıştır. Kayıtlarda ilköğrenimini bitirmiş olan memurlar içinde şahadetname aldığını belirten sadece Maksut Efendi'dir.²⁰

³Kelime anlamı olarak ilk ve başlangıç demektir. Sıbyan Mekteplerindeki geleneksel öğretim metotları dışında yeniden düzenlenecek olan mekteplere verilen isimdir. İlk İptidâî okul 1872'de Nuri Osmaniye Camii içindeki binada açılmıştır. 1876'dan sonra ilkokul karşılığı olarak bu adı almıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz; Bayram Kodaman, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, Ankara, TTK, 1999, s. 64-65.

⁴ Kodaman, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, s. 57-65.

⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/426.

⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 103/247.

⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 117/281.

⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 42/207.

⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/231.

¹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 51/447.

¹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 115/473.

¹² BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

¹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 120/37.

¹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/15.

¹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 51/457.

¹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 135/73.

¹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 134/245.

¹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/534; 80/63.

¹⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 197/43.

²⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 167/79.

Memurlar ilköğrenimlerinde *esasî İslamiyet olan mukaddimat-ı ulûm-ı diniye/mukaddime-i ulûm-ı diniye*²¹ ve *mukaddimat-ı ulûm/mukaddime-i ulûm*²² olarak adlandırılan dersleri almışlardır.

Karslı memurlar ortaöğretimlerini, o dönemin okulu olan rüştiye²³ ve idadi²⁴ mekteplerinde tamamlamışlardır.²⁵ 43 Karslı memurlar hakkında rüştiye ve idadi okulları bilgilerine rastlanmamıştır. 20 Karslı memurun ise rüştiyeye gittikleri fakat hangi şehirdeki rüştiye mektebi olduğu konusundaki bilgiler mevcut değildir. Yine 20 Karslı memur özel hocalardan dersler almışlardır. Hafız Abdullah Zühtü Efendi,²⁶ Mehmet Halit Efendi,²⁷ Mehmet Halit Efendi,²⁸ Mehmet Şakir Efendi²⁹ ve Şerif Bey³⁰ Kars; Ali Nazif Bey,³¹ Halil Sabri Efendi,³² Mehmet İrfan Efendi³³ ve Mehmet Şevki Efendi³⁴ Kağızman; Abdülhadi Hidayet Efendi³⁵ Bayburt; Ahmet Faik Efendi³⁶ Kastamonu; Ahmet Hamdi Efendi³⁷ Zara; Hüseyin Hüsni Efendi³⁸ Adilcevaz; Hüseyin İlhami Efendi³⁹ ve Mustafa Sabri Efendi⁴⁰ Bitlis; Mehmet Fehmi Efendi⁴¹ Pasinler; Mehmet Rıfat Efendi⁴² Şatak; Mehmet Rıza Efendi⁴³ Sana; Ali

²¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 30/3; 121/333; 60/333; 53/481; 22/279; 38/481; 97/429; 34/99; 16/413; 144/45; 84/325; 177/245; 87/365; 64/391; 87/93; 2/368; 101/183; 35/231; 28/149.

²² BOA. DH.d. SAİD. No: 101/67; 57/357; 66/303; 8/679; 124/247; 66/321; 130/309; 117/281; 78/165; 131/483; 63/55; 36/243; 10/529; 68/177; 9/195; 131/163; 9/215; 167/79; 125/327; 38/435; 13/253; 7/603; 120/37; 119/405; 75/369; 161/101; 25/319; 28/123; 83/81; 166/433; 7/649; 7/599; 56/469; 146/75; 63/401; 52/67; 7/601; 6/359; 7/489; 162/177; 144/431.

²³ Rüştiye mektepleri, orta mektep derecesinde bir mekteptir. Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C.III., s.65.

²⁴ İdadî kelimesi hazırlama yeri, hazırlamak anlamına gelmektedir. Bu okul rüştiyelerle sultaniler arasındaki ortaokul niteliğindedir. Ayrıntılı bilgi için bkz; Kodaman, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, s.114-132.

²⁵ İlhan Tekeli – Selim İlkin, **Osmanlı İmparatorluğunda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin oluşumu ve Dönüşümü**, Ankara, TTK, 1999, s. 63-68.

²⁶ BOA. DH.d. SAİD. No:76/471.

²⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 30/3.

²⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 125/327.

²⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 87/365.

³⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 153/295.

³¹ BOA. DH.d. SAİD. No:104/198.

³² BOA. DH.d. SAİD. No: 19/321.

³³ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/407.

³⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

³⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 101/67.

³⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 120/319.

³⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/231.

³⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/89.

³⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 68/177.

⁴⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/469.

⁴¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 102/153.

⁴² BOA. DH.d. SAİD. No: 115/473.

⁴³ BOA. DH.d. SAİD. No: 28/123.

Arslan Efendi,⁴⁴ Mahmut Nazmi Efendi,⁴⁵ Mehmet Rıfat Efendi,⁴⁶ Mehmet Rıza Bey,⁴⁷ Mehmet Şevki Efendi⁴⁸ Erzurum Rüştîye Mekteplerine gitmişlerdir. Burhanettin Efendi⁴⁹ Erzurum Askeri Rüştîyesinde okumuştur. Süleyman Şadi Bey⁵⁰ ve Tayyar Fehmi Efendi⁵¹ Erzurum İdadisinde öğrenim görmüşlerdir. Ali Galip Efendi,⁵² Erzurum Rüştîye ve İdadi Mekteplerinde; Mehmet Dursun Efendi,⁵³ Bayezit ve Bitlis Rüştîye Mekteplerinde; Mehmet Tevfik Efendi,⁵⁴ Erzurum ve Bayezit Rüştîye Mekteplerinde; Musa Efendi Sivas, Malatya ve Erzurum Mülkiye Rüştîye Mekteplerinde okumuştur. Derviş Nihat Efendi⁵⁵ Güncü oğlu Cami'de; Hacı Ahmet Bey⁵⁶ camide ortaöğretim derslerini almışlardır. İsmail Efendi,⁵⁷ ve Mehmet Kamil Efendi⁵⁸ Darüşşafaka'da⁵⁹ ortaöğrenim görmüşlerdir.

Memurlar ortaöğrenimlerinde Fenn-i hesap, Coğrafya, Tarih, Mantık, Hendese, Fünun, Kıraat, Akaid, İmale, Fıkıh, Arapça'dan Sarf ve Nahv, İzhar ve Farsça'dan Gülistan ve Bostan derslerini almışlardır.⁶⁰ Genellikle özel hocalar Arapça, Farsça ve Hesap dersleri vermişlerdir.⁶¹

Sicil kayıtlarında şahadetname aldıklarını belirten ve okulu iyi derecede bitiren çok az memur bulunmaktadır. Abdülhadi Hidayet Efendi⁶² ve Mehmet Fehmi Bey⁶³ pekiyi (aliyyülâlâ) derecede; Hüseyin Hüsnü⁶⁴ ve Tayyar Fehmi Efendiler⁶⁵ birinci

⁴⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/155.

⁴⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/426.

⁴⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 67/197; 180/13.

⁴⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 35/231.

⁴⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

⁴⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 88/381.

⁵⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 162/177.

⁵¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

⁵² BOA. DH.d. SAİD. No: 77/243.

⁵³ BOA. DH.d. SAİD. No: 51/447.

⁵⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/401.

⁵⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 101/183.

⁵⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/127.

⁵⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/163.

⁵⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/127.

⁵⁹ 1873'te kurulmuştur. Lise düzeyinde eğitim veren kurumdur. Ayrıntılı bilgi için bkz; Tekeli – İlkın, **Osmanlı İmparatorluğunda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin oluşumu ve Dönüşümü**, s.65.

⁶⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 162/177; 38/435; 68/177; 2/534; 2/638.

⁶¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 25/319; 10/529; 124/247; 8/679; 17/495.

⁶² BOA. DH.d. SAİD. No:101/67.

⁶³ BOA. DH.d. SAİD. No: 102/153.

⁶⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/89.

⁶⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

derecede şahadetname almıştır. Mehmet Rıfat Efendi,⁶⁶ Mehmet Rıza Efendi,⁶⁷ Ali Arslan Efendi,⁶⁸ Hafız Abdullah Zühtü Efendi,⁶⁹ Ahmet Nazif Bey,⁷⁰ Halil Sabri Efendi,⁷¹ Ahmet Hamdi Efendi,⁷² İsmail Efendi⁷³ ve Mehmet Kamil Efendi⁷⁴ rüştiye şahadetnamesine sahiptir. Ayrıca, Abdullah Galip Efendi hem rüştiye hem de idadide ortaöğrenim dersleri görmüş olduğundan iki okuldan da aldığı şahadetnamesi vardır. Memurlardan Mehmet Şevki Efendi⁷⁵ rüştiye mektebini 3 sene okuduktan sonra terk etmesiyle ve Mehmet Dursun Efendi⁷⁶ de derslere devam etmemesi sebebiyle şahadetname alamamıştır. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusların Kars'ı istilası sebebiyle Süleyman Sırrı Efendi⁷⁷ ve rüştiyede üçüncü sınıf okuyan Şerif Bey⁷⁸ şahadetname alamamıştır. Yine savaş sebebiyle Mehmet Halit Efendi'nin⁷⁹ şahadetnamesi kaybolmuştur.

Karşı Memurlardan 16'sı Yüksek öğrenim görmüştür. Memurlar, yüksek öğrenimleri medresede tamamlamışlardır. Abdurrahman,⁸⁰ Ali Rıza,⁸¹ Ali Rıza,⁸² Hacı Ali Efendilerin⁸³ ve Emrullah Vamık Bey'in⁸⁴ medreseden eğitim aldığı fakat hangi medrese olduğu bilinmemektedir. Ali Rıza Bey⁸⁵ ve Eyyüp Sabri Efendi⁸⁶ Erzurum Medresesinde; Hafız Ali Haydar Efendi⁸⁷ Erzurum ve İstanbul Medreselerinde okumuşlardır. Hamit Hilmi Efendi⁸⁸ Kars Medreselerinde eğitim gördükten sonra Mülkiye Fünun Mektebinde devam etmiştir. Mehmet Sait Efendi,⁸⁹

⁶⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 67/197; 180/13.

⁶⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 28/123.

⁶⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/155

⁶⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 76/471.

⁷⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 104/198.

⁷¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/321.

⁷² BOA. DH.d. SAİD. No: 157/231

⁷³ BOA. DH.d. SAİD. No:131/163.

⁷⁴ BOA. DH.d. SAİD. No:43/127.

⁷⁵ BOA. DH.d. SAİD. No:175/389.

⁷⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 51/447.

⁷⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 138/489.

⁷⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 153/295.

⁷⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 125/327.

⁸⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 123/297.

⁸¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 39/285.

⁸² BOA. DH.d. SAİD. No: 78/165.

⁸³ BOA. DH.d. SAİD. No: 18/159.

⁸⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 60/333.

⁸⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 174/477.

⁸⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 48/97.

⁸⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 22/279.

⁸⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/638.

⁸⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

Fatih Medresesinde ve Erzurum Darül Muallimin Mektebinde okumuştur. Mustafa Fehmi Efendi⁹⁰ Bayezit Paşa Medresesinde; Tayyar Fehmi Efendi⁹¹ Mülkiye Baytar Mektebinde yükseköğrenimlerini tamamlamışlardır. Ali Kemali Efendi⁹² herhangi bir medreseye devam etmemiş fakat babasından yükseköğrenim seviyesinde Arapça dersi almıştır.

Memurlardan medresede eğitim alanlar ağırlıklı olarak Arapça'dan *İzhar, Sarf ve Nahv*, Farsça'dan *Tuhfe-i Vehbi, Bostan, Gülistan, Molla cami*, derslerini görmüşlerdir.⁹³

Yüksek öğrenim gören memurlar içinde Tayyar Fehmi,⁹⁴ Mehmet Sait Efendiler⁹⁵ yüksek öğrenimi tamamlayarak şahadetname almıştır. Mehmet Sait Efendi⁹⁶ şahadetnamenin yanında bir de medreseden icazetname almıştır. Yine Mustafa Mümtaz⁹⁷ ve Mehmet Tahir Efendiler⁹⁸ medrese eğitimlerini tamamlayarak icazetname almışlardır. (Bkz.; Tablo-2)

1.2.2. Memurların Bildiği Diller

Karşılı memurların okuyup yazdıkları ve konuştukları diller sicil dosyalarında ayrıntılı olarak verilmiştir. Sicil dosyalarında bulunan ve memurlara sorulan üçüncü sorudaki “*hangi lisanlarla kitâbet veyahud yalnız tekellüm ettiği beyan olunmalıdır ancak tekellüm ve kitâbetiyle me'lûf ve ma'rûf olmadığı lisanların usûl ve lugâtını adî bilmekle o lisanlarla tekellüm ve kitâbet ederim denilmeyüp okudum aşinâyım ve o lisanları tekellüm ve kitabetle me'lûf ve ma'rûf ise tekellüm ve kitabet ederim denilmelidir*⁹⁹ ifadesinden memurların hangi dilleri hangi derecede bildikleri anlaşılmaktadır.

⁹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 161/101.

⁹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

⁹² BOA. DH.d. SAİD. No: 66/321.

⁹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 161/101; 60/333; 22/279; 5/675; 2/534.

⁹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

⁹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

⁹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

⁹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 135/73.

⁹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 120/37.

⁹⁹ Meşihat Arşivi (MŞH. SAİD.) No: 8/16-1; Findley, **Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi**, s. 177-182.

Memurların tam olarak bildikleri diller için okur-yazar (*tekellüm ve kitabet*), sadece konuştukları diller için *tekellüm eder*, tam olarak vakıf olmadıkları yabancı dil için ise *aşına* tabirleri kullanılmıştır. Örneğin; Tayyar Fehmi Efendi'nin¹⁰⁰ sicil dosyasında geçen “ *Türkçe kitabet, Arapça Farsça ve Fransızcaya aşınadır*” ifadesinden Türkçe yazabildiği, Arapça, Farsça ve Fransızca'yı okuyup yazamayacak ve konuşamayacak derecede sadece usul ve gramerinin bilindiği anlaşılmalıdır. Yine Mehmet Vasfi Efendi'nin¹⁰¹ sicil dosyasında geçen “*Türkçe okur-yazar, Gürcü ve Ermenice tekellüm eder*“ ifadesinden Türkçeyi okuyup yazdığı ve konuştuğunu, Gürcü ve Ermenice dillerini sadece konuştuğu anlaşılmaktadır.

Eğitim görmüş kültürlü bir Osmanlı efendisi olabilmenin şartı yabancı dil bilmekten geçmekteydi. Bu dillerin başında Arapça, Farsça gelmekteydi.¹⁰² İncelenen Karşılıklı memurların sicil dosyalarına göre Mehmet Fevzi,¹⁰³ Mehmet Sait,¹⁰⁴ Süleyman Sırrı Efendilerin¹⁰⁵ ve Mehmet Fehmi Bey'in¹⁰⁶ mektepte okumuş olmalarına rağmen bildiği diller kayıtlara yansımamıştır. Kayıtlarda, Hacı Mehmet¹⁰⁷ ve Tufan Ağaların¹⁰⁸ sadece Türkçe tekellüm ettiği; 28 memurun sadece Türkçe kitabet ettiği; 70 memurun sadece Türkçe okur-yazar olduğu bilinmektedir. Sicil dosyalarından çıkan bilgiler dahilinde memurların bazıları birden fazla yabancı dil bilmektedir. Abdullah Galip¹⁰⁹ Efendi'nin Türkçe kitabet, Farsça kıraat ve Fransızca tekellüm edebildiği; Mustafa Sabri Efendi'nin¹¹⁰ Türkçe okur-yazar, Kürtçe ve Ermenice lisanlarını bildiği; Tayyar Fehmi Efendi'nin¹¹¹ Türkçe kitabet, Arapça, Farsça ve Fransızca lisanlarına aşına olduğu; Mehmet Dursun Efendi'nin¹¹² Türkçe kitabet ve Kürtçe tekellüm edebildiği; Hafız Ali Haydar Efendi'nin¹¹³ Arapça, Farsça tekellüm

¹⁰⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

¹⁰¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 167/25.

¹⁰² Sezai Balcı, “Osmanlı Devletinde Modernleşme Girişimlerine Bir Örnek: Lisan Mektebi” **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. XXVII, S. 44., Ankara, 2008, s. 81; Selim Hilmi Özkan, “Osmanlı Devletinde Yabancı Dil Eğitimi” **Turkish Studies**, Volume 5/3, Summer 2010, s.1791.

¹⁰³ BOA. DH.d. SAİD. No: 177/245.

¹⁰⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

¹⁰⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 138/489.

¹⁰⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 102/153.

¹⁰⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 47/339.

¹⁰⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 197/43.

¹⁰⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 77/243.

¹¹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/469.

¹¹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

¹¹² BOA. DH.d. SAİD. No: 51/447.

¹¹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 22/279.

ve Türkçe kitabet edebildiği; Mehmet Vasfi Efendi'nin¹¹⁴ Ermenice, Gürcüce konuştuğu ve Türkçe okur-yazar olduğu; Mehmet Durak Efendi'nin¹¹⁵ Türkçe ve Farsça tekellüm ve kitabet edebildiği; Mehmet Tahir Efendi'nin¹¹⁶ Arapça, Farsça ve Türkçe tekellüm ve kitabet edebildiği; İsmail Efendi'nin¹¹⁷ Türkçe okur-yazar, Arapça, Farsça ve Fransızca lisanlarına aşina olduğu; Mehmet Şükrü Efendi'nin¹¹⁸ Türkçe okur-yazar ve Kürtçe konuştuğu; Mehmet Rıfat Efendi'nin¹¹⁹ Arapça, Farsça, Türkçe okur-yazar ve Kürtçe, Ermenice lisanlarına aşina olduğu; Ali Niyazi Efendi'nin¹²⁰ Türkçe okur-yazar ve Çerkezce tekellüm edebildiği; Ahmet Hamdi Bey'in¹²¹ Türkçe kitabet, Kürtçe ve Rusça tekellüm edebildiği; Mehmet Şakir Efendi'nin¹²² Arapça, Farsça ve Türkçe okur-yazar olduğu; Mustafa Hilmi Efendi'nin¹²³ Arapça ve Farsça lisanlarına aşina olduğu; Ali Rıza Bey'in¹²⁴ Türkçe okur-yazar ve Çerkezce tekellüm edebildiği; Mehmet Rıfat Efendi'nin¹²⁵ Türkçe okur-yazar, Arapça ve Farsça tekellüm edebildiği; Mehmet Şevki Bey'in¹²⁶ Türkçe kitabet ve Sırpça tekellüm edebildiği; Mehmet Rıza Efendi'nin¹²⁷ Türkçe okur-yazar, Arapça tekellüm ve Farsça anlayabildiği kayıtlara yansımıştır. (Bkz.; Tablo-3).

1.3. MEMURLARIN YAZDIKLARI ESERLER

Karslı memurların sicil dosyalarında yapılan incelemeler neticesinde sadece bir memura ait esere rastlanmıştır. Bu memur Süleyman Şadi Efendi'dir. Türkçe yazmış olduğu Muzaffername¹²⁸ ve İlmü'd-dinden Farisiyyü'l-ibare ve Bahrü'l-mani

¹¹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 167/25.

¹¹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 166/433.

¹¹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 120/37.

¹¹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/163.

¹¹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/83

¹¹⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 115/473.

¹²⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 97/429.

¹²¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 34/99.

¹²² BOA. DH.d. SAİD. No: 87/ 365.

¹²³ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/599.

¹²⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 174/477.

¹²⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 67/197; 180/13.

¹²⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 95/313; 80/145.

¹²⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 28/123.

¹²⁸ Süleyman Şadi Efendi'nin yazdığı Muzaffername adlı eser 1855 yılında Rusların Kars'ı Muhasarası esnasında Kars'ta yaşanan olayları, gelişmeleri anlatan bir eser olup dönemin Padişahı Sultan Abdülmecit Efendi'ye sunulmuş ve eserinden dolayı kendisine ihsanda bulunulmuştur. İrade-i Dahiliye (İ.DH.) No: 410/27178.

isimlerinde iki adet eseri vardır. Ayrıca Türkçe ve Farsça kaleme almış olduğu bir de divanı bulunmaktadır.¹²⁹

1.4. DEVLET HİZMETİNDE KARSLI MEMURLAR

1.4.1. Memurların Devlet Hizmetine Girişleri

Sicil kayıtlarından öğrendiğimiz bilgilere göre; Karanlı memurlardan 1'i II. Mahmut, 12'si Abdülmecit, 32'si Abdülaziz, 1'i V. Murat, 77'si II. Abdülhamit dönemlerinde devlet hizmetinde bulunmuşlardır.

Sicil kayıtlarındaki bilgilere göre memurların devlet hizmetine giriş yaşları 12 ila 49 arasında değişmektedir. Yaş itibariyle erken yaşta işe başlayan memur Tufan Ağa'dır. Tufan Ağa, 12 yaşında Van Rüşumat Müdürlüğü Muvakkat Süvari Kolculuğu'na tayin edilmiştir.¹³⁰ En geç yaşta işe başlayan memur ise Hacı Mehmet Ağa'dır. 49 yaşında Diyarbakır Vilâyeti dâhilinde Ömerkân Nahiyesi Müdürlüğü'ne memur olarak tayin edilmiştir.¹³¹ 10 ila 19 yaş aralığında 41 memur; 20 ila 29 yaş aralığında 64 memur; 30 ila 39 yaş aralığında 14 memur; 40 ila 49 yaş aralığında 2 memur devlet hizmetinde bulunmuştur.

1.4.2. Memurların Çalıştıkları Kurumlar

İncelenen sicil dosyalarındaki bilgilere göre memurların kaymakamlık, kâtiplik, telgraf ve posta merkezleri, sicili ahvâl komisyonu ve kalemleri, mal kalemi, tahrirat odası ve kalemleri, muhasebe kalemi, mektûbî kalemi, bidayet mahkemesi memurlukları, piyade kolculuğu, rüşumat nezareti, aşar müdürlüğü, hapishane memurluğu, zaptiye alayı memurlukları, meclis idare kalemleri, ambar memurluğu, nüfus nezareti, emtia ecnebiye gümrük nezareti mukayyit ve muharrirliği, ziraat bankası sandığı, veterinerlik gibi birçok farklı alanda çalıştıklarını görmekteyiz.

Kayıtlara göre ilk görev yeri Kars olan sadece 36 memura rastlanmaktadır. Memurların çalıştıkları süre içerisinde Adana, Adilcevaz, Ağa, Ahlat, Ahtabol, Ak,

¹²⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/489.

¹³⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 197/43.

¹³¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 47/339.

Akbaba, Akçadağ, Akçadeniz, Amasya, Ankara, Antab, Arapkir, Ardahan, Arpaçay, Bafra, Balamur, Balya, Bandırma, Bar, Bargiri, Basire, Başkale, Bitlis, Bayburt, Bayezit, Belene, Berat, Beypazarı, Beyşehir, Birecik, Bulanık, Cebel-i Garbiye, Cebel-i Bereket, Cidde, Cuma-ı bala, Çal, Çapakçur, Çeşme, Çıldır, Çökendir, Çullu, Denizli, Derbent, Dersim, Develü, Diyarbakır, Diyadin, Dize, Domaniç, Duma, Edremit, Eğin, Eğirdir, Eleşkirt, Emirler, Erbaa, Erciş, Erdek, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Foça, Galata, Garzan, Gediz, Gelibolu, Genç, Gevaş, Giresun, Gümenüz, Gümüşhacıköy, Göbek, Görüce, Gürün, Habezbeni, Hafık, Hakkari, Hamidiye, Hamitâbâd, Hamur, Harput, Hasankale, Hasbaya, Hayas, Hesaplu, Hınıs, Ilıca, Isparta, İmare, İnegöl, İslimiye, İstanbul, İspir, İzmir, Kahta, Kaleboğazı, Kangal, Karaağaç, Karacaoğlan, Karakilise, Karaköy, Karçikan, Karahisar-ı Şarki, Kars, Kasaba, Kastamonu, Keban Madeni, Kırcaali, Kırkkilise, Kırmızı, Kırşehir, Kızıldize, Kiğı, Keskim, Koçkiran, Koçkiri, Koyul Hisar, Koza, Kozan, Köseli, Kulp, Kuruçay, Küçük Çekmece, Küfre Kúpeler, Ladik, Mahlas, Malatya, Malazgirt, Mâmûratülaziz, Manastır, Maraş, Mardin, Mazgirt, Mecitözü, Melefan, Menteşe, Merzifon, Musul, Musun, Muş, Müküs, Namervan, Nazilli, Of, Oltu, Oramar, Ordu, Osmancık, Osmaniye, Ova, Ömerkân, Palanka, Pasinler, Pervari, Prepol(Priboy), Preveze, Priştine, Prizrin, Pryiedor(Peridor), Rakka, Resulayn, Rıdvan, Sağırkaya, Salihiye, Samsun, Saray, Sason, Şehrizer, Siirt, Silopi, Simav, Suruç, Sur, Suşehri, Şiran, Şirvan, Şöregel, Tafile, Taht, Taşlıçay, Tatos, Tefenni, Tercan, Tokat, Tortum, Trabzon, Tutak, Tuzla, Urfa, Uşak, Üsküp, Van, Varto, Vize, Yayça, Yemen, Yenihan, Yeni şehir, Zaruşad, Zile, Zivin, Zor, Zonguldak, Zürevkan gibi çok farklı bölgelerde görev yaptıkları kayıtlar neticesinde tespit edilmiştir.

Memurlar içerisinde göreve başlamadan askerlik yapan 4 memura rastanmaktadır. Bu memurlar Hacı Ali,¹³² Mehmet Şevki,¹³³ Abdülhamit¹³⁴ ve Ali Efendilerdir.¹³⁵

Memurların 77'si ilk görevlerine mülazemeten işe başlamışlardır. Ahmet Zihni,¹³⁶ Mehmet Şevki¹³⁷ ve Mehmet Sait Efendilerin¹³⁸ görevlerine mülazemetle mi veya

¹³² BOA. DH.d. SAİD. No: 19/15.

¹³³ BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

¹³⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 138/469.

¹³⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 124/247.

¹³⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 126/37.

¹³⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

¹³⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

parayla mı başladığı belli değildir. En uzun mülazemet süresi 12 yıl olarak Ahmet Niyazi Efendi'ye¹³⁹; en kısa mülazemet süresi ise 1 ay olarak Mehmet Kamil Efendi'ye¹⁴⁰ aittir. Ayrıca Hamdi,¹⁴¹ Aziz Azmi,¹⁴² Ahmet Hamdi,¹⁴³ Bahri Efendilerin¹⁴⁴ ve Hüseyin,¹⁴⁵ Mehmet Fehmi,¹⁴⁶ Süleyman Şadi Beylerin¹⁴⁷ mülazemet süreleri kayıtlara yansımamıştır.

Görev yerlerine maaş alarak başlayan memurların maaşları 2-750 kuruş arasında değişmektedir. En düşük ücretle göreve başlayan memur 2 kuruş aidatla Oltu Kazası'nda Nüfus Mukayyitliği yapmış Hafız Ali Haydar Efendi,¹⁴⁸ en yüksek ücretle başlayan memur ise 750 kuruş maaşla Şöregel Kazası'nda Kaymakamlık yapmış olan Yusuf Ziya Paşa'dır.¹⁴⁹ (Bkz.; Tablo-4).

1.4.3. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı ve Karşlı Memurlar

XIX. yüzyılda Osmanlı ile Rusya arasında 1806-1812; 1828-29; 1853-56 ve 1877-78 tarihlerinde savaşlar olmuştur. Rusya'nın savaşlardaki temel amacı; Karadeniz'e tamamen hâkim olabilmek için boğazlarda üstünlük sağlamaktır. Ayrıca, Osmanlı'nın savunma hatlarını kırarak güçsüz ve muhtaç bir duruma düşürmektir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı, 24 Nisan 1877'de Rusya tarafından başlatılmıştır. Bu savaşın görünür sebebi ise Osmanlı sınırları içerisindeki Hıristiyanları ve Slavları korumaktır.¹⁵⁰

Savaş, Balkanlar'da ve Doğu Anadolu'da olmak üzere iki cephede başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin yenilgilerinin artması üzerine padişah II. Abdülhamit, Rusya'dan anlaşma yapılmasını istemiştir. 31 Ocak 1878'de Edirne Antlaşması; 3 Mart 1878'de Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır. Bu yapılan anlaşma yerine 13

¹³⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 97/429.

¹⁴⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 38/435.

¹⁴¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 53/481.

¹⁴² BOA. DH.d. SAİD. No: 7/489.

¹⁴³ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/231.

¹⁴⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/483.

¹⁴⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 10/529.

¹⁴⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 102/153.

¹⁴⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 162/177.

¹⁴⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 22/279.

¹⁴⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/368.

¹⁵⁰ Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C.VIII., 7. Baskı, Ankara, TTK, 2011, s. 45-46.

Temmuz 1878 Berlin Antlaşması yapılmıştır.¹⁵¹ Anlaşma'nın Kars, Ardahan ve Batum'un Rusya'ya verileceği maddesi tezimizi ilgilendirmektedir. Bu bakımdan Kars doğumlu memurların sosyo-ekonomik durumlarında 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı önemli rol oynamıştır.

Osmanlı-Rus Savaşı sırasında; görev alan Karanlı memurlar içerisinde gönüllü olarak katılan ve Kars Muavene Binbaşılığı görevine getirilen Tahir Avni Bey,¹⁵² Albay olarak atanan Mehmet Şerif Bey,¹⁵³ Başçavuşluğa getirilen Mehmet Halit Efendi,¹⁵⁴ bu dönemde vekâleten mutasarrıflık yaparak idareyi sağlamaya çalışan Ahmet Ferit Paşa,¹⁵⁵ zorunlu olarak gönderilse de büyük başarılar gösteren Osman Nuri Efendi¹⁵⁶ ve Abdülvahit Bey¹⁵⁷ göstermiş oldukları başarılarından dolayı takdir edilmiştir.

Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Kars'ta yaşayan ve çalışan memurların savaş ve savaşın sonucu sebebiyle göç etmek zorunda kaldıkları belgelere yansımıştır. Bu memurlar içerisinde, Kars Başkâtipliği Memurluğunda çalışan Mahmut Nazmi Efendi¹⁵⁸ görevinden istifa ederek Van'a; Kars'ta yaşayan Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi¹⁵⁹ Osmancık'a; Ali Rıza Efendi¹⁶⁰ Antab'a; Haşim Bey¹⁶¹ Diyarbakır'a; Kars Sancağı Tahrirat Kalemî Evrak Mukayyitliği'nde çalışan Mehmet Vamık Efendi¹⁶² istifa ederek Erzurum'a; Mustafa Sabri Efendi¹⁶³ Bitlis'e; Ali Rıza Efendi¹⁶⁴ Erzurum'a; Seyit Ahmet Raşit Efendi¹⁶⁵ İstanbul'a; Hüseyin Bey¹⁶⁶ önce Erzurum'a sonra Erzincan'a; göç etmişlerdir.

¹⁵¹ Rıfat Uçaral, **Siyasi Tarih**, 9. Basım, İstanbul, Der Yay., 2013, s. 398-419; Karal, **Osmanlı Tarihi**, C.VIII., s.57- 78.

¹⁵² BOA. DH.d. SAİD. No: 42/307.

¹⁵³ BOA. DH.d. SAİD. No: 178/278.

¹⁵⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/441.

¹⁵⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 1/1036.

¹⁵⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/534; 80/63.

¹⁵⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 21/283.

¹⁵⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/426.

¹⁵⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 163/465.

¹⁶⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 39/285.

¹⁶¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/898.

¹⁶² BOA. DH.d. SAİD. No: 51/457.

¹⁶³ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/469.

¹⁶⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 130/309.

¹⁶⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 6/359.

¹⁶⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 10/529.

Ayrıca, Meclis İdare İkinci Kâtipliği'nde çalışan İsmail Zühtü Efendi;¹⁶⁷ Kars Rüşumat Müdürlüğü Başkâtipliği'nde çalışan Hüseyin Bey;¹⁶⁸ Kars Sancağı Ambar Başkâtipliği'nde çalışan Derviş Nihat Efendi;¹⁶⁹ Kars Sancağı Tahrirat Muavinliği'nde çalışan Süleyman Şadi Efendi;¹⁷⁰ Kars Sancağı Defter-i Hakâni İkinci Kâtipliği'nde çalışan Aziz Azmi Efendi;¹⁷¹ Kars Sancağı Belediye Dairesi Sandık Eminliği'nde çalışan Hafız Kamil Efendi;¹⁷² Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'nde çalışan Bahri Efendi;¹⁷³ Arpaçay Rüşumat Memurluğu'nda çalışan Mustafa Hilmi Efendi;¹⁷⁴ Kağızman Kazası Tahrir Kâtipliği'nde çalışan Mehmet Fevzi Efendi;¹⁷⁵ Şöregel Kazası Kaymakamlığı'nda çalışan Yusuf Ziya Paşa;¹⁷⁶ Zaruşad Kazası Aşar Kâtipliği'nde çalışan Abdüssamet Efendi;¹⁷⁷ Zaruşad Kazası Kaymakamlığı Memurluğu'nda çalışan Hamit Hilmi Efendi;¹⁷⁸ Zaruşad Kazası Aşar Kâtipliği'ne tayin edilen Ahmet Efendi;¹⁷⁹ Zaruşad Kazasına bağlı Dava Kâtipliğine tayin edilen Yusuf Ziya Efendi;¹⁸⁰ Ak Memlahası¹⁸¹ Memurluğunda çalışan Abdurrahman Efendi;¹⁸² görevinden Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Kars'ın işgali sebebiyle istifa etmek zorunda kalmıştır.

1.4.4. Memurların Aldıkları Rütbe, Nişan ve Madalyalar

1.4.4.1. Rütbe

Rütbe, devlet memurları ile halktan bazı kimselere verilen paye ve unvanlar için kullanılan bir kelimedir. Osmanlılarda ilk olarak rütbe tabiri Yeniçeri teşkilatıyla meydana çıkmıştır. Bu kelime daha sonra mülkiye sınıfına ve Kanuni Sultan Süleyman döneminde de ulema sınıfına verilmiştir. Bu dönemlerde Hocalık,

¹⁶⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 9/215.

¹⁶⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/649.

¹⁶⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 101/183.

¹⁷⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/489.

¹⁷¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/497.

¹⁷² BOA. DH.d. SAİD. No: 19/405.

¹⁷³ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/483.

¹⁷⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/599.

¹⁷⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 177/245.

¹⁷⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/368.

¹⁷⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/29.

¹⁷⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/638.

¹⁷⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 16/413.

¹⁸⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 87/93.

¹⁸¹ Memlaha; tuzla, tuz çıkarılan yer. Devellioğlu, **Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, s. 707.

¹⁸² BOA. DH.d. SAİD. No: 123/297.

Kapıcıbaşılık, Mirmiranlık ve Vezirlik rütbelerini görmekteyiz. Modernleşme ve bürokratik kadroların düzenlenmesi süreci II. Mahmut Dönemi'nde başlamıştır.¹⁸³ 1833 tarihinde Kalemîye ve Mülkiye sınıfları birleştiğinden rütbelere üla, sâniye, salise ve rabia olarak kabul edilmiştir. Böylece mülkiye rütbeleri Vezir, Bâlâ, Ula Evveli, Ula Sanisi, Saniye Sınıf-1 Mütamayizi, Saniye, Sâlise, Rabia, Hâceganlık ve Hamise olarak yukarıdan aşağı şeklinde sıralanmıştır.¹⁸⁴

Askeri sınıfa mahsus olan müşirlik rütbesi ve ilmiye sınıfına mahsus olan Rumeli beylerbeyi payesi, mülkiye sınıfındaki Rütbe-i üla sınıf-1 sınıf-1 evvele denk gelmektedir. Askeri sınıfındaki Feriklik rütbesi mülkiye sınıfında rütbe-i üla sınıf-1 sâniisine denk gelmektedir. Yine askeri sınıfa ait olan Mirmiranlık rütbesi mülkiye sınıfında rütbe-i sâni, sınıf-1 evvelisine denk gelmektedir.¹⁸⁵ Sicill-i Ahvâl kayıtları neticesinde rütbe alan Karslı memurlar tespit edilmiştir. (Bkz.; Tablo-5).

1.4.4.2. Nişan

Nişan, devlet adına gösterilen üstün başarı ve yararlılıklardan dolayı hak eden kişileri onurlandırmak amacıyla padişah tarafından törenle verilmiştir. Sultan Abdülmecit dönemiyle birlikte nişanlar devlet yapısına yerleşerek ve nizamnameye bağlanarak beratlarıyla birlikte verilmeye başlanmıştır. Bu dönemde kullanılmaya başlanan Mecidî nişanı, birden beşe kadar sıralanan beş derece veya rütbeden oluşturulmuş olan önemli ödüllerden biridir. Ayrıca bu nişan kavramı daha sonra geliştirilerek Abdülaziz döneminde ve II. Abdülhamit dönemlerinde de farklı isimlerde kullanılmıştır.¹⁸⁶ Sicill-i Ahvâl kayıtları neticesinde nişan alan Karslı memurlar tespit edilmiştir. (Bkz.; Tablo-6).

1.4.4.3 Madalya

Madalya, resmi ve gayri resmi çeşitli alanlarda görevini layıkıyla yerine getirerek üstün başarı gösterenlere takılan nişanlardır. Madalyalar, çoğunlukla unutulmaması

¹⁸³ Ortaylı, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, s. 90-99.

¹⁸⁴ Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.III. s. 68; Özdemir, **Osmanlı Devleti'nde Bürokrasi**, s. 295-296.

¹⁸⁵ Mehmet Seyitdanlıoğlu, **Tanzimat Devrinde Meclis-i Valâ (1838-1868)**, Ankara, TTK, 1999, s. 87; Çadırcı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, s.184.

¹⁸⁶ Metinde bahsedilen nişan ve madalyalar için bkz. Edhem Eldem, **Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi**, İstanbul 2004; Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.II. s. 694; İbrahim Artuk; "Nişân" **DİA**, XXXIII, Ankara, 2007, s. 154-55.

gerekli görülen bir başarının hatırası olarak altın, gümüş, bakır, alüminyum ya da nikelden hazırlanıp bir defaya mahsus verilen bir mükâfat ve şeref hediyeleridir.¹⁸⁷

Osmanlı tarihi boyunca farklı isimlerde madalyalar hazırlanmıştır. Bu madalyalar; askeri, mülki ve idari personele, halktan kişilere ve üst düzey yabancılara devlet adına göstermiş oldukları başarılarından dolayı padişah emriyle verilmiştir.¹⁸⁸ Osmanlı Dönemi madalya ve nişanları 1934 yılına kadar kullanılmış ve bu tarihten sonra yasaklanmıştır.¹⁸⁹

Madalyaların veriliş amaçları şunlardır; *Kars Madalyası ve Harp Muharebe Madalyası*; 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı olmuştur. Bu savaşta gösterilen başarılarından dolayı verilmiştir. *Tahlisiye Madalyası*; yangın, sel, deprem gibi olaylar ve aniden olan olaylarda ölümle burun buruna gelenleri kurtarmak için verilmiştir.¹⁹⁰ *Yunan Muharebe Madalyası*; 1838-29 Osmanlı- Rus Savaşı Sonunda imzalanan Edirne barış antlaşmasıyla Yunanistan devleti kurulmuştur. Ancak Yunanlıların isyan hareketleri devam etmiş ve 1897’de Osmanlı- Yunan Savaşı olmuştur. Bu savaşa katılan ve yararlılık gösterenlere verilmiştir.¹⁹¹ *Hicaz Demiryolu Madalyası*; sultan II. Abdülhamit döneminde yapımına başlanan ve Hicaz’a kadar uzanan demiryoluna yardımda bulunanlara ve demiryolu için bağış yapanlara verilmiştir.¹⁹² *Şir-ü Hurşit Madalyası*; İran devleti tarafından verilmiştir. *Liyakat Madalyası*; devlete sadakat ve kahramanlık gösterenlerin davranışlarını takdir ve teşvik etmek amacıyla verilmiştir. Altın ve gümüş şeklindedir.¹⁹³ *İmtiyaz Madalyası*; devletin çıkarlarını koruyan ve

¹⁸⁷ Yunus Özger, **Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları**, İstanbul, Mayıs 2010, s. 62; Ahmet Gündüz, “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya, Rütbe ve Nişanlar (1879-1909)”, **History Studies**, Volume 3/3 Kırşehir, 2011, s.128. Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.II., s. 377.

¹⁸⁸ Serap Sunay, **II. Abdülhamit Döneminde Balıkesirli Mülki Memurlar Hakkında Bir İnceleme**, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyonkarahisar, 2007, s.64; İbrahim Artuk; “Madalya” **DİA**, XXVII, Ankara, 2003, s.301-302.

¹⁸⁹ T. Nejat Eralp, “Osmanlılarda Nişan ve Madalya”, **Türkler Ansiklopedisi**, Yeni Türkiye Yayınları, C. XIII., Ankara, 2002, s.1231-1237.

¹⁹⁰ Ahmet Gündüz, “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya,Rütbe ve Nişanlar (1879-1909)”, **History Studies**, s.131; Selman Soydemir, Tahlisiye Nizamnamesi ve daha fazla bilgi için bkz; <http://gizlenentarihimiz.blogspot.com.tr/2011/07/hayat-kurtarana-osmanlıdan-madalya.html>., **Yedikıta Dergisi**, S.35. 22 Mayıs 2015. s. 374.

¹⁹¹ Cemal Tukin, “Girit”, **DİA**, XIV., İstanbul, 1996, s.85-93; Osmanlı- Yunan Savaşı (1897) için ayrıntılı bilgi bkz; Uçarol, Siyasi Tarih, s. 435- 439.

¹⁹² Ufuk Gülsoy “Hicaz Demiryolu”, **DİA**, XVII. İstanbul, 1998, s. 441-445.; Murat Özyüksel, “Hicaz Demiryolu”,**Türkler Ansiklopedisi**, C. XIV., Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s.841.

¹⁹³ Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.II., s. 367.

yararlı hizmetlerde bulunanlara verilmek üzere II. Abdülhamit döneminde hazırlanmıştır.¹⁹⁴ Sicill-i Ahvâl kayıtları neticesinde rütbe alan Karanlı memurlar tespit edilmiştir. (Bkz.; Tablo-7).

1.4.5. Memurların İşledikleri Suçlar ve Aldıkları Cezalar

Memurların görevlerini su-i istimal etmelerinden doğan olumsuz durumlar ortaya çıkmıştır. Karanlı memurların özgeçmişlerini incelediğimizde sahte evrak düzenleme ve kabul etme, görevi ihmal etme, zimmete mal geçirme, halkı tarik etme, tecavüz, yasak ürünlerin ticaretine izin verme gibi suçların olduğu tespit edilmiştir. Bu suçlar aşağıda ayrıntılarıyla incelenmiştir.

1.4.5.1. Sahte Evrak Düzenleme ve Kabul Etme

Ahmet Abdüssamet Efendi, 13 Aralık 1884'te çalışmaya başladığı Erzurum Vilayeti dâhilindeki Taşlıçay Rüşumat İdaresi Memurluğu görevinde bulunduğu esnada, Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Kızıldize Başkâtibinin göndermiş olduğu sahte evrakı kabul etmesinden dolayı 31 Mayıs 1891'de görevinden azledilmiştir.¹⁹⁵

Kars kökenli olup yine Taşlıçay Rüşumat İdaresi Memurluğu'nda görevli bulunan Ahmet Efendi, 28 Aralık 1884'te çalışmaya başladığı, Kızıldize Rüşumat Başkâtibi ile iş birliği yaparak, sahte bir evrakı kabul etmesi nedeniyle 16 Şubat 1890'da görevinden azledilmiştir.¹⁹⁶

Ahmet Ferit Paşa, 20 Şubat 1888'de Isparta Sancağı Mutasarrıflığı'nda çalışmaya başlamıştır. Görevindeyken, Karanlı Abdalbaki Bey ailesi adına sahte evrak düzenlemek suçundan dolayı yargılanmak üzere 25 Temmuz 1888'de azledildi. Dava sonucunda 1 Temmuz 1889'da Ahmet Ferit Paşa beraat etmiştir.¹⁹⁷

1.4.5.2. Görevi İhmal ve Kötüye Kullanma

Hüseyin İlhami Efendi, 13 Kasım 1894'te Bitlis Vilâyeti dâhilinde Muş Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevinden nöbetçi

¹⁹⁴ Pakalın, *Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, C.II., s. 64.

¹⁹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/29

¹⁹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 16/413.

¹⁹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 1/1036.

bulunduğu zamanlar küfür ederek ve makine başına uğramayarak görevini yerine getirmedeği için 16 Aralık 1895'te azledilmiştir.10 Temmuz 1900'de Mentеше Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevi sırasında alkol alması üzerine maaşı kesilmiş ve 5 Nisan 1901'de azledilmiştir 9 Mayıs 1902'de Eleşkirt Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Hüseyin İlhami Efendi bu görevinde işe devamlı sarhoş gelmesinin yanında, sınırlara ait önemli telgrafnamenin başkaları tarafından ele geçirilmesine ve öğrenilmesine sebep olduğundan 17 Ocak 1903'te azledilmiştir.¹⁹⁸

Mehmet Durak Efendi, Bayburt Kazası 13 Aralık 1895'te Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken nüfus kâtipleriyle birlikte Tercanlı oğlu Veli bin Seferin yaşını küçültmeye Meclis İdare kararı olmadan cesaret etmesinden dolayı 14 Mayıs 1903'te işten çıkarılmıştır.¹⁹⁹

Mehmet Necati Efendi, 20 Mart 1906'da Muş Sancağı Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken bir telgrafnamenin geciktirilmesinden dolayı şikâyet edilmiş ve 18 Nisan 1906'da uyarı cezası almıştır.²⁰⁰

Yusuf Paşa'nın Bayburt Sancağı Mutasarrıflığı Memurluğu'nda çalıştığı sırada hazineyi zarara uğratması, kendi menfaatleri uğruna görevini kötüye kullanması ve halka eziyet ederek düşmanlık yapmış olması yapılan araştırma neticesinde doğrulanmış ve 14 Ağustos 1886'da görevinden azledilmiştir.²⁰¹

1.4.5.3. Zimmete Para Geçirme ve Yolsuzluk

Ahmet Hikmet Efendi, 14 Eylül 1902-14 Ağustos 1903 tarihleri arasında Uşak Kazası Tahsilât Müfettişliğinde çalıştığı sırada mal sandığındaki parayı zimmetine geçirdiği iddia edilmiş Kütahya Sancağı Meclis İdaresince yürütülen mahkeme neticesinde yolsuzluk yapmadığı açığa çıkartılarak beraatına karar verilmiştir.²⁰²

¹⁹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 68/177.

¹⁹⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 166/433.

²⁰⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 84/325.

²⁰¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/368.

²⁰² BOA. DH.d. SAİD. No: 66/9.

Ahmet Zihni Efendi, 27 Temmuz 1891'de Kara Kilise Düyun-ı Umumiye Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken tuzu eksik vermesinden dolayı zan altında kalmıştır. Ayrıca idare sandığından 2.494 kuruş nakit ve 6.663 kuruşluk pulu çalmasından dolayı 27 Nisan 1894'te görevinden azledilmiştir.²⁰³

Derviş Nihat Efendi, 6 Aralık 1886'da Erbaa Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Görevindeyken rüşvet aldığı ve zimmetine para geçirdiği iddia olunmuştur. 5 ay hapis cezasına karar verilmiş ancak itiraz üzerine tekrar inceleme yapılmıştır. Mahkeme neticesinde rüşvet veya zimmete para geçirme konusunda suçsuzluğu ortaya çıkarılmış ve beraatına karar verilmiştir.²⁰⁴

Hamit Hilmi Efendi, 18 Haziran 1885'te Erzurum Vilâyeti dâhilinde Keskim²⁰⁵ Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken zimmetine para geçirdiği iddia olunarak şikâyet edilmiştir. İnceleme neticesinde herhangi bir delile rastlanmamış ve berat etmiştir. Yalnız başka bir yerde görevinde devam etmesi gerektiği için 2 Eylül 1889'da Keskim Kaymakamlığı görevinden azledilmiştir.²⁰⁶

Hüseyin Hüsnü Efendi, 3 Haziran 1895'te Suriye Vilâyeti dâhilinde Hasbaya Kazası Mal Sandığı'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken, zimmetine para geçirerek görevini kötüye kullanmış olduğundan dolayı ihbar edilmiştir. Evrakların incelenmesi neticesinde olayların doğruluğu açığa çıkmış ve kendide itiraf etmiştir. Bu sebepten 28 Kasım 1896'da görevinden azledilmiştir.²⁰⁷

İskender Bey, 14 Kasım 1882'de Van Vilâyeti dâhilinde Müküs Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. İskender Bey buradaki görevindeyken zimmetine para geçirdiğinden dolayı mahkemeye alınmıştır. 18 Ağustos 1884'te Van Vilâyeti Meclis İdaresi'nce bu paranın İskender Bey'in ödenmemiş maaşı olan 920 kuruştan kesileceğine karar verilmiştir.

Mehmet Şevki Bey, 23 Şubat 1880, Vilayeti dâhilinde Osmancık Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve bu görevindeyken zimmete para ve mal geçirme

²⁰³ BOA. DH.d. SAİD. No: 126/37.

²⁰⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 101/183.

²⁰⁵ Keskim (Yusufuli), Erzurum Vilayeti dâhilinde bulunmaktadır. Keskim adı bazı yerlerde Kiskim olarak da kullanılmaktadır. Bkz. Tahir Sezen, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, s. 314.

²⁰⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/638.

²⁰⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 134/245.

iddia olunmuştur. 17 Nisan 1886'da mahkemeye alınmıştır. Yapılan inceleme neticesinde, Şevki Efendi'nin mahkemelik olmasını gerektiren bir hal olmadığı Amasya Sancağı Meclis idaresi Müstantikliği'nin²⁰⁸ 2 Mayıs 1887 tarihli kararnamesiyle ifade edilmiştir. Mehmet Şevki Bey, 14 Mart 1888'de Suşehri Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Mahkeme neticesinde Şerif Bey'in böyle bir durumu olmadığı açığa çıkarılmış ve 7 Ağustos 1890'da beratına karar verilmiştir.²⁰⁹

Osman Nuri Efendi, 4 Aralık 1892'de Musul Vilayeti İmadiye Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken zimmetine para geçirdiği hakkında şikâyetler olmuştur. Bunun üzerine Erzurum Bidayet Mahkemesi, Osman Nuri Efendi'nin zimmetine geçirdiği parayı iade etmesi gerektiğini ve para tahsil edilene kadarda malına haciz konulması gerektiğine karar vermiştir. Ayrıca Dehuk Kazası Kaymakamlığı'ndaki maaşının 4/1'i olan 300 kuruşa el konulmuştur. Osman Nuri Bey, mahkeme sonucuna itiraz etmiştir. Fakat Erzurum Defterdarlığı mahalli araştırma yapılmasının mümkün olmadığını ve bu miktarın alınması gerektiğini ifade etmiştir. Osman Nuri Efendi'nin itiraza devam etmesiyle Maliye Meclisi toplamda 268.100 kuruştan % 40 düşürülmesiyle 129.800 ödenmesine karar vermiştir.²¹⁰

Ömer Bahattin Efendi, Erzurum Merkez Telgraf ve Posta Müdürlüğü'nde görevindeyken zimmetine para geçirmiştir. Hakkında mahkeme açılmış ve 7 Şubat 1890'da görevinden azledilmiştir.²¹¹

Şerif Bey, 14 Temmuz 1892'de Erzurum Vilayeti Orman Süvari Memurluğu'na tayin edilmiştir. Görevindeyken vilayet komisyonunun yaptığı inceleme sonucu Şerif Bey'in yolsuzluk yaptığı ve zimmetine para geçirdiği ortaya çıkmış ve 24 Temmuz 1897'de açığa alınıp mahkemeye sevk edilmiştir. 26 Nisan 1898'de bu görevinden azledilmiştir. Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi mahkeme neticesinde Şerif Bey'in zimmetinde para bulunduğundan 3 ay hapsine ve memurluktan uzaklaştırılmasına karar verilmiştir. Ancak, Şerif Beyin itirazı üzerine tekrar inceleme yapılmış ve Devlet İstinaf Mahkemesi'nin 24 Aralık 1896 tarihli tezkeresine göre paranın yanlışlıkla noksan gösterildiği ortaya çıkmıştır. Yalnız Şerif Bey'in hakkı olmadığı

²⁰⁸ Müstantik; sorgu hâkimi, savcı. Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, s. 872.

²⁰⁹ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 25/417.

²¹⁰ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 2/534; 80/63.

²¹¹ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 5/675.

halde 410,30 kuruş aidat aldığı tespit edilmiş ve bu paranın kendisinden alınmasına karar verilerek berat etmiştir.²¹²

Tahir Avni Bey, 18 Haziran 1894'te Erzurum Vilayeti Nüfus Nezareti'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken hesabında 9.000 kuruşun bulunması ve bu parayı zimmetine geçirdiğinin iddia olunması sebebiyle hakkında dava açılmıştır. Tahir Avni Bey suçunu itiraf etmiştir. Mahkeme neticesinde paraların tahsilinin yapılmasına ve görevinden azledilmesine karar verilmiştir.²¹³

1.4.5.4. İtham Edilen Diğer Suçlar

Hacı Ali Efendi, 4 Nisan 1883'te İstanbul Rüşumat Nezaretine bağlı Tuzla Rüşumat İdaresi Memurluğu'na tayin edilmiştir. Görevi sırasında Tuzla'dan ihracatı yasak olmasına rağmen hayvan derilerinin ticaretine izin vermesinden dolayı 23 Aralık 1887'de görevinden azledilmiştir.²¹⁴

Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi, 6 Aralık 1891'de Sinop Sancağı Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken tecavüz, halkı tahrik etme ve şahısları tutuklatma gibi suçlarından dolayı 8 Mart 1895'te azledilerek tutuklanmıştır. 27 Mayıs 1895'te Sinop Bidayet Mahkemesi İstintak Dairesi'nce yargılanarak altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır.²¹⁵

Hüseyin Bey, 10/18 Mayıs 1882'de Van Rüşumat Müdürlüğü'nde işe başlamıştır. Görevi sırasında yasak olan bazı eşyaların İran'dan geçip gitmesine izin verdiği için 6 Aralık 1889'da işten çıkarılmıştır. 2 Farklı mahkeme tarafından olay incelenmiş ve böyle bir durumun vazifesi haricinde geliştiğine karar verilerek dava reddedilmiş ve beraat etmiştir.²¹⁶

Mehmet Şevket Efendi, 1890 tarihlerinde vekâleten Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü'nde çalışmıştır. Bu görevindeyken ithal ve ihraç edilen yük hayvanlarının gümrük vergisi ve eşya satın alma gibi sebeplerden dolayı 18 Haziran 1891'de bu görevinden azledilmiştir. Ayrıca, 11 Şubat 1899'da Muş Ziraat Muhasebe

²¹² BOA. DH.d. SAİD. No: 153/ 295.

²¹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 42/207.

²¹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/15.

²¹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 163/465.

²¹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/649.

Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken borç verirken 2.984 kuruş açık tespit edilmiş ve 17 Nisan 1909'da azledilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde fazla borç verdiği ve paranın geri ödenmesi gerektiğinin kararlaştırılmasıyla beraat etmiştir.²¹⁷

Hüseyin Hami Efendi, 2 Nisan 1894-16 Aralık 1894; 4 Eylül 1896-4 Ekim 1896 tarihleri arasında vekâleten Trablusgarp Vilâyeti dâhilinde Humus Sancağı Muhasebe Kalemi'nde çalışırken şikâyet edilmiş ve Kahire'de yapılan hırsızlıklara ortak olduğu anlaşılınca 5 Haziran 1897'de görevinden azledilmiştir.²¹⁸

²¹⁷ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 95/313.

²¹⁸ Kayıtlarda Hüseyin Hami Efendi hakkında iki ayrı sicil dosya ve numarasına rastlanmıştır. Birinci dipnottaki sicil dosyasında okul ve bildiği diller ayrıntılarıyla verilmiş olmakla birlikte sadece iki memuriyette çalıştığı yazılmıştır. Diğer sicil dosyasında ise okuduğu okul ve bildiği diller hakkında ayrıntı verilmemiş ama görev yaptığı yerlerin ikiden fazla olduğu ortaya çıkarılmıştır. **BOA. DH.d. SAİD.** No: 36/243; 16/19.

İKİNCİ BÖLÜM

KARSLI MEMURLARIN BİYOGRAFİLERİ

2.1. Abdullah Galip Efendi

Kars muhacirlerinden İsmail Ağa'nın oğludur. 1871'de Kars'ta doğmuştur. Erzurum Sıbyân Mektebi'ni bitirdikten sonra; 18 Ekim 1894'te şahadetname alarak Erzurum Rüştüyesi'nden, 31 Temmuz 1899'da şahadetname alarak Erzurum İdadisi'nden mezun olmuştur. Türkçe kitabet, Farsça kıraat ve Fransızca tekellüm eder.

13 Eylül 1895'te 300 kuruş maaşla Anadolu Vilayât-ı Şahanesi Müfettiş-i Umumîliği Maiyet Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken maaşı, 13 Mayıs 1899'da 400 kuruşa yükseltildi. Teftiş memurluğu görevinin bitmesi üzerine 21 Mayıs 1900'de Erzurum Vilayeti Mektubî Kalemî'ne tayin edilmiştir. Bu görevdeyken maaşı, 8 Kasım 1905'te 430 ve 30 Ocak 1908'de 460 kuruşa çıkarılmıştır. 30 Eylül 1909'da 600 kuruş maaşla Muhaberatı Umumiye Üçüncü Şube Üçüncü Sınıf Hülefalığı'na; 1 Aralık 1910'da 800 kuruş maaşla Muhaberatı Umumiye İkinci Sınıf Hülefalığı'na terfi etmiştir. 31 Ekim 1913'te 800 kuruş maaşla Mebani-i Emiriye ve Hapisaneler Müdürlüğü Birinci Sınıf Hülefalığı'na nakledilmiştir.¹

2.2. Abdurrahman Efendi

Tüccar Hacı Ağa'nın oğludur. 1842'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ve medreselerde okumuştur. Türkçe okur-yazar

30 Nisan/9 Mayıs 1862'de 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Varenk Memlahası Kâtipliği'ne; 20/29 Mayıs 1863'te 250 kuruş maaşla Bar Memlahası Kâtipliği'ne; 9/18 Mart 1865'te 300 kuruş maaşla Kırmızı Memlahası Kâtipliği'ne; 18/27 Ocak 1866'da 300 kuruş maaşla Sağırkaya Memlahası Kâtipliği'ne; 14/23 Nisan 1868'de 340 kuruş maaşla Tatos Memlahası Memurluğu'na; 22 Şubat/3 Mart 1871'de 390 kuruş maaşla Çökendir Memlahası Kâtip Memurluğu'na; 11/21 Mart 1872'de 370 kuruş maaşla Ak Memlahası Memurluğu'na tayin olmuştur. 1877-1878

¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 77/243.

Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Ruslar tarafından, Kars'ın istila edilmesi ve akabinde ilhak edilmesiyle görevinden ayrılmıştır.

21/30 Mayıs 1880'de 250 kuruş maaşla Hamur Memlahası Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Görevindeyken diğer memurlarla arasındaki anlaşmazlıktan dolayı istifa etmiştir. 17/26 Ağustos 1881'de 350 kuruş maaşla Bayezit Rûsum-ı Sitte² Memurluğu'na tayin edilmiş ve 27 Aralık 1883'te 350 kuruş maaşından 100 kuruş düşürülmüştür. 29 Ağustos/6 Eylül 1888'de 250 kuruş maaş ve becayiş suretle Hıms Düyun-u Umumiye Memurluğu'na; 20/28 Haziran 1889'da 350 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Keskim³ Düyun-ı Umumiye Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Abdurrahman Efendi, 14 Nisan 1890'da Erzurum Vilayeti dâhilinde Köprüköye bağlı Çullu Memlahası Muvakkat Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁴

2.3. Abdülhadi Hidayet Efendi

Esnaftan İbrahim Ağa'nın oğludur. 1858'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Bayburt Mülkiye Rüştîye Mektebi'nde okumuş ve 4 Haziran 1885'te alıyyülâlâ derecede şahadetnameyle mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar.

27 Mayıs 1885'te 25 kuruş maaşla Bayburt Sancağı İdare Meclisi Kâtip Yardımcılığı'na; 15 Temmuz 1894'te ise 250 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtip Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 13 Eylül 1897'de 400 kuruş maaşla Erzurum Ziraat Bankası Şubesi Birinci Kâtipliği'ne; 12 Mart 1902'de 500 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde İspir Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne nakledilmiştir. Görevi devam ederken başka bir memurluğa naklinden dolayı 13 Nisan 1908'de görevinden istifa etmiştir. 19 Nisan

² Rûsum-ı Sitte: Devlet borcu karşılığı olarak Düyun-ı Umumiyye İdaresine verilen devlet gelirleri hakkında kullanılan bir tabirdir. Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü**, C.III, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul, 1983, s. 65.

³ Keskim (Yusufeli), Erzurum Vilayeti dâhilinde bulunmaktadır. Keskim adı bazı yerlerde Kiskim olarak da kullanılmaktadır. Bkz. Tahir Sezen, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, s. 314.

⁴ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 123/297.

1908'de 400 kuruş maaşla Erzurum Ziraat Bankası İkrizat⁵ Mukayyitliği'nde işe başlamıştır.

Abdülhadi Hidayet Efendi, 30 Eylül 1908'de 500 kuruş maaşla Erzurum Ziraat Bankası Turuk ve Maâbir⁶ Mukayyitliği'ne; 14 Haziran 1909'da Erzurum Tahkikat Kâtipliği'ne; 5 Mart 1910'da 800 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Eleşkirt Kazası Mal Müdürlüğü'ne; 31 Temmuz 1910'da 800 kuruş maaşla Erzurum Vilayetine dâhilinde Keskim Kazası Mal Müdürlüğü'ne; 18 Temmuz 1911'de 800 kuruş maaşla Erzurum Vilayetine dâhilinde Hınıs Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden, 12 Kasım 1911'de istifa etmiştir. 13 Temmuz 1911'de 600 kuruş maaşla Erzurum Vilayetine bağlı İspir Kazası Ziraat Bankası Sandık Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁷

2.4. Abdülhamit Efendi

Kars muhacirlerinden Mehmet Ağa'nın oğludur. 1868'de Kars'ta doğmuştur. Erzurum Sıbyan Mektebi'nde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

3 Haziran 1890'da askerliğe alınarak Başçavuşluk rütbesine getirilmiştir. 13 Ağustos 1896'da tezkiresini alarak askerliğini bitirmiştir. 28 Ağustos 1896-1 Kasım 1896 tarihleri arasında 150 kuruş maaşla Mahlas Memlahası Muvakkat Piyade Kolculuğu'na; 5 Mayıs 1897-12 Kasım 1897 tarihleri arasında 250 kuruş maaşla Köneli Memlahası Muvakkat Kâtipliği'ne; 10 Mayıs 1898-1 Kasım 1898 tarihleri arasında tekrar 250 kuruş maaşla Ağa Memlahası Muvakkat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Memlahaların kış şartları sebebiyle kapatılmasıyla görevinden ayrılmıştır. 8 Mayıs 1899'da 400 kuruş maaşla Sağırkaya Memlahası Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 5 Temmuz 1899-1 Aralık 1899 tarihleri arasında 120 kuruş maaşla vekâleten Tatos Memlahası Memurluğu'nda çalışmıştır.⁸

⁵ İkrizat: Borç veya ödünç verme. Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 26. Baskı, Ankara, Aydın Kitapevi, 2010, s. 487.

⁶ Turuk ve maâbir, yollar ve geçitler. Devellioğlu, **Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat**, s. 640.

⁷ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 101/67.

⁸ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 138/469.

2.5. Abdülvahid Bey

Kars hanedanından Hacı Hüseyin Bey'in oğludur. 1859'da Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan mektebinde okuduktan sonra iki sene Kars Rüştîye Mektebi'ne devam etmiştir. Camilerde, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Türkçe okur-yazar.

1885'te mülâzemetle Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Kalemî'ne; 3 Mart 1887'de 300 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Kalemî Mukayyitliği'ne; 14 Ocak 1888'de 400 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Kalemî Mukayyitliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında, göstermiş olduğu başarılarından dolayı 28 Ekim 1877'de dördüncü rütbe Osmanî Nişan-ı Zî-şan'ı layık görülmüştür.

Abdülvahit Bey, 8 Şubat 1891'de 50 kuruş ve 6 Nisan 1892'de tekrar 50 kuruş zam almıştır. 29 Eylül 1892'de rabia rütbesi layık görülmüştür. 19 Mayıs 1894'te 550 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîyesi Tescilat Kalemî Mukabele Memurluğu'na; 14 Ekim 1894'te Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Teşkilât Kalemî'ne tayin edilmiştir. 13 Ocak 1895'te maaşı 550 kuruştan, 650 kuruşa ulaşmıştır. 11 Haziran 1895'te 650 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Teşkilat Kalemî Birinci Mümeyyizliği'ne terfi etmiştir. Bu görevindeyken maaşı, 23 Ocak 1896'da 800 kuruşa çıkarılmıştır. 21 Kasım 1896'da sâlise rütbesine layık görülmüştür. 10 Aralık 1896'da 900 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Tedkikat Kalemî'ne nakledilmiş ve 13 Mart 1897'de 900 kuruş olan maaşı 810 kuruşa düşürülmüştür. 16 Kasım 1899'da saniye rütbesi sani sınıfına layık görülmüştür.

Abdülvahit Bey'in maaşı, 28 Kasım 1902'de 900 kuruşa; 14 Mart 1906'da 950 kuruşa; 14 Eylül 1906'da 1.200 kuruşa; 14 Kasım 1906'da 1.400 kuruşa çıkarılmıştır. 30 Ağustos 1909'da 1.500 Kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Komisyonu Umumîye Tescilât Kalemî Memurluğu'na tayin edilmiş ve 9 Haziran 1914'te açığa kalmıştır.⁹

⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 21/283.

2.6. Ahmet Abdüssamet Efendi

Hüseyin Ağa'nın oğludur. 1833'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyân mektebinde ilk temel bilgiler dersi almıştır. Özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1853'te 130 kuruş maaşla Kars Sancağı Mal Kalemi'ne; 5 Eylül 1853'te 500 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyün Vezne Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 30 Mart 1854'te 750 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yu Hümâyün Zahire Ambarı Kâtipliği'ne nakledilmiştir. 1856'da Osmanlı ile Rusya arasında gerçekleşen Kırım Savaşı'nda; Kars'ın, Ruslar tarafından istila edilmesiyle memuriyetinden ayrılmış ve Mart 1858'te tekrar Kars'a gelerek 150 kuruş maaşla Zaruşad Kazası Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Eylül 1858'de 100 kuruş maaşla Kars Sancağı Nüfus Mukayyitliği'ne tayin edilmiş ve bu görevinden 1864'te istifa etmiştir. 1864'te günlük 10 kuruş ücretle Zaruşad Kazası Tahrir Komisyonu Mukayyitliği'ne; 1872'de 10 kuruş aidatla Şöragel Kazası Arazi Yoklama Memurluğu'na tayin edilmiş ve 1873'te görev süresinin dolmasıyla buradan ayrılmıştır. 1875'te 400 kuruş maaşla Akbaba Nahiyesi'ne; 1876'da 450 kuruş maaşla Zaruşad Kazası Aşar Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Kars'ın Rus işgaline girmesiyle görevinden ayrılmıştır. Osmanlı-Rus Savaşı'nda göstermiş olduğu başarılarından dolayı madalya almıştır.

1881'de 400 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Karakilise Rüsumat Memurluğu'na tayin edilmiş ve 1882'de bu görevinden istifa etmiştir. 1883'te 200 kuruş maaşla Eleşkirt Rüsumat İdaresi'ne; 13 Aralık 1884'te 300 kuruş maaşla Taşlıçay Rüsumat İdaresine Memurluğu'na tayin edilmiştir. 31 Mayıs 1891'de Kızıldize Başkâtibinin göndermiş olduğu yasak tüfek hakkındaki sahte evrakı kabul etmesinden dolayı Taşlıçay Rüsumat İdaresi'ndeki görevinden azledilmiştir.¹⁰

2.7. Ahmet Efendi

Hüseyin Ağa'nın oğludur. 1833'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça, Farsça Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

¹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/29

Şubat/Mayıs 1853'te 130 kuruş maaşla Kars Sancağı Mal Kalemi'ne; Eylül 1853'te 500 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Vezne Kâtipliği'ne; Nisan 1854'te 750 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Zahire Ambarı Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 1857'de ayrılmıştır. Mart/Nisan 1858'de 150 kuruş maaşla Kars Sancağı Nüfus Mukayyitliği'ne tayin edilmiş ve bu görevinden Mart 1864'te istifa etmiştir. Nisan 1864'te günlük 10 kuruş ücretle Kars İstihkâmat Komisyonu Tahriyesi Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken müessesenin lağvıyla açığa kalmıştır. Haziran 1872'de % 10 aidatla Erzurum dâhilinde Kars Sancağı'na bağlı Şöregel Kazası Arazi Yoklama Memurluğu'na tayin edilmiş ve Aralık/Ocak 1873'te görev süresinin dolmasıyla buradan ayrılmıştır. Şubat 1875'te 400 kuruş maaşla Akbaba Nahiyesi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Mart 1876'da 450 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Çıldır Sancağı'na bağlı Zaruşad Kazası Aşâr Kâtipliği'ne tayin edildiği halde; Osmanlı-Rus Savaşı'nın başlaması ve Rusların, Kars'ı işgal etmesiyle bu görevinden ayrılmıştır. Ağustos 1881'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Karakilise Rüsumat İdaresi Memurluğu'na tayin edilmiş ve Temmuz/Ağustos 1882'de bu görevinden istifa etmiştir.

8 Eylül 1883'te 200 kuruş maaş ile Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Eleşkirt Rüsumat Memurluğu'na; 28 Aralık 1884'te 300 kuruş maaşla Erzurum dâhilinde Taşlıçay Rüsumat İdaresi Memurluğu'na tayin edilmiştir. Ahmet Efendi, 16 Şubat 1890'da bu görevinden azledilmiştir. Azledilme sebebi ise; Taşlıçay Rüsumat İdaresi'nce müsadere edilen iki tüfek hakkındadır. Ahmet Bey ile Kızıldize Rüsumat Başkâtibi kendi aralarında iş birliği yapmıştır. Kızıldize Rüsumat Başkâtibi bu tüfeklerden birinin satılması için sahte evrak düzenleyerek, Ahmet Bey'e göndermiş ve Ahmet Bey bu evrakı kabul etmiştir. Bu evrakın kabulü ve akabinde olayın anlaşılmasıyla Ahmet Bey'in görevine son verilmiştir.¹¹

2.8. Ahmet Faik Efendi

Redif Ordusunda Binbaşı Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1877'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kastamonu Rüştîye Mektebi'ne devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

¹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 16/413.

1894'te mülâzemetle Kastamonu Telgrafhanesi'ne girmiş ve 18 Aralık 1899'da 300 kuruş maaşla Zonguldak Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir.¹²

2.9. Ahmet Ferit Paşa

İslamzâde Yusuf Sani Bey'in oğludur. 1831'de Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan mektebinde İlk temel bilgiler, Farsça, Arapça'dan Sarf ve Nahv dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

1848'de 130 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Odası'na memur olarak tayin edilmiştir. 9/18 Temmuz 1861'de 300 kuruş maaşla Kars Zaptiye Taburu Kâtipliği'ne; 10 Ekim 1864'te 200 kuruş maaşla Kars Tahrirat Kâtip Yardımcılığı'na; Temmuz 1869'da 500 kuruş maaşla Kars Temyiz Meclisi Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 16 Ekim 1871'de istifa etmiştir. 28 Aralık 1874'te 500 kuruş maaşla Kars İdare Meclisi Kâtipliği'ne; 30 Haziran 1876'da 1.500 kuruş maaşla Kars Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Kars'ın, Rus işgaline girmesiyle vekâleten mutasarrıflık yapmıştır. 22 Ocak 1873'te salise, 28 Haziran 1875'te saniye rütbelerini almıştır. Osmanlı-Rus Savaşı sırasında göstermiş olduğu başarılarından dolayı 13 Ağustos 1877'de dördüncü rütbe Osmanî ve 11 Kasım 1877'de üçüncü rütbe Mecidî nişanlarına layık görülmüştür.

Kars'ın Rusya tarafından ilhak olunması üzerine İstanbul'a gelmiştir. 8 Ağustos 1883'te 4.500 kuruş maaşla Prizrin Sancağı Mutasarrıflığı'na tayin edilmiştir. 2 Ekim 1884'te 6.000 kuruş aylıkla vekâleten Üsküp Mutasarrıflığı'na; 29 Ekim 1884'te 5.000 kuruş maaş ve Beylerbeyi rütbesi ile Görice Mutasarrıflığı'na; 3 Ağustos 1885'te 6.000 kuruş maaş ve becayişle Manastır Mutasarrıflığı'na tayin edilmiştir. 23 Temmuz 1886'da Manastır Mutasarrıflığı'ndan istifa etmiştir. 20 Şubat 1888'de 5.000 kuruş maaşla Isparta Sancağı Mutasarrıflığı'na tayin edilmiştir.

Ahmet Ferit Paşa, Karanlı Abdalbaki Bey ailesi adına sahte evrak düzenleme suçundan dolayı 25 Temmuz 1888'de Isparta Mutasarrıflığı'ndan azledilmiştir. Ahmet Ferit Paşa'ya yapılan suçlama; Kars Mutasarrıflığı'nda vekâleten bulunduğu

¹² BOA. DH.d. SAİD. No: 120/319.

sırada Karşlı Abdülbaki Bey'den almış olduğu 200 lirayla ilgiliydi. Dava, sonucunda 1 Temmuz 1889'da Ahmet Ferit Paşa beraat etmiştir.

Bu şekilde mahkemede aklanan Ahmet Ferit Paşa, 22 Ocak 1891'de 6.000 kuruş maaşla Yanya dâhilinde Berat Sancağı Mutasarrıflığı'na tayin edilmiştir. 15 Ocak 1894'te üçüncü rütbe Osmanî nişanına layık görülmüştür. 28 Kasım 1894'te 6.000 kuruş maaşla ve becayış suretle Preveze Mutasarrıflığı'na nakledilmiştir.

Preveze halkının Arnavut ve Rumlardan oluşması ve Ahmet Ferit Paşa'nın da bu dilleri bilmemesi üzerine 31 Ekim 1895'te azledilmiştir. 14 Haziran 1896'da emekliye ayrılan Ahmet Ferit Paşa'ya 3. 000 kuruş maaş bağlanmıştır.¹³

2.10. Ahmet Hamdi Bey

Karahanzadelerden ve Kars hanedanından Mustafa Efendi'nin oğludur. 1844'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini bilgiler dersi aldıktan sonra Farsça ve Arapça'dan Fenari'ye kadar ders almıştır. Türkçe kitabet, Farsça, Kürtçe ve Rusça tekellüm eder

1859'da mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 1860'da 65 kuruş maaşla Kars Muhasebe Kalemi'ne; 1861'de 170 kuruş maaşla Meclis idaresi Başkâtipliği Muavinliği'ne; 1863'te 300 kuruş maaşla Meclis idaresi Başkâtipliği'ne; 1864'te 250 kuruş maaşla Kars Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir. 29 Aralık 1869'da 500 kuruş maaşla Kars Tahrir Komisyonu Başkâtipliği'ne nakledilmiştir. Bu görevinde 500 kuruş maaş alırken 13 Ekim 1871'de maaşı 475 kuruşa düşürülmüştür. 14 Aralık 1873'te bu görevinden istifa etmiştir. 3 Kasım 1888'de 800 kuruş maaşla Musul Vilayeti Beşinci Fırka Muharrirliği'ne tayin edilmiş ve 3 Aralık 1891'de bu görevinden istifa etmiştir.¹⁴

2.11. Ahmet Hamdi Efendi

Hâcegândan Mustafa Efendi'nin oğludur. 26 Nisan 1842'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okuduktan sonra medresede Molla Cami'ye kadar ders almıştır. Türkçe okur-yazar.

¹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 1/1036.

¹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 34/99.

21 Ocak 1862’de mülâzemetle Kars Muhasebe Kalemi’nde işe başlamıştır. 19 Mart 1864’te 150 kuruş maaşla Kağızman Kazası Tuzla Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve 12 Ekim 1864’te bu görevinden istifa ederek ayrılmıştır. 2 Ağustos 1865’te 400 kuruş maaşla Şöregel Kazası Aşar Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve 10 Aralık 1866’da bu görevinden istifa etmiştir. 11 Ekim 1869’da 600 kuruş maaşla Şöregel Kazası Muvakkat Aşar Memurluğu’na tayin edilmiş ve 3 Nisan 1870 buradaki görev süresi dolmuştur. 17 Mart 1872’de 750 kuruş maaşla Zaruşad Kazası Akbaba Nahiyesi Muvakkat Ağnam Memurluğu’na; 19 Mayıs 1874 tarihinde tekrar 750 kuruş maaşla İzmir Vilayeti Mekri Kazası Balamur Muvakkat Aşar Memurluğu’na; 7 Mayıs 1875 tarihinde 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Hınıs Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik¹⁵ Muavinliği’ne tayin edilmiştir. 19 Haziran 1875’te 400 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti Aşar Ambar Memurluğu’na ve 16 Ekim 1884’te 600 kuruş maaşla Siirt Sancağı Garzan Kazası Aşar Memurluğu’na tayin edilmiştir. 17 Ocak 1885’te 600 kuruş maaşla Bitlis Vilayetine bağlı Pervari Aşar Memurluğu’na becayiş ettirilmiştir. 12 Temmuz 1889’da 250 kuruş maaşla Trabzon Düyun-u Umumiye Tuz Mübâyaa Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹⁶

2.12. Ahmet Hamdi Efendi

Süleyman Efendi’nin oğludur. 1877’de Kars’ta doğmuştur. Sivas Vilayetine bağlı Zara Kasabasında Rüşiye Mektebi’ne gitmiş ve 30 Temmuz 1890’da şahadetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar.

Sivas Vilayeti Koçkiri Kazası Tahrirat Kalemi’nde mülâzemetle işe başlamıştır. 28 Nisan 1905’te Sivas Vilayeti dâhilinde Hamitâbâd Nahiyesi Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve 28 Nisan 1908’de bu memuriyetin lağvıyla buradan ayrılmıştır. 21 Haziran 1908’de 200 kuruş maaşla Sivas Vilayeti Kangal Kazası Tahsilât Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹⁷

¹⁵ Müstantik; sorgu hakimi, savcı. Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, s. 872.

¹⁶ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 57/357.

¹⁷ **BOA. DH.d. SAİD.** No: 157/231.

2.13. Ahmet İzzet Efendi

Müderri Ahıskalı Hasan Efendi'nin oğludur. 1848'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuştur. Özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

14 Kasım 1883'te mülâzemetle Bayezit Sancağı Aşâr Müdürlüğü'nde işe başlamıştır. 28 Ocak 1884'te 300 kuruş maaşla Bayezit dâhilinde Diyadin Kazası Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir. 19 Ekim 1885'te buradaki görev süresinin dolmasıyla görevinden ayrılmıştır.¹⁸

2.14. Ahmet Nazif Bey

Kağızman Kazası Meclis İdare Azası Hasan Bey'in oğludur. 1858'de Kars'a bağlı Kağızman Kazası'nda doğmuştur. Kağızman Sıbyan ve Rüştîye Mekteplerinde okumuştur. Şahadetnamesi vardır. Türkçe okur-yazar.

4 Ekim 1884'te mülâzemetle Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemi'nde işe başlamıştır. 20 Ocak 1885'te 12 kuruş maaş almaya başlamıştır. Bu görevinden 12 Mayıs 1885'te ayrılmıştır. 4 Haziran 1885'te 500 kuruş maaşla Erzurum Düyun-u Umumiye Nezaretine bağlı Kara köy Memlahası Memurluğu'na tayin edildiği halde tezkiresinde kaçak tuz sattığı için bu memurluğa başlaması uygun görülmemiş ve bu sebepten 28 Ağustos 1885'te görevinden azledilmiştir. Bir müddet mülâzemetle Erzurum İstinaf Mahkemesi Kalemi'ne devam etmiş ve 13 Eylül 1890'da 400 kuruş maaşla vekâleten Pasinler Kazası Ziraat Bankası Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 19 Ekim 1890'da bu görevinden ayrılmıştır. Mülâzemetle Erzurum İstinaf Mahkemesi Kalemi'ne girmiş ve 4 Ekim 1891'de 225 kuruş maaşla Tercan Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği'ne; 14 Eylül 1892'de 300 kuruş maaşla İspir Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muavinliği'ne; 12 Ocak 1895'te Tutak Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtipliği'ne; 10 Ekim 1896'da 270 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Merkez Bidayet Mahkemesi Aza Mülazımlığı'na; 30 Ağustos 1900'de 400 kuruş maaşla Bayburt Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.¹⁹

¹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 17/495

¹⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 104/198.

2.15. Ahmet Raif Bey

Müftü Hafız Halil Efendizâde Mehmet Şakir Efendi'nin oğludur. 1874'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

13 Ocak 1895'te 20 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Daire-i Umumiyesi Tescilat Kalemi'ne tayin edilmiş ve 22 Haziran 1894'te maaşı 35 kuruşa çıkarılmıştır. 22 Aralık 1897'de 35 kuruş maaşla Dosya Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Ahmet Raif Bey'in maaşı 13 Kasım 1898'de 55 kuruş; 8 Ekim 1901'de 65 kuruş; 18 Ağustos 1902'de 75 kuruş ve 11 Ağustos 1903'de 100 kuruş artarak görevinde memur yardımcılığına terfi etmiştir.

Ahmet Raif Efendi'nin maaşı; 14 Mart 1906'da 140 kuruş ve 14 Eylül 1906'da 190 kuruşa ulaşmıştır. 14 Temmuz 1907'de maaşı 200 kuruşa; 24 Mart 1908'de 225 kuruşa yükselmiştir. 30 Ekim 1904'te salise rütbesi layık görülmüştür.

30 Ağustos 1909'da 400 kuruş maaşla Dördüncü Sınıf Hülefalık ile Furuht Memur Muavinliği'nde çalışmıştır. 16 Eylül 1909'da 600 kuruş maaşla Tetkikat Kalemi Üçüncü Sınıf Hülefalığa; Nisan 1912'de 800 kuruş maaşla İkinci Sınıf Hülefalığa yükselmiştir. 9 Haziran 1914'te 800 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Müdürlüğü Tedkikat ve Vukuat Kalemi İkinci Sınıf Hülefalığ'a nakledilmiştir.²⁰

2.16. Ahmet Şakir Efendi

Kars Sancağı Muhasebe Muavini Ferhat Efendi'nin oğludur. 1878'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

20 Haziran 1876'da mülâzemetle Kars Sancağı Rüsumat Dairesi'nde işe başlamıştır. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal ve akâbinde Kars'ın ilhak edilmesiyle Erzurum'a göç etmiştir. Eylül/Ekim 1879'da Erzurum Rüsumat Nezareti'ne; Kasım 1879'da mülâzemetle Bayezit Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 19/28 Haziran 1880'de 308 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Defter-i Hakâni Birinci

²⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 66/303

Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13-28 Aralık 1898 tarihlerinde 684 kuruşla vekâleten Bayezit Sancağı Defter-i Hakâni Memurluğu'nda çalışmıştır.²¹

2.17. Ahmet Zihni Efendi

Kars Tahrirat Emlak Başkâtibi Karakadızâde Mehmet Akif Bey'in oğludur. 1863'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

1883'te Van Rûsum-ı Sitte Merkez Müdürlüğü'ne altı ay müddetle çalışmak üzere tayin edilmiştir. Ekim 1884-13 Temmuz 1885 tarihleri arasında Van Telgraf ve Posta İdareleri Baş Müdürlüğü Merkezi'nde mülâzemetle işe başlamıştır. 19 Temmuz 1885'te 150 kuruş maaşla Van Düyun-ı Umumiye Müdürlüğü İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Maaşı, 150 kuruş iken 28 Aralık 1886'da 200 kuruşa çıkartılmıştır. 26 Eylül 1890'da 250 kuruş maaşla Erciş Düyun-ı Umumiye Memurluğu'na; 27 Temmuz 1891'de 300 kuruş maaşla Karakilise Düyun-ı Umumiye Memurluğu'na tayin edilmiştir. Ahmet Zihni Efendi, 350 kuruş maaş alıyorken, 13 Eylül 1892'de 150 kuruş zam yapılarak maaşı 500 kuruş olmuştur.

Ahmet Zihni Efendi, tuzu eksik vermesinden dolayı şikâyet edilmiştir. Ayrıca idare sandığından 2.494 kuruş nakit ve 6.663 kuruşluk pulu çalmasından dolayı 27 Nisan 1894'te Karakilise Düyun-ı Umumiye Memurluğu görevinden azledilmiştir.²²

2.18. Ali Arslan Efendi

Erzurum Vilayeti Evkaf Başkâtibi Tevfik Efendi'nin oğludur. 23 Şubat 1872'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyân mektebinden sonra Erzurum Rüştiyesi'nde okumuştur. Rüştiye şahadetnamesi vardır. Türkçe okur-yazar.

10 Ağustos 1887'de mülâzemetle Erzurum Defter-i Hakâni Kalemî'nde ve 12 Ekim 1889'da Tahrir ve Vergi Kalemî'nde mülâzemetle çalışmıştır. 30 Haziran 1890'da 200 kuruş maaşla Kiğı Kazası Mal Müdürü Yardımcılığı'na tayin edilmiştir.²³

²¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 8/679.

²² BOA. DH.d. SAİD. No: 126/37.

²³ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/155.

2.19. Ali Efendi

Karacaviranlıoğlu Emrullah Bey'in oğludur. 3 Eylül 1872'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

6 Nisan 1893'te Dördüncü Ordu-yı Hümâyün Topçu Yirmi Dördüncü Alayın İkinci Taburunun Altıncı Bölüğü'ne askerlik görevi ve Çavuşluk rütbesiyle getirilmiş ve 18 Temmuz 1896'da askerlik görevini tamamlamıştır. 13 Aralık 1898'de mülazemetle Erzurum Vilayeti Rüsumat Nezareti İstatistik Kalemi'ne; 28 Mart 1899'da 200 kuruş maaşla Karabulak Rüsumat İdaresi Süvari Kolculuğu'na; 18 Mayıs 1899'da 200 kuruş maaşla Gürcü Bulak Rüsumat Muhafızlığı'na tayin edilmiştir.²⁴

2.20. Ali Kemali Efendi

Ali Babazâde Hacı Emin Efendi'nin oğludur. 1862'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Babasından Arapça dersi almıştır. Türkçe kitabet eder.

25 Eylül 1879'da mülâzemetle Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi'nde işe başlamıştır. Ali Kemali Efendi'nin maaşı; 28 Mart 1880'de 20 kuruşa; 13 Eylül 1880'de 30 kuruşa; 13 Ocak 1881'de 36 kuruşa; 4 Nisan 1881'de 40 kuruşa çıkarılmıştır. 22 Ekim 1881'de Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi görevinden ayrılmıştır. 13 Mart 1882'de 250 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Tahrir ve Vergi Kâtipliği Birinci Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. Bu sırada aylık 120 kuruş maaş ve 75 gün müddetle Bayburt Sancağı Tahrir ve Vergi Memurluğu'nda; 68,15 kuruş maaş ve 33 gün müddetle vekâleten Bayburt Sancağı Meclis İdaresi Başkâtipliği'nde çalışmıştır. 13 Mart 1888'de Bayburt sancak merkezinin kazaya dönüşmesi ve bu memuriyetin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. Ahmet Kemali Efendi hayvan ticaretiyle uğraşırken, Erzurum tüccarı tarafından 13 Eylül 1899'da İstanbul Celeb²⁵ Loncası Azalığı'na seçilmiştir. 13 Ağustos 1894'te Sicill-i Ahvâl Dairesi tarafından yapılan sınavı geçerek 200 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Daire-i Umumîyesi Tedkikat Kalemi'ne tayin edilmiştir. Maaşı, 5 Eylül 1895'te 230 kuruşa çıkarılmıştır.

²⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 124/247.

²⁵Celeb; Kesilecek hayvanları ve bilhassa koyun sürüsünü celbederek kasaplara satan tacir. Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, s. 147; Pakalın, **Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü**, C.I., s. 269.

4 Aralık 1895'te 230 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Daire-i Umumîyesi Muhasebe Memurluğu'na terfi etmiştir.

Ali Kemali Efendi'nin maaşı, 7 Şubat 1896 300 kuruşa; 13 Mayıs 1896'da 350 kuruşa; 13 Ağustos 1896'da 400 kuruş ve 10 Aralık 1896'da 450 kuruşa çıkarılmıştır.

Ahmet Kemali Efendi; 31 Temmuz 1897'de salise rütbesine; 9 Haziran 1898'de saniye rütbesi sani sınıfına; 5 Aralık 1898'de üçüncü rütbe Nişan-ı Osmanî'ye layık görülmüştür.

Ali Kemali Efendi'nin maaşı aldığı rütbelerden sonra artarak 4 Mart 1900'de 470 kuruş; 14 Kasım 1902'de 500 kuruş; 10 Mart 1906'da 550 kuruş olarak artmıştır.

14 Mart 1906'da 500 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Daire-i Umumîyesi Tescilât Kalemî İkinci Mümeyyizliği'ne tayin edilmiş ve 18 Ağustos 1906'da maaşı 600 kuruşa çıkarılmıştır. 30 Ağustos 1909'da 800 kuruş maaşla İkinci Sınıf Hülafalığı'na; 2 Ekim 1909'da 1.000 kuruş maaşla Sicill-i Ahvâl Daire-i Umumîyesi Tescilât Kalemî Birinci Sınıf Hülafalığı'na layık görülmüştür. 9 Haziran 1914'ta açıktaki kalmış ve kendisine 10 Temmuz 1914'te 336 kuruş mazûliyyet maaşı bağlanmıştır.²⁶

2.21. Ali Niyazi Efendi

Aşar Mültezimi Mehmet Efendi'nin oğludur. 1863'te Kars kasabasına bağlı Güllü karyesinde doğmuştur. Sıbyan ilk temel dini bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Türkçe okur-yazar ve Çerkezce tekellüm eder.

13 Mart 1884'te mülâzemetle Ankara Mektûbî Kalemî'nde işe başlamıştır. Mart/Nisan 1895 Ankara Vilayeti Ağnam Tadat Kâtipliği'ne; 20 Aralık 1896'da 300 kuruş maaşla Kosova Vilayeti Priştine Sancağı Merkez Kalemî Vergi Kâtip Yardımcılığı'na tayin edilmiştir.²⁷

²⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 66/321.

²⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 97/429.

2.22. Ali Rıza Bey

Çerkez ümerası Hamit Bey'in oğludur. 1866'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebi ve Erzurum Medresesi'nde okumuştur. Türkçe okur-yazar ve Çerkezce tekellüm eder.

31 Mayıs 1897-23 Ağustos 1898 tarihleri arasında 269 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Merkez Hapishane Memurluğu'na; 13 Eylül 1898-13 Eylül 1900 tarihleri arasında 600 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Aşâr Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Mart 1901-10 Mayıs 1904 tarihleri arasında Erzurum Vilayetine bağlı Hınıs Kazası'nda; 25 Mayıs 1904-4 Eylül 1905 tarihleri arasında Pasinler Kazası'nda 562,5 kuruş maaşla vekâleten Kaymakamlık görevinde bulunmuştur. 21 Şubat 1905-5 Ocak 1906 tarihleri arasında 1.125 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Tutak Kazası'nda tekrar vekâleten Kaymakamlık yapmıştır. 22 Ocak 1906-13 Ekim 1906 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Merkez Hapishane Müfettişliği'nde çalışmıştır. 23 Ekim 1906-13 Ocak 1908 tarihleri arasında 1.125 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Diyadin Kazası'nda; 18 Şubat 1908-9 Eylül 1908 tarihleri arasında 562,5 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti'ne bağlı Kiğı Kazası'nda; 18 Kasım 1908-2 Ocak 1909 tarihleri arasında 465,5 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Erzincan Sancağı'na bağlı Kuruçay Kazası'nda vekâleten Kaymakamlık görevinde bulunmuştur. 4 Şubat 1909'da 1.125 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Çıldır Sancağı'na bağlı Namervan Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir.

Ali Rıza Bey, Namervan Kazası Kaymakamlığı görevindeyken görevinde başarısız olduğundan dolayı 9 Şubat 1910'da açığa alınmıştır. 11 Mayıs 1910 tarihine kadar 1.000 kuruş maaşla vekâleten bu görevinde devam etmesine izin verilmiştir. 11 Mayıs 1910 tarihinden sonra ise 755 kuruş mazûliyyet maaşı bağlanmıştır

28 Eylül 1910'da 2.000 kuruş maaş ile Mişto İdare-i Mülkiye Memurluğu'na tayin edilmiştir. 8 Ekim 1910'da maaşı kesilmiş ve 4 Temmuz 1911'de görevindeki başarısızlığından dolayı azledilmiştir. 28 Ekim 1912'de 2.000 kuruş maaşla tekrar Namervan Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Erzurum Mülkiye Müfettişi

tarafından, Ali Rıza Bey hakkında tutulan raporda askere alma ve nakliye işleri sırasında yolsuzluk yaptığı tespit edilmiştir.²⁸

2.23. Ali Rıza Efendi

Mehmet Efendi'nin oğludur. Eylül 1856'da Kars Sancağı'na bağlı Zaruşad Kazası'nda doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra medresede Arapça okumuştur. Türkçe okur-yazar.

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra 1878'de Bayezit Sancağı'na bağlı Antab Kazası'na göç etmiştir. Sekiz ay mülâzemetle Antab Kazası Bidayet Mahkemesi'ne çalışmıştır. 18 Şubat 1887'de 400 kuruş maaşla Antab Kazası Ağnam Tadat Muharrirliği'ne; 29 Haziran 1887'de 360 kuruş maaşla Antab Kazası Sandık Eminliği'ne; 23 Mart 1888'de 250 kuruş maaşla Ağnam Muharrirliği Memurluğu'na; 7 Nisan 1889'da 360 kuruş maaşla tekrar Antab Kazası Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.²⁹

2.24. Ali Rıza Efendi

Dördüncü Ordu Yetmiş altıncı Nizamiye Alayı Dördüncü Tabur Kâtibi Binbaşı Tahir Ağazâde Münir Bey'in oğludur. 1872'de Kars'ta doğmuştur. İptidâî mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra medresede Arapça ders almıştır. Türkçe kitabet eder.

14 Aralık 1894'te 80 kuruş maaşla Dördüncü Ordu Levâzım Dairesi Birinci Şubesi'ne Mülâzım olarak tayin edilmiştir. 29 Temmuz 1897'de 320 kuruş maaşla dördüncü ve 14 Ocak 1904'te 576 kuruş maaşla üçüncü sınıfa terfi etmiştir.³⁰

2.25. Ali Rıza Efendi

Asker Yüzbaşılardan Halil Ağa'nın oğludur. 1842'de Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebi'nde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan ders almıştır. Türkçe tekellüm ve kitabet eder.

²⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 174/477.

²⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 39/285

³⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 78/165

13 Aralık 1866'da 150 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Müdürü Üçüncü Yardımcılığı'na tayin edilmiş ve 13 Mart 1867'de maaşı 125 kuruşa düşürülmüştür. 26 Mayıs 1867'de 116 kuruş maaşla Kars Sancağı Muhasebe Kâtip Yardımcılığı'na tayin edilmiş ve 12 Eylül 1867'de bu müessesenin lağvıyla açıkta kalmıştır. 13 Eylül 1867'de 125 kuruş maaşla tekrar Kars Sancağı Tahrirat Müdürü Üçüncü Yardımcılığı'na tayin edilmiş ve 13 Haziran 1869'da maaşına 50 kuruş zam yapılmıştır. 13 Haziran 1870'te 300 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Müdürü İkinci Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 20 Mart 1874'te ek görevle Kars Rüştüye Mektebi Rika Muallimliği'nde çalışmıştır. Osmanlı-Rus Savaşı'nda Kars'ın Rus işgaline girmesiyle 16 Mart 1877'de Erzurum'a göç etmiştir. 26 Kasım 1877'de 600 kuruş maaşla Erzurum Askeri Daire Kalemi'nde Nisan/Mayıs 1878'e kadar çalışmıştır. 13 Mart 1879'da 1.500 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Aşar Başkâtipliği'ne tayin edilmişse de 12 Mart 1880'de görevini bırakarak Sivas'a gitmiştir. 11 Eylül 1880-19 Kasım 1880 tarihleri arasında toplam 770 kuruş maaşla vekâleten Sivas Vilayeti dâhilinde Sivas Sancağı'na bağlı Gürün Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 5 Temmuz 1881 Mayıs-Haziran 1882 tarihleri arasında maaşsız olarak Sivas Muhacirin Komisyonu Azalığı'nda çalışmıştır. 30 Ağustos 1882'de 400 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Maarif Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.³¹

2.26. Arif Hikmet Efendi

İbrahim Paşazâde Mehmet Arslan Ağa'nın oğludur. 1853'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan ve Rüştüye mekteplerinde okumuştur. Türkçe kitabet eder.

9 Kasım 1878'de 380 kuruş maaşla İstanbul Zaptiye Alayının Üçüncü Sınıf Teftiş Memurluğu'na tayin edilmiş ve bu görevindeyken 6 Ekim 1879'da açığa alınmıştır. 29 Nisan 1880-12 Mart 1881 tarihleri arasında 6.259 kuruş aidaatla, 19 Mart 1881-27 Ağustos 1882 ve Mart 1883-13 Ocak 1884 tarihleri arasında 100 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti dâhilinde Kara Hisar-ı Sahib Sancağına bağlı Çal Kazası'nda çalışmıştır. 21 Şubat 1885-27 Ocak 1886 tarihleri arasında aidaatla Ankara Vilayeti dâhilinde Kırşehir Baş Tahsildarlığı'na; 13 Şubat 1886-13 Haziran 1886 tarihleri arasında aidaatla Çeşme Kazası Baş Tahsildarlığı'na; 21 Mayıs 1888-12 Haziran 1889

³¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 130/309.

tarıhleri arasında 200 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti Kütahya Sancağı Uşak Kazası'na bağı Göbek Nahiyesi Zabıtan-ı Mülkiye Memurluğı'na; 13 Ağustos 1892-15 Mart 1894 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla Çal Kazası Reji İdaresi Baş Muhafaza Memurluğı'na tayin edilmiştir.

23 Şubat 1895'te 500 kuruş maaşla İstanbul Polis Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 22 Kasım 1897'de bu görevinden istifa etmiştir. 14 Eylül 1902-14 Ağustos 1903 tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti dâhilinde Kütahya Sancağı'na bağı Uşak Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ne; 24 Ağustos 1903-14 Nisan 1904 tarihleri arasında Kütahya Sancağı'na bağı Gediz Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ne; 23 Mayıs 1904-13 Mart 1905 tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti dâhilinde Kütahya Sancağı'na bağı Eskişehir Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ne; 28 Ağustos 1905-13 Mart 1906 tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti Karesi Sancağı'na bağı Bandırma Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ne; 14 Mart 1906-24 Ağustos 1906 tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti Karesi Sancağı'na bağı Edremit Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ne tayin edilmiştir.

Uşak Kazası Tahsilât Müfettişliğı'ndeyken Ahmet Hikmet Efendi'nin sermayedarların kazanç ve masraf vergilerini mal sandığından karşıladığı ve bu yüzden görevini kötüye kullanmış olduğu iddia edildiğinden Edremit Kazası Tahsilat Müfettişliğı görevinden azledilerek hakkında soruşturma açılmıştır. Ahmet Hikmet Efendi'nin ve Sermayedarların kazançları, masrafları, sandık makbuzları ve maaşları incelenmiştir. Kütahya Sancağı Meclis İdaresince yürütölen mahkeme neticesinde Ahmet Hikmet Efendi'nin yolsuzluk yapmadığı açığa çıkartılarak beraatına karar verilmiştir. Kütahya Sancağı Meclis İdaresinin yürüttüğü bu karar Hüdavendigâr Vilayeti tarafından da onaylanmıştır.

3 Eylül 1908'de 400 kuruş maaş ve 100 kuruş harcırahla Balya Kazası Tahsil Memurluğı'na tayin edilmiştir. 24 Ekim 1909'da Karesi Sancağı Meclis İdaresi'nce görevini yerine getiremediğinden emeklilik için kadro haricine çıkarılmıştır.

Arif Hikmet Efendi, 24 Ekim 1909-23 Kasım 1909 tarihleri arasında 200 kuruş zamlı 600 kuruş maaş almıştır. 25 sene göstermiş olduğu hizmetlerden dolayı 10.623 kuruş tazminat verilmiştir. Arif Hikmet Efendi'nin işe başlamak istemesi üzerine yapılan tetkikat neticesinde hizmetten ayrılmasını gerektirecek bir durumunun

olmadığı ve yaşının da emekliye ayrılmak için henüz dolmamış olduğu anlaşılmıştır. 5 Eylül 1910'da civar yerlere istihdam edilebileceğine karar verilmiştir.³²

2.27. Arslan Efendi

Garip Ağa'nın oğludur. 15 Şubat 1858'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

14 Ağustos 1878'de mülâzemetle Van Vilayeti Meclis-i İdare Kalemî'nde ve daha sonra Van Vilayeti Aşâr İdaresi'nde çalışmaya başlamıştır. 11 Eylül 1885'te 450 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Van Sancağı'na bağlı Bargiri Kazası Aşâr Ağnam Kâtipliği'ne memur olarak tayin edilmiş ve 17 Temmuz 1886'da memuriyetin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 8 Aralık 1891'de 300 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Karabulak Kordonu Pasaport Muayene Memurluğu'na tayin edilmiştir. 29 Ekim 1900'de 250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Tutak Kazası Nüfus Memurluğu'na nakledilmiştir.³³

2.28. Aziz Azmi Efendi

Tüccar Salih Efendi'nin oğludur. 1851'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebinde Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

1870'de mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemî'nde işe başlamıştır. Temmuz/Kasım 1270'de % 10 kuruş aidatla Kars Sancağı Arazi Yoklama Kâtipliği'ne; Ekim/Kasım 1874'te 370 kuruş maaşla Kars Sancağı Defter-i Hakâni İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın başlaması, Kars'ın önce istila ve sonra ilhak edilmesiyle bu görevinden 9/18 Eylül 1877'de ayrılmıştır. Mayıs/Haziran 1881'de 280 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat İdaresi Ambar Memurluğu'na; Ocak/Şubat 1882'de 320 kuruş aylıkla Erzurum Rüsumat İdaresi Transit Kâtipliği'ne; 27 Mart 1882'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.

³² BOA. DH.d. SAİD. No: 66/9.

³³ BOA. DH.d. SAİD. No: 38/481.

Aziz Azmi Efendi, 400 kuruş alıyorken 14 Nisan 1883'te aldığı 100 kuruş zamlı maaşı 500 kuruş olmuştur. 13 Ekim 1887'de Erzurum Rüşumat Nezareti Sandık Eminliği görevinden istifa etmiştir. 1 Mart 1888'de 800 kuruş maaşla Erzurum Rüşumat Nezareti İstimatorluğa nakledilmiştir. Aziz Azmi Efendi'nin maaşı, 13 Mart 1897'de 720 kuruşa düşürülmüşse de 14 Ekim 1901'de 760 kuruşa; 14 Temmuz 1910'da tekrar 800 kuruşa çıkarılmıştır.³⁴

2.29. Bahri Efendi

Hacı Hurşit Ağa'nın oğludur. 1852'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

30 Ağustos 1877'de mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'nde işe başlamışsa da 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sebebiyle bu görevini terk etmiştir. Erzurum Vilayeti Aşar Kalemi'nde tekrar mülâzemetle işe başlamıştır. 16 Ekim 1879'da 350 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Namervan Nahiyesi'ne; 20 Eylül 1880'de 500 kuruş maaşla Pasinler Nüfus Aşar Memurluğu'na; 30 Nisan 1881'de 600 kuruş maaşla Namervan Nahiyesi Ağnam Muharrirliği'ne; 26 Ağustos 1881'de 1.000 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Aşar Müfettiş Muavinliği'ne tayin edilmiştir. Ocak/Mart 1882'de 600 kuruş maaşla Tortum Kazası Ağnam Muharrirliği'ne; Nisan/Temmuz 1882'de 300 kuruş maaşla Namervan Nahiyesi Aşar Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 300 kuruş maaş alıyorken Ekim 1882'de maaşı 250 kuruşa düşürülmüştür. Aralık 1882'de müessesenin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 13 Haziran 1884'te 350 kuruş maaşla Ordu Kazası Tahrir Nüfus Komisyonu Başkâtipliği'ne; 12 Ekim 1885'te 125 kuruş maaşla Ordu Nüfus Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 18 Kasım 1889'da ek görevle Ordu Belediyesi Kâtipliği'nde çalışmış ve maaşı, 125 kuruştan 220 kuruşa çıkarılmıştır. 13 Mayıs 1891'de 250 kuruş maaşla Ordu Nüfus Memurluğu'na nakledilmiştir.³⁵

2.30. Burhanettin Efendi

Esnaf Eşref Ağa'nın oğludur. 3 Ağustos 1875'te Kars'ta doğmuştur. Erzurum Sıbyan ve Askeri Rüştiye Mektepleri'nde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

³⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/497.

³⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/483.

27 Mayıs 1890'da mülâzemetle Erzurum Rûsumat Nezareti'nde işe başlamıştır. 8 Eylül 1894'te 150 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Kızıldize Rûsumat İdaresi Piyade Kolculuğu'na tayin edilmiş ve 1895'te bu görevinden istifa etmiştir. 13 Mayıs 1896'da 120 kuruş maaşla Erzurum Belediyesi Muvakkat Piyade Kolculuğu'na; 18 Kasım 1896'da 200 kuruş maaşla Bayezit Rûsumat Memuru Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 16 Ağustos 1898'de askere gitmiştir.³⁶

2.31. Derviş Nihat Efendi

Kars Muhaciri Arap Mustafa Ağazade Ali Ağa'nın oğludur. 3 Şubat 1858'de Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebinde ilk dini temel bilgiler ve Güncüoğlu Camii'de Arapçadan Sarf ve Nahv, Farsça ve Mantık dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

14 Mart 1872'de mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 22 Ocak 1875'te 290 kuruş aidatla Kars Sancağı Arazi Yoklama Kâtipliği'ne; 2 Nisan 1876'da 240 kuruş maaşla Kars Sancağı Defteri Hakani Kalemi'ne; 15 Ağustos 1876'da 550 kuruş maaşla Kars Sancağı Ambar Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 550 kuruş olan maaşı 540 kuruş düşürülmüş ve 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın başlaması ve sonrasında Kars'ın ilhak edilmesiyle görevinden istifa etmiştir. 1 Ocak 1880-7 Temmuz 1880 tarihleri arasında 140 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti dâhilinde Şarlı Nahiyesi Kâtipliği'ne; 11 Temmuz 1880'de % 10 aidatla Of Kazası Arazi Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Buradan görev süresinin dolmasıyla ayrılmış ve 11 Temmuz 1880'de % 6 aidatla Of Kazası Baş Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir. 4 Nisan 1882'de 450 kuruş maaşla Of Kazası Aşar Başkâtipliği'ne nakledilmiş ve bu görevinden 27 Mayıs 1884'te görev süresinin dolmasıyla ayrılmıştır. 7 Mayıs 1885 % 6 aidatla Sivas dâhilinde Osmancık Kazası Baş Tahsildarlığı'na; 2 Aralık 1885'te % 6 aidatla Sivas Vilayeti dâhilinde Amasya Sancağı'na bağlı Merzifon Kazası Baş Tahsildarlığı'na; 23 Eylül 1886'da 500 kuruş maaşla Merzifon Kazası Maliye Dairesi İkinci Müfettişliği Kâtipliği'ne; 6 Aralık 1886'da Sivas Vilayeti dâhilinde Tokat Sancağı'na bağlı Erbaa Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Derviş Efendi bu görevindeyken 500 kuruş maaş alırken 13 Nisan 1888'de maaşı 600 kuruşa çıkarılmıştır. Görevini kötüye kullanmasından dolayı 2 Ocak 1889'da Erbaa Kazası Mal Müdürlüğü görevinden

³⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 88/381.

azledilmiştir. 1 Ağustos 1889-14 Aralık 1889 tarihleri arasında 300 kuruş maaşla vekâleten Sivas Vilayeti dâhilinde Amasya Sancağı'na bağlı Osmancık Kazası Mal Müdürlüğü'nde çalışmıştır. Memuriyete, asil memurun gelmesiyle görevinden ayrılmıştır. 13 Haziran 1890'da 600 kuruş maaşla tekrar Erbaa Kazası Mal Müdürlüğü'ne; 28 Ocak 1897'de 600 kuruş maaşla Sivas Vilayeti dâhilinde Karahisar-ı Şarkî Sancağına bağlı Hamidiye Mal Müdürlüğü'ne; 21 Haziran 1893'te 600 kuruş maaşla Sivas Vilayeti dâhilinde Karahisar-ı Şarkî Koyul Hisar Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden hakkında dava açılmasıyla 12 Haziran 1899'da azledilmiştir.

Karahisar-ı Şarki Sancağı Meclis İdaresi'nce, Derviş Nihat Efendi hakkında dava açılmıştır. Dava; Derviş Nihat Efendi'nin, Kars Sancağı Sandık Emni Osman Efendi'yle arasında yapılan anlaşmayla alakalıdır. Şikâyete göre, Derviş Nihat Efendi, Kars Sancağı Sandık Emni Osman Efendi'den kayıtsızlık parası olarak 10.400 kuruşu zimmetine geçirmesine müsaade etmiştir. Karahisar-ı Şarki Sancağı Meclis İdaresi'nce bu durumun doğru olduğuna karar verilmiş ve rüşvet olarak görevini bu şekilde kötüye kullanmasından dolayı hakkında 5 ay hapis cezasına karar verilmiştir. Ancak Mahkeme Sivas Vilayet Meclis İdaresi'nce de araştırılmış ve durumun bu şekilde gelişmediği açıklanmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde, Nihat Efendi'nin tahsilât için kuraya gittiği bir zamanda Haşim Efendi'nin günlük 1.000 kuruşu sandığa kaydederek zimmetine geçirmiştir. Nihat Efendi merkeze geldiğinde hakkında sandıktan zahire çıkarttığı ve parayı zimmetine geçirdiğinin iddia edilmiştir. Bunun üzerine mahkemeye alınan Nihat Efendi'nin kayıtsızlık ve ya zimmete para geçirme konusunda suçsuzluğu ortaya çıkarılmış ve beraatına karar verilmiştir.³⁷

2.32. Emrullah Vamık Bey

İslamzâde Süleyman Bey'in oğludur. 1855'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebini ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra medreseye devam ederek Arapça, Farsça ve hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

1873'te mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 13 Mart 1881'de Bayburt Kazası Baş Tahsildarlığı'na; 1 Ocak 1889-13 Ocak 1893 tarihleri arasında 750 kuruş

³⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 101/183.

maaşla İşkodra Reji Nezaretine bağlı Tiran Reji Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Ocak 1893-28 Eylül 1895 tarihleri arasında 1.000 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti Reji Müdürlüğü'nde görev yapmıştır. 30 Temmuz 1894'te görevinde başarılı olmasından dolayı rabia rütbesine layık görülmüştür.

18 Şubat 1895'te 400 kuruş maaş ile Kastamonu Vilayeti dâhilinde Ulus Nahiyesi Memurluğu'na tayin edilmiştir.³⁸

2.33. Erkan Şevki Efendi

Mahmut Bey'in oğludur. 1857'de Kars'a bağlı Kağızman Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra ve rüştiye mektebine devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

Mart/Temmuz 1882'de 200 kuruş maaşla Kaleboğazı Rüşumat Memurluğu Süvari Kolculuğu'na tayin edilmiş ve 1886'da müessesenin lağvıyla açıkta kalmıştır. 10/19 Haziran 1889'da 200 kuruş maaşla Kırkkilise Rüşumat Muhafaza Memurluğu'na; 30 Nisan 1890'da Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü Birinci Yardımcılığı'na tayin edilmiştir.³⁹

2.34. Eyyüp Sabri Efendi

Tüccar Şerif Ağa'nın oğludur. 1869 Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ve Erzurum'da medresede okumuştur. Türkçe kitabet eder.

13 Mart 1888'de 80 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi Tahrirat Kalemi'ne; 13 Mayıs 1889'da 320 kuruş maaşla Orduyu Hümâyun Erzurum Merkez Hastanesi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Mayıs 1891 tarihinde Erkânı Harbiye İkinci Şubesine nakledilmiştir.⁴⁰

2.35. Hacı Ahmet Bey

Tüccar Hacı Molla Ağa'nın oğludur. 26 Haziran 1850'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ve camide ders almıştır. Türkçe okur-yazar.

³⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 60/333

³⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/55.

⁴⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 48/97.

4 Ekim 1882'de 300 kuruş maaşla Bitlis Vilayet dâhilinde Genç Sancağı'na bağlı Çapakçur Kazası Aşar Memurluğu'na; 13 Ağustos 1883'te Bitlis Vilayeti dâhilinde Siirt Sancağı'na bağlı Pervari Kazası Baş Tahsildarlığı'na; 2 Kasım 1884'te 270 kuruş maaşla Pervari Kazası Sandık Eminliği'ne; 14 Haziran 1887'de 300 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Sason Memlahası Muhafaza Memurluğu'na; 13 Kasım 1887'de 300 kuruş maaşla Suriye Vilayeti dâhilinde Salahiye Memlahası Ambar Memurluğu'na; 13 Temmuz 1891'de 350 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Melefan Memlahası Ambar Eminliği'ne tayin edilmiştir.

Ahmet Bey'in maaşı, 350 kuruş iken 14 Eylül 1892'de 400 kuruşa çıkarılmıştır. 27 Aralık 1902'de 100 kuruş maaşla Siirt Düyun-u Umumiye Baş Sergerdeliği'ne ve 13 Ekim 1897'de 100 kuruş maaşla Mardin Düyun-u Umumi Sergerdeliği'ne tayin edilmiştir. Bu müessesenin lağvıyla açıktadır. 9 Mayıs 1898'de 500 kuruş maaşla Seramil Memlahası Memurluğu'na ve 2 Kasım 1899'da 500 kuruş maaşla Çay Memlahası Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁴¹

2.36. Hacı Ali Efendi

Peşkircizâde Tayfur Ağa'nın oğludur. 1839'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okuduktan sonra medresede Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1858'de mülâzemetle 1859'da 150 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Kalemî'nde işe başlamıştır. 13 Kasım 1859-26 Mayıs 1861 tarihleri arasında 300 kuruş maaşla Urfa Asakir-i Muvazzafa Refet Emr-i Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 22 Ocak 1862'de 400 kuruş maaşla Şehrîzor Sancağı Tahrirat Birinci Yardımcılığı'na tayin edilmiş ve 13 Nisan 1868'de bu görevinden istifa etmiştir. Haziran/Temmuz 1870-Ekim/Kasım 1871 tarihleri arasında Adana Vilayeti Meclis İdaresi Başkâtipliği'ne; 24 Kasım 1871'de 2.090 kuruş maaşla Kozan Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 27 Eylül 1872'de 2.250 kuruş maaşla Adana Vilayeti dâhilinde Osmaniye Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 18/24 Şubat 1874'te bu görevinden azledilmiştir. 13 Mart 1881-24 Mart 1883 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla Urfa Sancağı Defter-i Hakâni Kalemî Başkâtipliği'ne; 5 Kasım 1883-24 Şubat 1884 tarihleri arasında 1.000 kuruş maaşla Halep Vilayeti dâhilinde Urfa Sancağı'na bağlı Birecik Kazası

⁴¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/127.

Emanet Aşar Memurluğu'na tayin edilmiştir. 1884'te günlük 60 kuruş ücretle kırk gün Aşar İhalesi Memurluğu'nda çalışmıştır. 1892'de 4.000 kuruş maaşla Suruç Kazası Ağnam Baş Memurluğu'na; 23 Haziran 1895-29 Eylül 1895 tarihleri arasında 625 maaşla vekâleten Suruç Kazası Kaymakamlığı'na; 22 Nisan 1896-28 Mayıs 1896 tarihleri arasında günlük 40 kuruş ücretle Suruç Kazası Tahkik-i Ahvâl Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Aralık 1898'de 1.125 kuruş maaşla Halep Vilayeti dâhilinde Rakka Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ise de civar idarelerle görüşmesi sebebiyle halk ile arasında anlaşmazlıklar olmuştur. Halkın şikâyetleri üzerine 3 Kasım 1900'de 1.125 kuruş maaşla eşit statüde olan Harran Kaymakamlığı'na becayiş ettirilmiştir.⁴²

2.37. Hacı Ali Efendi

Tüccar Ahmet Ağa'nın oğludur. 1845'te Kars'ta doğmuştur. Özel hocalardan ders Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

Şubat/Mart 1844'te askere alınarak Ekim/Kasım 1874'te Teğmen; Ekim/Kasım 1875'te Üsteğmen; Mart/Nisan 1877'de Yüzbaşı olmuştur. 1879'da Yüzbaşı görevinden istifa etmiştir. Mayıs/Haziran 1882'de 240 kuruş maaşla Meyve Gümrüğü Nezareti tarafından Yeni Kapı Şube Memurluğu'na tayin edilmiş ve Eylül/Ekim 1882'de görev süresinin dolmasıyla açıktadır. 4 Nisan 1883'te 300 kuruş maaşla İstanbul Rüsumat Nezaretine bağlı Tuzla Rüsumat İdaresi Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Hacı Ali Efendi, 23 Aralık 1887'de Tuzla Rüsumat İdaresindeki görevinden azledilmiştir. Azil sebebi ise; Tuzla'dan ihracatı yasak olan hayvan derilerinin ticaretine izin vermesidir.⁴³

2.38. Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi

Ahışhalı Tüccar Necati Efendizâde Hacı Tayyar Efendi'nin oğludur. 1864'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyân Mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kıraati azimüşşanı ezberlemiştir. Hacı Lütfullah Efendi'den Arapça'dan Sarf ve Nahv, Mantık, Farsça'dan Pendi atar, Tuhfe-i vahid ve Gülistan dersleri almıştır. 1877-78

⁴² BOA. DH.d. SAİD. No: 18/159.

⁴³ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/15.

Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Kars'ın Rus işgaline uğramasıyla ailesiyle birlikte Osmancık'a göçmüştür. Türkçe kitabet eder.

25 Ağustos 1887-12 Şubat 1888 tarihleri arasında 400 kuruş maaşla Köprü Kazası Aşar Ambar Memurluğu'nda çalışmıştır. 6 Aralık 1891'de Sinop Sancağı Nüfus Memurluğu'na atandı. Sinop'ta nüfus sayımı sırasında Taşköprü'ye bağlı Hamzaoğlu Köyü sakinlerinden Sabancıoğlu Mustafa'nın eşi Hamdiye'ye tecavüz girişiminde bulundu. Sinop'un Erfelek ilçesine bağlı İncirpınar Köyü'nde ise "bugün Padişah benim" diyerek halkı tahrik ederek korkutmuş ve yine aynı köyden Babaoğlu Halil'i kanuna aykırı olarak tutuklatarak hapsedirmiştir. Bu gibi uygunsuz davranışlarından dolayı 8 Mart 1895'te azledilerek tutuklandı. 27 Mayıs 1895'te Sinop Bidayet Mahkemesi İstintak Dairesi'nce yargılanarak altı ay hapis cezasına çarptırıldı. Tutukluluk süresiyle beraber 5 Nisan 1895-24 Kasım 1895 tarihleri arasında Sinop Hapishanesi'nde kaldı. Hapisten çıktıktan sonra geçim darlığına düştüğü için yedi kişilik ailesine günlük 8,16 kuruş tahsilât bağlandı.

23 Ekim 1900-15 Ocak 1903 tarihleri arasında Kastamonu Vilayeti Mektûbî Kalemi'nde; 15 Ocak 1903-16 Şubat 1905 tarihleri arasında ise Meclis-i İdare Kalemi'ne mülâzemeten devam etti. Bu sırada 550 kuruşla 1,5 ay kadar Kastamonu Kazası evcil hayvan (hayvanât-ı ehliye ta'dâd) sayım memurluğunda çalışmıştır. 5 Nisan-24 Haziran 1906 tarihleri arasında 1.000 kuruş maaşla İnebolu Kazası Küre Nahiyesi Aşâr Kol Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

16 Kasım 1908'de 920 kuruş maaş ve aylık 247 kıyye hinta, 90 kıyye şeker, 20 kıyye pirinç ve 60 demet ot tayinâtıyla Hicaz Vilayeti Evrak Müdürlüğü'ne atandı. 8 Aralık 1908'de göreve başladı. Görevi sırasında gerek idaresizliğinden ve gerekse diğer memurlarla arasına düşmanlık girmesinden dolayı başka bir memuriyete atanmak üzere 11 Mayıs 1909'da azledildi. 29 Temmuz 1909'da 575 kuruş maaşla Taif Nahiyesi Müdürlüğü'ne atandı. Burada da memurlara kötü davrandığından dolayı şikâyet olması üzerine 18 Ekim 1909'da işi bıraktı. 23 Haziran 1910'da 1.000 kuruş maaşla Van Vilayeti Nüfus Müdürlüğü'ne atandı. Burada bir süre çalışan Hacı Hafız

Cafer Sadık Efendi, izinli olarak İstanbul'a gelmiş ve daha sonra memuriyeti başına gitmediği için 5 Şubat 1914'te azledildi.⁴⁴

2.39. Hacı Mehmet Ağa

Esnaf İbrahim Ağa'nın oğludur. 1839'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuştur. Türkçe tekellüm eder.

28 Kasım 1886'da 240 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti dâhilinde Ömerkân Nahiyesi Müdürlüğü'ne memur olarak tayin edilmiş ve 16 Kasım 1893'te bu görevinden istifa etmiştir. 19 Temmuz 1899-23 Haziran 1900 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti dâhilinde Mardin Sancağı Cizre Kazası'na bağlı Silopi Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Ancak, Mehmet Ağa buranın havasına alışamadığından dolayı görevinden istifa etmiştir. 28 Mart 1901-13 Ekim 1901 tarihleri arasında 232 kuruş maaşla Mardin Sancağı Hapishane Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 18 Kasım 1901'de Diyarbakır Vilayeti dâhilinde Mardin Sancağı Midyat Kazası'na bağlı Habezbeni Nahiyesi Müdürlüğü'ne; 2 Haziran 1902-15 Eylül 1903 tarihleri arasında 232 kuruş maaşla tekrar Mardin Sancağı Hapishane Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁴⁵

2.40. Hafız Abdullah Zühtü Efendi

Hacı Mehmet Efendi'nin oğludur. 1856'da Kars'ta doğmuştur. Kars Rüştüye Mektebi'nde okumuş ve 27 Ağustos 1874'te şahadetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar.

12 Ekim 1878'de 380 kuruş maaşla İstanbul Zaptiye Alayı'nın Üçüncü Sınıf Teftiş Memurluğuna; 13 Mart 1880'de 306 kuruş maaşla İstanbul Zaptiye Alayı Başçavuşluğu'na tayin edilmiştir. 22 Haziran 1883'de görev yaptığı Dokuzuncu Bölüğün Beşinci Çavuşluğu'ndan On altıncı Bölüğün Üçüncü Sınıf Komiserliği'ne 500 kuruş maaşla memur olarak tayin edilmiştir.

25 Aralık 1882'de Tahlisiye Madalyası'na; 3 Kasım 1892'de beşinci rütbe Mecidi'ye Nişan-ı Zi-şanı'na; 1 Ağustos 1898'de Yunan Muharebe Madalyası'na layık görülmüştür.

⁴⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 163/465

⁴⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 47/339.

Abdullah Zühdi Efendi, 23 Aralık 1899'da 600 kuruş maaşla Otuz dokuzuncu Bölük İkinci Sınıf Polis Komiserliği'ne terfi etmiştir.⁴⁶

2.41. Hafız Ahmet Tevfik Efendi

Hasan Efendi'nin oğludur. 1859'da Kars'ta doğmuştur. Kars Adi Mektebinde ilk temel bilgiler, akaid-i diniye ve risale dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

13 Aralık 1885'te mülâzemetle Erzurum Bidayet Mahkemesinde tayin edilmiş ve 1 Ağustos 1892'de 150 kuruş maaş almaya başlamıştır. Erzurum Düyun-u Umumiye Nezareti tarafından imtihan yapıldıktan sonra 150 kuruş maaşla vekâleten Mahlas Memlahası Müdürlüğü İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 21 Ağustos 1885'te göreve asilin gelmesiyle buradan ayrılmıştır. 4 Eylül 1892'de 150 kuruş maaşla vekâleten Tatos Memlahası Memurluğu Kâtipliği'ne gönderilmiş ve 12 Kasım 1885'te görevinden ayrılmıştır. 27 Kasım 1885'te mülâzemetle Erzurum Düyun-u Umumiye Nezareti Muhasebe Kalemî'ne; 13 Mayıs 1893'te 300 kuruş aylıkla Bar Memlahası Muvakkat Kâtipliği'ne; 13 Ekim 1893'te 250 kuruş maaşla Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir. 19 Temmuz 1895'te açıkta kalmıştır.

Ahmet Tevfik Efendi, memlahada çalıştığı sırada sattığı tuzların eksik çıkmasından kaynaklanan şikâyet üzerine hakkında inceleme yapılmıştır. Bu inceleme neticesi netleşmemiştir. Bundan dolayı 9 Mayıs 1897'de kendisine, mevsim ihracatı için 500 kuruş verilmek suretiyle Mahlas Memlahası Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.⁴⁷

2.42. Hafız Ali Haydar Efendi

Ahıska Muhaciri Yusuf Sabri Efendi'nin oğludur. 1841'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Erzurum ve İstanbul Medreselerinde Arapça, Farsça ve hesap dersleri almıştır. Türkçe kitabet, Arapça ve Farsça tekellüm eder.

Mayıs/Eylül 1866'da 2 kuruş aidatla Erzurum Sancağı'na bağlı Oltu Kazası Nüfus Mukayyitliği'ne; 13 Mayıs 1869'da 500 kuruş maaşla Erzurum Vilayetine bağlı Çıldır Sancağı Tahrirat Emlak Fırka-i Seyyaresi Mukayyitliği'ne; 14 Ocak 1871'de 250 kuruş maaşla Çıldır Sancağı Tahrirat Kalemî Evrak Memurluğu'na tayin

⁴⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 76/471.

⁴⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 117/281.

edilmiştir. Bu görevi sırasında maaşı 235 kuruşa düşürülmüşse de 1871'de 25 kuruş ve 23 Mart 1871'de 40 kuruş zam alarak maaşı 300 kuruşa çıkarılmıştır. 11 Eylül 1875'te 600 kuruş maaşla Çıldır Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Kalemi Müdür Muavinliği'ne terfi etmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Kars'ın, Ruslar tarafından istila altında kalması ve ilhakı sebebiyle 12 Kasım 1877'de açıkta kalmıştır. 16 Kasım 1878'de 600 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Tahrirat Müdürlüğü Muavinliği'ne tayin edilmiş ve Ağustos/Eylül 1879'da maaşı 540 kuruşa düşürülmüştür. 14 Mart 1880'de yapılan düzenlemelerle maaşı 432 kuruşa düşürülmüştür. 21 Şubat 1884'te 1.170 kuruş maaşla Erzincan Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne; 25 Mayıs 1885'te 1.000 kuruş maaşla Malazgirt Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 28 Haziran 1885'te ayrılmıştır. 15 Mart 1888'de 750 kuruş maaşla Tokat Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne; 6 Nisan 1890'da 1.500 kuruş maaşla Trablusgarp Vilayeti dâhilinde Cebel-i Garbiye Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.⁴⁸

2.43. Hafız Kamil Efendi

Kars Rüsumat Başkâtibi Hafız Yusuf Efendi'nin oğludur. 1853'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan Mektebinde okumuş ve özel hocalardan Arapça, Farsça ders almıştır. Türkçe okur-yazar.

1867'de mülâzemetle Kars Rüsumat İdaresi'nde işe başlamıştır. 13 Haziran 1869'da 200 kuruş maaş ile Kars Rüsumat İdaresi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 20 Şubat 1870'te istifa etmiştir. 24 Şubat 1876'da 200 kuruş maaşla Kars Sancağı Belediye Dairesi Sandık Eminliğine tayin edilmiş ve 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ruslar'ın Kars'ı işgali ve ardından ilhakıyla görevinden ayrılmıştır. 5 Ağustos 1878'de 375 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Ak Memlahası Memurluğu'na tayin edilmiş ve 10 Kasım 1878'de memlahanın tıkanması üzerine ayrılmıştır. 13 Nisan 1879'da 500 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Pasin Rüsumat İdaresi'ne memur olarak tayin edilmiştir. Kamil Efendi'nin maaşı, Ağustos/Eylül 1879'da 400 kuruşa; Mart/Nisan 1880'de 320 kuruşa düşürülmüştür. Temmuz 1299'da 500 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Zivin Rüsumat Memurluğu'na tayin edilmiş ve bu görevinden 28

⁴⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 22/279.

Eylül 1882’de istifa etmiştir. 2 Temmuz 1884’te 400 kuruş maaş ile Erzurum Rûsumat Nezaretine bağlı Karakilise Rûsumat Memurluğu’na tayin edilmiş ve bu görevinden 13 Mart 1885’te istifa etmiştir. 10 Ekim 1885’te 300 kuruş maaşla Erzurum Rûsumat Nezaretine bağlı Musun Rûsumat Memurluğu’na tayin edilmiştir.

3 Mart 1886’da istifa etmiştir. 16 Ağustos 1886’da 220 kuruş maaşla Van Rûsumat Muhafaza Memurluğu’na tayin edilmiş ve bu görevinden 9 Ekim 1886’da istifa etmiştir. 23 Haziran 1891’de 400 kuruş maaşla Kosova Vilayeti dâhilinde Üsküp Rûsumat Müdürlüğü’ne Makbuz Senedi ve Kapı Pusulası Muharrirliği’ne tayin edilmiştir. 18 Ekim 1891’de 500 kuruş maaşla Bavura Rûsumat Memurluğu’na nakledilmiştir.

10 Ekim 1893’te 500 kuruş maaşla Kosova Vilayeti dâhilinde Üsküp Sancağı’na bağlı Palanka (Eğri Palanka) Rûsumat Memurluğu’na; 3 Temmuz 1895’te 500 kuruş maaşla Yakorin Rûsumat Memurluğu’na nakledilmiştir. 5 Aralık 1896’da 500 kuruş maaşla Kosova Vilayeti dâhilinde Taşlıca Sancağı Prepol Kazası’na bağlı Priboy Rûsumat Memurluğu’na tayin edilmiştir.⁴⁹

2.44. Halil Sabri Efendi

Kağızman Uleması İbrahim Efendi’nin oğludur. 1858’de Kars’a bağlı Kağızman Kasabası’nda doğmuştur. Sıbyan ve Kağızman Rüştiye Mektepleri’nde okumuştur. Bu okuldan 3 Nisan 1877’de şahadetname alarak mezun olmuştur.

14 Haziran 1884’te mülazemetle Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi Kalemi’ne; 6 Ekim 1884’te 200 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Hınıs Kazası Aşar Ambar Memurluğu’na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken ambarda zahire kalmaması ve 1885 yılı aşarının ihale edilmesiyle 13 Aralık 1886’da işten çıkarılmıştır. Aralık 1886’da 360 kuruş maaşla Karakilise Kazası Sandık Eminliği’ne tayin edilmiş ve 1 Şubat 1890’da görev süresinin dolmasıyla buradan ayrılmıştır. 13 Mayıs 1890’da 60 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti İdare Kalemi Mümeyyizliği’ne; 1 Şubat 1891’de 169 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Hapishane Kâtipliği’ne; 13 Temmuz 1891’de 360 kuruş maaşla Karakilise Kazası Sandık Eminliği’ne nakledilmiştir. Bu görevinden 11 Haziran 1891’de ayrılmıştır. 5 Kasım 1893’te 300 kuruş maaşla Antab Kazası Mal

⁴⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/405.

Müdürlüğü'ne; 5 Ağustos 1895'te 600 kuruş maaşla Karakilise Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁵⁰

2.45. Hamdi Efendi

Hacegandan Mustafa Efendi'nin oğludur. 1852'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuş ve özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1868'de mülâzemetle İstanbul Telgrafhanesi'nde işe başlamış ve 13 Ağustos 1868'de 400 kuruş maaşla Kars Telgraf Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Hamdi Efendi, bu görevindeyken maaşı 400 kuruşken 27 Aralık 1871'de 380 kuruşa düşürülmüştür. 13 Ekim 1872'de 380 kuruş maaşla Erzurum Telgraf Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiş ve 27 Nisan 1873'te maaşı 455 kuruşa çıkarılmıştır. 28 Ekim 1873'te 450 kuruş maaşla Samsun Posta Kâtipliği'ne; 14 Haziran 1874'te 570 kuruş maaşla Erzurum Telgraf Merkezi Muhabere Memurluğu'na; 4 Ocak 1877'de 800 kuruş maaşla Muş Telgraf Merkezi Müdürlüğü'ne; 13 Ocak 1879'da 1.000 kuruş maaşla Van Telgraf Merkezi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Görevinde başarısız olması sebebiyle 8 Ocak 1880'de görevinden ayrılmıştır. 17 Haziran 1882'de 800 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Bulanık Kazası Aşar Memurluğu'na tayin edilmiş ve 18 Kasım 1883'te bu müessesenin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 4 Şubat 1885'te 600 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti Aşar Nezareti Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 12 Mart 1886'da aşar idarelerinin lağvıyla açığa kalmıştır. 26 Şubat 1887-27 Eylül 1887 tarihleri arasında 625 kuruş maaşla vekâleten Bitlis Vilayetine dâhilinde Rıdvan Kazası Kaymakamlığı'na; 15 Mart 1890'da 475 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Gevaş Telgraf Merkezi Muhabere Memurluğu'na; 20 Ekim 1890'da 800 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Hakkâri Sancağı Gevar Kazası'na bağlı Dize Telgraf Merkez Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 20 Ekim 1895'te 800 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Muş Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. 4 Ocak 1895'te rabia rütbesine; 18 Ekim 1896'da salise rütbesine layık görülmüştür. Bu görevindeyken 800 kuruş maaş alırken 13 Mart 1897'de maaşı 720 kuruşa düşürülmüştür. 13 Aralık 1897'de 720 kuruş maaşla Başkale Telgraf ve Posta

⁵⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/321.

Merkezi Müdürlüğü'ne nakledilmiş ve 14 Temmuz 1908'de 1.200 kuruş maaşla Van Vilayeti Telgraf ve Posta Müfettiş Muavinliği'ne terfi etmiştir. 3 Mayıs 1909'da 720 kuruş maaşla Mâmûratülaziz Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. Van Vilayeti Telgraf ve Posta Müfettiş Muavinliği görevinde idare alanında yapılan düzenlemelerle ilgilenmeyerek katılmaması sebebiyle 18 Nisan 1910'da istihdam edilmiş ve 720 kuruş mazûliyyet maaşı uygun görülmüştür. Mazûliyyet maaşı bu zamana kadar bulunduğu görevlerden dolayı 1.065 kuruşa çıkarılmıştır. Fakat 14 Nisan 1911'de yapılan düzenlemelerle 600 kuruş almasına karar verilmiştir.⁵¹

2.46. Hamit Hilmi Efendi

Zekizâde Çil İsmail Efendi'nin oğludur. 1833'te Kars'ta doğmuştur. Kars medreselerinde ve Mülkiye Fünun Mektebi'nde okumuştur. Mülkiye Fünun Mektebi'nden 21 Mayıs 1884'te mezun olmuştur. Arapça'dan Sarf ve Nahv, Mantık dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar

1868'de 400 kuruş maaşla Erzurum İstihkâmat İmalathanesi'ne tayin edilmiş ve bu görevinden Şubat 1872'de istifa etmiştir. 15 Ocak 1873'te 400 kuruş maaşla Kars Sancağı'na bağlı Arpaçay Rûsumat Memurluğu'na tayin edilmiş ve Aralık 1874'te bu görevinden azledilmiştir. 27 Temmuz 1877'de 1.250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Çıldır Sancağı'na bağlı Zaruşad Kazası Kaymakamlığı Memurluğu'na tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Kars'ın, Ruslar tarafından istila ve ardından ilhak edilmesiyle görevinden ayrılmıştır. 9 Mayıs 1880'de 1.250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Kiğı Kazası Kaymakamlığı'na; 18 Mart 1884'te 1.035 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Antab Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden 21 Eylül 1884'te istifa etmiştir.

1853-56 Osmanlı-Rus ve 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşlarında göstermiş olduğu hizmetlerden dolayı muhasara ve iftihar nişanlarından beş kıtası layık görülmüştür.

18 Haziran 1885'te 1.250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Keskim Kaymakamlığına tayin edilmiştir. Bu görevindeyken Ahmet Bey, Tahrirat Kâtibi

⁵¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 53/481.

Mahmut Efendi ve Keskim Kazası Nüfus memuruyla birlikte zimmete para geçirme suçundan haklarında dava açılmıştır. Hamit Hilmi Efendi ve arkadaşlarının yağmurluk ianesini ile münakalat izinnameleleri akçesinden 1.897 kuruşu, mürur tezkiresinden 340 kuruşu, Uşnak Karyesinin vergisinden 290,5, hükümet konağının düzenlenmesi masrafından kalan 824 kuruşu, tahsildar aidatı olarak verildiği söylenen 5.000 küsur kuruşu zimmetlerine geçirdikleri iddia edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda yukarıda sayılan paranın mal sandığına teslim edildiği, tahsildarlara ait aidatların Erzurum mutasarrıflığından gelen emire dayandığı bildirilmiştir. Ayrıca, bu iddiaların yanında Milo karyesi vergisi olan 130 kuruşun zimmete geçirildiği ve Zor muhtarı tarafından iddia edilen 800 kuruşun günlüğe kaydedilmediği iddia edilmiştir. Hamit Hilmi Bey ve arkadaşları bu konuda herhangi bir delile rastlanmadığından beraat etmişlerdir. Hakkında bu olayların çıkmasından dolayı 2 Eylül 1889'da Keskim Kaymakamlığı görevinden azledilmiştir.

Van Vilayeti dâhilinde Oramar Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 22 Şubat 1891'de salise rütbesi layık görülmüştür. 1.270 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Eleşkirt Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Hamit Efendi bu görevindeyken Diyadin Kazası Kaymakamı Mehmet Rıfat Beyle birlikte görevini kötüye kullanma suçundan dolayı 8 Kasım 1891'de görevinden azledilmiştir.

25 Mayıs 1892'de 1.250 kuruş maaşla Mamûratülaziz Vilayeti dâhilinde Keban Madeni Kazası Kaymakamlığı Memurluğu'na tayin edilmiştir. 28 Eylül 1894'te 1.250 kuruş maaşla Mamûratülaziz Vilayeti dâhilinde Kahta Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Bu görevindeyken görevini ihmal ederek kötüye kullandığı ve yaşlandığı gibi sebeplerden dolayı 9 Haziran 1895'te azledilmiştir.⁵²

2.47. Haşim Bey

Kapılar Ağasızâde İbrahim Bey'in oğludur. 1846'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuş ve özel hocalardan Arapça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

1864'te mülâzemetle Kars Tahrirat Kalemünde işe başlamış ve 1865'te 150 kuruş maaş almaya başlamıştır. 1867'de bu görevinden ayrılarak Diyarbakır'a gitmiş ve

⁵² BOA. DH.d. SAİD. No: 2/638.

mülâzemetle Diyarbakır Vilayeti Mektûbî Kalemî'ne tayin edilmiştir. 1869'da 250 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti Mektûbî Kalemî Mübeyyizliği'ne; 1872'de 600 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti Mektûbî Kalemî Müsvetteliği Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 1873'te salise rütbesine layık görülmüştür. Bu görevinden 1874'te istifa ederek Kars'a gitmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı öncesinde tekrar Diyarbakır'a göç etmiştir. 1876'da 1.250 kuruş maaşla Malatya Sancağı'na bağlı Kahta Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve bu görevinden 1877'de istifa etmiştir. 1879'da Malatya Sancağı Meclis İdaresi Başkâtipliği'ne; 1880'de 625 kuruş maaşla vekâleten Malatya Sancağı'na bağlı Akçadağ Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden Nisan 1881'de ayrılmıştır. Ocak/Mart 1882'de 1.215 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Hizan Kazası Kaymakamlığı'na; 25 Ağustos 1885'te 1.215 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Malazgirt Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinde 23 Ekim 1887'de saniye sınıfına terfi etmiştir. 19 Temmuz 1888'de 1008 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Muş Sancağı'na bağlı Varto Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve maaşı 21 Haziran 1889'da 2.500 kuruşa çıkarılmıştır. 23 Ağustos 1890'da 2.500 kuruş maaşla ve becayış suretiyle Bitlis Vilayeti dâhiline Bulanık Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir.⁵³

2.48. Hüseyin Bey

Mehmet Sabit Efendi'nin oğludur. 1834'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

1853'te 150 kuruş maaşla Kars Sancağı Nüfus Nezareti'ne tayin edilmiş ve ayrıca, mürur tezkirelerinden 1,5 ve 5 kuruş aidat almıştır. Bu görevindeyken maaşı kesilmişse de mürur tezkirelerinden aldığı aidat 2 kuruşa çıkarılmış, %10 ve %5 kuruş ücretlerle esnaf tezkirelerinin ihalesini de almıştır. Nisan/Mayıs 1869'da memuriyetin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. Ekim/Aralık 1869'da 250 kuruş maaşla vekâleten atandığı Kars Sancağı Temyiz Meclisi Başkâtipliği'nde Mayıs/Ağustos 1870'de asaleten görev yapmıştır. Bu görevinden Şubat 1875'te istifa etmiş ve bu tarihte Erzurum Rüsumat Nezareti'ne bağlı Kars Rüsumat Müdürlüğü Sandık

⁵³ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/898.

Eminliği'ne tayin edilmiştir. Mayıs/Haziran 1877'de 370 kuruş maaşla Kars Rüsumat Müdürlüğü Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Kars'ın Rus işgaline girmesiyle Ekim 1877'de ayrılmıştır. 8 Nisan 1880'de 360 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Namervan Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bütçe maaşlarının düzenlenmesiyle maaşı 360 kuruştan 288 kuruşa düşürülmüştür. 19 Ekim 1880'de bu görevinden memurluğunun asilliiği tasdik edilmediği için ayrılmıştır. Haziran/ Temmuz 1881'de 800 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Pasin Rüsumat Müdürlüğü'ne; 10/18 Mayıs 1882'de 800 kuruş maaşla Van Rüsumat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 13 Mart 1883'te 800 kuruş olan maaşına 200 kuruş yapılarak 1.000 kuruşa çıkarılmıştır.

Hüseyin Bey, Van Rüsumat Müdürlüğü görevindeyken yasak olan bazı eşyaların İran'dan geçip gitmesine izin verdiği için 6 Aralık 1889'da işten çıkarılmıştır. Hakkında Van Vilayeti Meclis İdaresi'nce açılan mahkeme neticesi netleşmemiş takibe alınarak bir sonraki mahkemeye bırakılmasına karar verilmiştir. şura-yı Devlet Temyiz Mahkemesi kararınca Hüseyin Bey hakkında herhangi bir itiraz olmadığından karar verilememiştir. Mahkemeden bir müddet sonra hatalı bulunduğu meydana çıkmıştır. Bu olay Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi'ne bırakılmıştır. Fakat olayda böyle bir durumun vazifesi haricinde geliştiğine karar verilmiş ve dava reddedilmiştir.

23 Haziran 1891'de 1.500 kuruş maaşla Kızıldize Rüsumat İdaresi Müdürlüğü'ne; 28 Haziran 1894'te 1.000 kuruş maaşla Giresun Rüsumat İdaresi Müdürlüğü'ne; 16 Haziran 1895'te 1.000 kuruş maaşla İzmir Rüsumat İdaresi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken aldığı 1.000 kuruş maaş, 13 Mart 1897'de 900 kuruşa düşürülmüştür. 1 Nisan 1897'de 1.125 kuruş maaşla Kırcaali Rüsumat Müdürlüğü'ne nakledilmiştir.⁵⁴

2.49. Hüseyin Bey

Kars Ümerasından Hasan Bey'in oğludur. 1850'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

⁵⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/649.

1863'te mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne tayin edilmiş ve bir müddet sonra 30 kuruş almaya başlamıştır. 1870'te aidaatla Erzurum Vilayeti dâhilinde Kars Sancağı'na bağlı Şöregel Kazası Arazi Yoklama Memurluğu'na tayin edilmiştir. Burada bir süre çalıştıktan sonra Şöregel Kazası Tapu Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve iki sene sonra buradan ayrılmıştır. 1874'te 500 kuruş maaşla Kır Serdarlığı'na memur olarak tayin edilmiştir. Burada eşkiya ve haydutların yakalanmasından ve tutuklanmasından sorumlu tutulmuştur. Müessesenin kaldırılmasıyla açığa kalmıştır. 1877'de Şöregel Kazası'ndan oluşan Asakir-i Muavene Binbaşılığı'na tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal etmeleri ve akabinde savaşın Kars'ın ilhakıyla sonuçlanmasından dolayı Hüseyin Bey önce Erzurum'a sonra Erzincan'a göç etmiştir. Erzurum Vilayeti dâhilinde Erzincan Sancağı'na bağlı Kuruçay Kazası Kaymakamlığı'nda vekâleten çalışmıştır. 1878'de 1.170 kuruş maaşla Mâmûretülaziz Vilayeti dâhilinde Dersim Sancağı'na bağlı Mazgirt Kazası Kaymakamlığı'na; 20 Mayıs 1880'de 1.170 kuruş maaşla Bayburt Sancağı'na bağlı İspir Kazası Kaymakamlığı'na; 13 Aralık 1881'de 1.250 kuruş maaşla Erzurum Sancağı'na bağlı Pasinler Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 6 Mayıs 1885'te Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşılığı rütbesi layık görülmüştür.

8 Aralık 1889'da İstabl-ı Âmire Pâyesi layık görülmüştür. 25 Temmuz 1890'da 1.170 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Hınıs Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. 10 Kasım 1891'de Hamidiye Süvari Alayının Tesri Teşkilatında göstermiş olduğu hizmetlerden dolayı saniye rütbesi mütemayiz sınıfı layık görülmüştür. 23 Nisan 1893' vefat etmiştir.⁵⁵

2.50. Hüseyin Hami Efendi

Müderri Recep Efendi'nin oğludur. 1858'de Kars Sancağı'na bağlı Kağızman Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kağızman Rüştîye Mektebi'nde Arapça, Farsça, Hesap ve İnşa dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.⁵⁶

21 Kasım 1882'de mülâzemetle Sivas Vilayeti dâhilinde Tokat Sancağı'na bağlı Zile Kazası Aşar Kalemi'ne; 13 Ekim 1883'te 240 kuruş maaşla Erbaa Kazası Aşar İkinci

⁵⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 10/529.

⁵⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 16/19.

Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 12 Temmuz 1886'da aşar idarelerinin lağvıyla açıkta kalmıştır. 14 Ekim 1887'de 500 kuruş maaşla Yedinci Maliye Dairesi İkinci Müfettiş Kâtipliği'ne; 17 Nisan 1888'de 500 kuruş maaşla Sekizinci Maliye Dairesi İkinci Müfettişliği Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 5 Kasım 1888'de müessesenin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 13 Kasım 1888'de 800 kuruş maaşla Trablusgarp Vilayeti dâhilinde Humus Sancağı Muhasebe Kalemi Birinci Yardımcılığı'na tayin edilmiştir.

2 Nisan 1894-16 Aralık 1894; 4 Eylül 1896-4 Ekim 1896 tarihleri arasında 400 kuruş maaşla ikinci defa vekâleten Trablusgarp Vilayeti dâhilinde Humus Sancağı Muhasebe Kalemi'nde çalışmıştır. Hüseyin Hami Bey'in Kahire'de yapılan hırsızlıklara ortak olduğu anlaşılınca 5 Haziran 1897'de görevinden azledilmiştir.⁵⁷

2.51. Hüseyin Hüsni Efendi

Kars hanedanından Mustafa Efendi'nin oğludur. 1827'de Kars'ta doğmuştur.

Ağustos/Eylül 1848'de mülâzemetle Kars Sancağı Muhasebe Kalemi'ne tayin edilmiş ve Ağustos 1849'da 130 kuruş maaş almaya başlamıştır. 4 Mart 1851'de 250 kuruş maaşla Kars Sancağı Muhasebe Muavinliği'ne; 27 Haziran/6 Temmuz 1855'te 800 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden sonra günlük 40 kuruşla Çıldır Sancağı Erzak Dağıtma Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevin de 3 ay çalışmış ve görev süresinin dolmasıyla ayrılmıştır. Ekim/Kasım 1860'ta 300 kuruş maaşla tekrar Kars Sancağı Muhasebe Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 13 Nisan 1866'da 800 kuruş Bayezit Sancağı Muhasebe Muavinliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken maaşı 800 kuruşken 13 Ağustos 1866'da 1.000 kuruşa çıkarılmıştır. 13 Mart 1867'de 1.000 kuruş olan maaşı 830 kuruşa düşürülmüştür. 13 Nisan 1869'da 450 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi'ne tayin edilmiştir. Hüseyin Hüsni Efendi'nin maaşına 13 Haziran 1869'da 190 kuruş; 13 Kasım 1870'te 160 kuruş; 13 Şubat 1871'de 10 kuruş zam yapılmış ve toplam maaşı 810 kuruşa çıkarılmıştır. Bu görevindeyken başka bir işe nakledilmesinden dolayı 26 Ocak 1876'da işten ayrılmıştır. 24 Şubat 1876'da 950

⁵⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 36/243. Kayıtlarda Hüseyin Hami Efendi hakkında iki ayrı sicil dosya ve numarasına rastlanmıştır. Birinci dipnottaki sicil dosyasında okul ve bildiği diller ayrıntılarıyla verilmiş olmakla birlikte sadece iki memuriyette çalıştığı yazılmıştır. Diğer sicil dosyasında ise okuduğu okul ve bildiği diller hakkında ayrıntı verilmemiş ama görev yaptığı yerlerin ikiden fazla olduğu ortaya çıkarılmıştır.

kuruş maaşla Van Vilayeti Meclis İdare Kalemi Başkâtipliği'ne nakledilmiş ve 13 Şubat 1878'de maaşına 150 kuruş zam yapılmıştır. 30 Mart 1878-3 Haziran 1878 tarihleri arasında ek görevle vekâleten Van Vilayeti Mektupçuluğu'nda çalışmıştır. Toplamda 1.512 kuruş maaş almıştır. 18 Aralık 1878'de 1.100 kuruş olan maaşı 1.250 kuruşa çıkarılmıştır. 2.000 kuruş maaşla Muş Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza İdaresi Başkanlığı'na tayin edilmiş ve 13 Eylül 1879'da maaşının 1.800 kuruşa düşürülmesiyle görevinden istifa etmiştir. 13 Mart 1882'de 1.750 kuruş maaşla Muş Sancağı Aşar Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve bu görevinden 12 Şubat 1883'te istifa etmiştir. 13 Mart 1889-30 Temmuz 1889 tarihleri arasında 1.250 kuruş maaşla vekâleten Hicaz Vilayeti dâhilinde Cidde Sancağı Muhasebeciliği'nde çalışmıştır. Görev süresi dolmasına rağmen 14 Ağustos 1889-31 Ağustos 1886 tarihleri arasında tekrar vekâleten Cidde Sancağı Muhasebeciliği'nde çalışmıştır.

Hüseyin Hüsnü Efendi, vekâleten Cidde Sancağı Muhasebeciliği'nde çalıştığı sırada 7.700 kuruşun noksan olduğu ortaya çıkmıştır. Bu paranın ihale olan balık rüsumu zammı olduğu ortaya çıkmış ve hazineye hiçbir zararı olmadığından dolayı tazminini gerektirecek bir durum olmadığına karar verilmiştir.

19 Ekim 1889'da 1.000 kuruş maaşla vekâleten Cidde Valiliği Kaymakamlığı'na; Suriye Vilayeti dâhilinde Kerek Sancağı'na bağlı Tafiye Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Yeni sancağın Kerek Sancağı dâhilinde bulunmasından ve Hüseyin Hüsnü Efendi'nin atandığı yerin dilini bilmemesinden dolayı 11 Ekim 1893'te Suriye Vilayeti dâhilinde Şam Sancağı'na bağlı Duma Kazası Mal Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. Görevinde başarılı olamadığından 12 Nisan 1895'te işten ayrılmıştır. 3 Haziran 1895'te Suriye Vilayeti dâhilinde Şam Sancağı'na bağlı Hasbaya Kazası Mal Sandığı'na tayin edilmiştir.

Hüseyin Hüsnü Efendi, Hasbaya Kazası Mal Sandığı'nda çalıştığı esnada görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle şikâyet edilmiştir. Evrakların incelenmesi neticesinde kaza memurlarına akçelerin verdiği ve zimmetine de 2.121 kuruşu geçirdiği tespit edilmiştir. Hüseyin Hüsnü Bey, bu incelemeler esnasında eksik olan parayı dışarıdan bularak yerine koymaya çalışmıştır. Ayrıca redif taburlarının, nakliyat için kiraladığı hayvanlardan alınan 2.151 kuruş ile aşar taksitlerinden para almıştır. Yine görevindeki işlerin harcamalarını senede yazarak karşılığında sandıktan para alması

gibi olaylarda açığa çıkınca kendi de itiraf etmiştir. Görevini bu şekilde kötüye kullanmasından dolayı 28 Kasım 1896'da görevinden azledilmiştir.⁵⁸

2.52. Hüseyin Hüsnü Efendi

Alay kâtiplerinden Derviş Efendi'nin oğludur. 1882'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan Mektebinde okuduktan sonra Adilcevaz Rüştîye Mektebi'nde okumuş ve birinci derecede şahadetnameyle mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar.

1905'te mülâzemetle Van Vilayeti Adilcevaz Telgraf ve Posta Merkezi'ne; 6 Mart 1908'de 250 kuruş maaşla Van Vilayeti Bulanık Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁵⁹

2.53. Hüseyin İlhami Efendi

Reşit Efendi'nin oğludur. 1875'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra ve Bitlis Rüştîye Mektebinde Arapça'dan Sarf ve Nahv, Farsça, Fenn-i hesap, Coğrafya ve Hendese dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

1889'da mülâzemetle Muş Telgrafhanesi'ne; 22 Ekim 1893-13 Aralık 1893 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla vekâleten Muş Muhabere Memurluğu'na; 13 Eylül 1894'te 380 kuruş maaşla Bitlis Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na; 13 Kasım 1894'te Bitlis Vilayeti dâhilinde Muş Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken nöbetçi bulunduğu zamanlarda iş arkadaşlarına küfür etmesinden ve görev yerinde uğramamasından dolayı 16 Aralık 1895'te görevinden azledilmiştir.

5 Kasım 1896'da 200 kuruş maaşla İzmir Telgraf ve Posta Merkezi Muvakkat Muhabere Memurluğu'na; 19 Ocak 1898'de 250 kuruş maaş ve becayiş suretle Aydın Vilayeti dâhilinde Denizli Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na; 10 Temmuz 1900'de 250 kuruş maaşla Mentеше Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. İş başındayken telgrafhaneye rakı götürmüş ve içtikten sonra orada sızıp kalmıştır. Bu olayın anlaşılması üzerine maaşı kesilmiş ve 5 Nisan 1901'de görevinden azledilmiştir. Hüseyin Efendi'nin niçin böyle bir duruma gelmiş olacağı, bağımlı olup olmadığı sorulmuştur. Kendisi

⁵⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 134/245.

⁵⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 157/89

bağımlı olmadığını ve hatayla yaptığını söylemiştir. Merkezde tekrar içki kullandığı görülünce zabıtlar tarafından yakalanmıştır.

İçki içmeyeceğine ve düzeni bozmayacağına dair söz verdikten sonra 19 Temmuz 1901'de 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Hasankale Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na; 9 Mayıs 1902'de 300 kuruş maaş ve becayiş suretle Eleşkirt Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Hüseyin İlhami Efendi bu görevinde işe devamlı sarhoş gelmesinin yanında, sınırlara ait önemli telgrafnamelerin başkaları tarafından ele geçirilmesine veya öğrenilmesine sebep olduğundan 17 Ocak 1903'te görevinden azledilmiştir.

7 Mart 1906'da 200 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Posta Mubassırlığı ile Muhabere Memurluğu'nda çalışmıştır. 29 Nisan 1906'da ise yalnız Muhabere Memurluğu'nda çalışmıştır.⁶⁰

2.54. İbrahim Ethem Efendi

Tarik-i ilmiden Mehmet Sadık Efendi'nin oğludur. 1842'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

1862'de mülâzemetle Kars Muhakeme-i Şeriyye Kâtipliği'ne; 1867'de mülâzemetle Kars Sancağı Meclis İdaresi Kalemi'ne tayin edilmiştir. Ağustos 1867'de 100 kuruş maaş almaya başlamıştır. Temmuz 1870'te % 10 kuruş aidatla Erzurum Vilayeti dâhilinde Çıldır Sancağı'na bağlı Zaruşad Kazası Arazi Yoklama Başkâtipliği'ne nakledilmiş ve buradaki memuriyetin kaldırılmasıyla açıkta kalmıştır. Temmuz/Ağustos 1879'da 750 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Eleşkirt Kazası Aşâr Başkâtipliği'ne tayin edilmiş ve Mart/Nisan 1880'de görevinden istifa etmiştir. Temmuz/Ağustos 1881'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Hesaplu Rüsumat İdaresine Memurluğu'na tayin edilmiş ve aynı sene görevinden ayrılmıştır. 30 Mart 1882'de 160 kuruş maaşla Erzurum Gümrüğü İran Kapı Kâtipliği'ne; 8 Mayıs 1882'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Kaleboğazı Rüsumat Memurluğu'na; 15 Mayıs 1892'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Karakilise Rüsumat

⁶⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 68/177.

Memurluğu'na; 15 Kasım 1884'te 250 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Merkez İdaresi Mubassırlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden göz rahatsızlığından dolayı 12 Kasım 1896'da 250 kuruş maaşla Erzurum Merkez İdaresi Kapı Kâtipliği'ne nakledilmiştir.⁶¹

2.55. İrfan Şevki Efendi

Mahmut Efendi'nin oğludur. 1858'de Kars'a bağlı Kağızman Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

1883'te mülazemetle Erzurum Vilayeti dâhilinde Pasin Rüsumat Müdürlüğüne; 20 Mayıs 1885'te 200 kuruş maaşla Pasin Rüsumat Müdürlüğü'ne bağlı Kaleboğazı Rüsumat Memuriyeti Muvakkat Süvari Kapısı'na; 1889'da 200 kuruş maaşla Kızıldize Rüsumat Müdürlüğüne bağlı Karakilise Muhafız Memurluğu'na; 22 Nisan 1890'da 250 kuruş maaşla Kızıldize Rüsumat Müdürlüğü Birinci Mutfak Memurluğu'na; 17 Şubat 1893'te 300 kuruş maaşla Kızıldize Rüsumat Müdürlüğü Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁶²

2.56. İskender Bey

Kapılar Ağa'sı Osman Bey'in oğludur. Mart 1835'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan Mektebinde Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe kitabet eder.

1856'da mülâzemetle Kars Tahrirat Kalemi'ne; 6 Ocak 1859'da 500 kuruş maaşla Asakir-i Müstahfiz Yüzbaşılığı'na; 22 Mayıs 1864'te 400 kuruş maaşla Kars İskan-ı Muhacirîn Çerakise Memurluğu'na; 13 Mayıs 1865'te 400 kuruş maaşla Soğanlı Cibali Kır Kumandanlığı'na; 13 Eylül 1866'da 400 kuruş maaşla Kars Sancağı Temyiz Meclisi Hukuk Mümeyyizliği'ne tayin edilmiştir. Buradaki görev süresinin dolmasıyla ayrılmış ve 1866-76 tarihleri arasında Alel-nevali (yiyecek ve içecek) Memurluğu'nda çalışmıştır. 13 Haziran 1877'de 1.300 kuruş maaşla Hınıs Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 13 Temmuz 1880'de bu görevinden istifa etmiştir. 14 Aralık 1880'de 1.350 kuruş maaşla Muş Sancağı dâhilinde Malazgirt Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 26 Eylül 1883'te görevindeki uygunsuz hal ve hareketlerinden dolayı azledilmiştir. 6 Kasım 1884'te 1.215 kuruş maaşla Van

⁶¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 9/195.

⁶² BOA. DH.d. SAİD. No: 69/91

Vilayeti dâhilinde Bargiri Kazası Kaymakamlığı'na; 23 Şubat 1886'da 1.215 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Gevaş Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevdeyken 1.215 kuruş olan maaşı 2.500 kuruşa çıkarılmıştır. Buradaki görevinde düzeni sağlamada yetersiz görüldüğünden yine Van Vilayeti dâhilinde Karçıkan (Reşadiye Bucağı) Kazası Kaymakamı Mustafa Efendi'yle becayiş ettirilmek istenmiştir. 5 Ocak 1890'da görevinden azledilmiştir. 25 Haziran 1892'de 2.500 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Hamidiye Kazası Kaymakamlığı'na memur olarak tayin edilmiştir. İskender Bey; işe gitmemesinden, en ufak bir sorunu bile halledememesinden ve kötü idaresinden dolayı 4 Ekim 1903'te bu görevinden de azledilmiştir.

14 Kasım 1882'de 2.500 kuruş maaşla Van Vilayeti dâhilinde Müküs (Bahçesaray) Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. İskender Bey, 320 kuruş parayı zimmetine geçirerek görevini kötüye kullandığı tespit edilmiştir. 18 Ağustos 1884'te Van Vilayeti Meclis İdaresince bu paranın İskender Bey'in ödenmemiş maaşı olan 920 kuruştan kesileceğine karar verilmiştir. Ayrıca, 13 Mart 1897'de maaşı 2.500 kuruştan 2.250 kuruşa düşürülmüştür. İskender Bey, Mahmudi Kaymakamlığı'nda bulunan Ali Rıza Efendi'yle becayiş ettirilerek 2 Ağustos 1897'de 2.250 kuruş maaşla Mahmudi Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. İskender Bey'in önceki görevlerindeki başarısızlıkları, idareyi sağlayamaması, bulunduğu mevkinin önemini anlayamaması ve icraatlarındaki yetersizliği gibi nedenler hala devam etmiştir. Bu sebeplerden dolayı 15 Eylül 1898'de Van Vilayeti dâhilinde Karçıkan Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir.

22 Temmuz 1901'de 2.250 kuruş maaşla Müküs Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. 30 Temmuz 1902'de kazanın nahiyeye dönüştürülmesiyle görevinden ayrılmıştır.⁶³

2.57. İsmail Efendi

Salih Ağa'nın oğludur. 19 Mayıs 1883'te Kars'ta doğmuştur. İptidaî mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Darüşşafaka mektebinde devam etmiş ve şahadetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar, Arapça, Farsça ve Fransızca dillerine aşinâdır.

⁶³ BOA. DH.d. SAİD. No: 3/834.

10 Aralık 1902'de 400 kuruş maaşla İstanbul Emtia Ecnebiye Gümrük Nezareti Mukayyit ve Muharrirliği'ne tayin olmuştur. 8 Şubat 1906'da 400 kuruş maaşla İstanbul Emtia Ecnebiye Gümrük Nezareti Muhasebeciliği'ne; 14 Temmuz 1906'da 322 kuruş maaşla Galata Ecnebiye Gümrük Muayene Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. İsmail Efendi'nin maaşı; 14 Aralık 1908'de 450 kuruşa; 14 Temmuz 1910'da 600 kuruşa; 14 Kasım 1910'da 625 kuruşa çıkarılmıştır.⁶⁴

2.58. İsmail Hakkı Paşa

Kars Hanedanından Şerif Bey'in oğludur. 1818'de Kars'ta doğmuştur. İptidâî mektebinde ilk temel bilgiler dersi almıştır. Türkçe kitabet eder.

1833'te 1.200 kuruş maaşla Kars Sancağı'na bağlı Şöregel Kazası Kaymakam Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 1 Ekim 1837'de Asakir-i Mansure-i Şahane Redif Binbaşısı olarak askere alınmıştır. 1841'de İran Olayında; 1845'te Çıldır ve Ardahan taraflarında ahali ve Hasan Hüseyin Efendi arasındaki olayda belanın ortadan kaldırılması görevinde bulunmuştur. Erzurum valiliğinde vefat eden Fahri Paşa'nın maiyetinde bulunmuştur. Görev süresinin dolmasıyla önce Kars'a sonra Erzurum'a gitmiştir. Bedirhan Paşa Meselesi'nde Muş Sancağı ahalisinin muhafızlığında görevli olmuştur. 1846-1853 tarihleri arasında Van, Hakkâri, Dersim vilayetlerinin ve Muş, Siirt Sancaklarının düzenlenmesiyle görevlendirilmiştir. Nisan/Mayıs 1853'te Kaymakamlığı'na; 3/12 Kasım 1853'te Albaylığa terfi etmiştir. 1853'te Osmanlı ve Rusya arasında gerçekleşen Kırım Savaşı'nda görev almıştır. 1856'da savaşın sona ermesi ve yapılan anlaşmayla Diyarbakır Mevki Askeriyesine gönderilmiştir. 1861 yılına kadar burada bulunan aşiretlerin düzeltilmesiyle; 1861'de Mutikan Kazası'ndaki aşiretlerin düzeltilmesiyle görevlendirilmiştir. 5/13 Ekim 1863'te Tuğgeneral rütbesine terfi edilmiştir. İsmail Hakkı Paşa, Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkanlığı'nda; Sivas Mevki Memurluğunda; Kozanda Islahat Memuru Yardımcılığı'nda; Maraş Mevki Askeriyesinde; Islahiye Bölüğü Kumandanlığıyla Kozan ve Cebel-i Bereket'in düzeltilmesinde; Maraş Mevki Memurluğu'nda görev yapmıştır.

2 Mayıs 1868'de samiye-i müşiri rütbesine layık görülmüş ve 31.000 küsür kuruş maaşla Diyarbakır Valiliğine tayin edilmiştir. 1874'te Şammar Aşireti İsyanında

⁶⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 131/163.

ahalinin çalınan mallarının takibinde bulunmuş ve isyanın sükûta erişmesini sağlamıştır. 28 Ağustos 1868'te 31.000 kuruş olan maaşı 25.000 kuruşa düşürülmüştür. Bu görevinden Ocak/Şubat 1876'da ayrılmıştır. 11 Haziran 1876'da 25.000 kuruş maaşla Manastır Vilayeti Vali Kaymakamlığı'na; 18 Kasım 1876'da Erzurum Valiliği'ne nakledilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Anadolu Umumi Komutanı Gazi Ahmet Paşa hizmetinde yer almıştır. Halyaz, Zivin ve Erzurum muharebelerinde başarılı olmuşlardır. Daha sonra Bayezit Mütehaşşid Ordu-yı Hümâyun Kumandanlığı'na memur olmuştur. Osmanlı-Rus Savaşı'nın devam ediyor olması üzerine tekrar Erzurum'a göç etmiştir. 27 Aralık 1877'de Gazi Ahmet Paşa'nın İstanbul'a göç etmesi üzerine, Derviş Paşa'nın hizmetine girmiş ve 15.000 müşiriyyet maaşı almıştır. Ayrıca bu paranın dışında Erzurum valiliği görevindeyken biriken 25.000 kûsur kuruş para verilmiştir. Fakat İsmail Hakkı Paşa bu parayı almamış ve hazineye bağışlamıştır.

16 Mart 1879'da 10.000 kuruş maaşla Der Şura-yı Askeri Azalığı'na; 29 Aralık 1879'da 20.000 kuruş maaşla Asker Teftiş Komisyonu Başkanlığı'na; 22 Temmuz 1880'de 20.000 kuruş maaşla Hassa Ordu-yu Hümâyun Müşiriyyet Celilesi'ne tayin edilmiştir. Yaver-i Ekrem Hazret-i Padişahi unvanı layık görülmüştür. 4 Kasım 1880'de 15.000 kuruş maaşla Irak Islahat Memurluğu'na sonra vekâleten Asker Teftiş Komisyonu Başkanlığı Müfehhimi olarak görev yapmıştır. 15.000 kuruş maaşla Asker Teftiş Komisyonu İkinci Başkanlığı'na devam etmiştir.

4/13 Temmuz 1856'da dördüncü Mecidî; 9/17 Aralık 1857'de üçüncü Mecidî; 13/21 Eylül 1865'te üçüncü Osmanî; 2 Şubat 1870'te birinci Mecidî; 7 Mayıs 1877'de birinci Osmanî; 24 Haziran 1879'da Murassa-i Mecidî Nişan-ı Zi-şan'ı; 17 ağustos 1880'de Murassa İmtiyaz Nişan Furuğ-ı Efşanı'na; 12 Ekim 1883'te altın ve gümüş İmtiyaz madalyalarına; 4 Ocak 1885'te Murassa Osmanî Nişan-ı Aliyyesine layık görülmüştür.⁶⁵

⁶⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 25/87; Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmani, Haz. Nuri Akbayar, C. III., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay., 1996, s. 826.

2.59. İsmail Zühtü Efendi

Tarika-i ilmiyeden Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1852'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan Mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

1870'te mülâzemetle Kars Sancağı Arazi Kalemi'ne; 1871'de % 10 kuruş aidatla Kars Sancağı'na bağlı Taht Kurası Arazi Yoklama Kâtipliği'ne; Eylül/Ekim 1871'de 200 kuruş maaşla Meclis İdaresi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı ve Rusların Kars'ı işgali sebebiyle 16 Kasım 1877'de bu görevinden ayrılmıştır. 13 Temmuz 1881'de Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Zivin İdaresi Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 7/20 Ağustos 1881'de bu görevinden istifa etmiştir. 14 Mart 1882'de 250 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine İhracat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Eylül 1882'de 300 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine Ambar Memurluğu'na nakledilmiş ve bu görevinden 24 Şubat 1884'te istifa etmiştir. 10 Ekim 1885'te 200 kuruş aylıkla İran Kapı Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve bu görevinden de 15 Temmuz 1886'da istifa etmiştir.⁶⁶

2.60. Mahmut Nazmi Efendi

Asakir-i Şahane Yüzbaşılardan Karslı Derviş Ağa'nın oğludur. 1851'de Kars'ta doğmuştur. Kars Mahalle mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Erzurum Rüştüye Mektebine devam etmiştir. Burada Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

Şubat/Mart 1871'de mülâzemetle Kars ve daha sonra Tercan Telgrafhanelerine tayin edilmiştir. Ağustos/Eylül 1872'de % 10 kuruş aidatla Kars Sancağı Arazi Yoklama Kâtipliği'ne; Ağustos/Eylül 1875'te 237,5 kuruş maaşla Kars Sancağı Defter-i Hakâni İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı istila etmesi üzerine Van Vilayetine göç etmiş ve Temmuz/Ağustos 1879'da 300 kuruş maaşla Van Aşar Üçüncü Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Eylül 1879'da 300 kuruş maaş alıyorken 270 kuruşa düşürülmüştür. Ekim/Kasım 1879'da 400 kuruş maaşla Van Aşar İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve Mart/Nisan 1880'de maaşı, 400 kuruşken 346 kuruşa düşürülmüştür. Mayıs/Haziran 1880'de 600 kuruş

⁶⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 9/215.

maaşla Van Aşar Tahrirat Başkâtipliği'ne; Ocak 1881'de 640 kuruş maaşla Van Aşar Müdürlüğü Başkâtipliği'ne; Mayıs 1881'de 2.000 kuruş maaşla Hakkâri Vilayeti Aşar Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 12 Mart 1886'da aşar idarelerinin lağvıyla bu görevinden ayrılmıştır. 13 Mart 1886-26 Ağustos 1886 tarihleri arasında 625 kuruş maaşla vekâleten Hamidiye Kaymakamlığı'na; 13 Eylül 1890'da 800 kuruş maaşla Musul Vilayeti Muhasebe Tahrirat Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 800 kuruş olan maaşı, 13 Ekim 1890'da 100 kuruş arttırılarak 900 kuruş olmuştur. 29 Aralık 1890-13 Temmuz 1891 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla ve ek görevle vekâleten Muhasebe Mümeyyizliği'nde çalışmıştır. Musul Vilayeti Muhasebe Tahrirat Başkâtipliği görevinden 13 Temmuz 1891'de ayrılmıştır.

18 Ocak 1893'te 1.000 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi Mümeyyizliği'ne tayin edilmiş ve 13 Eylül 1893'te maaşı 1.100 kuruşa çıkarılmıştır. 31 Aralık 1895'te 1.800 kuruş maaşla Karahisar-ı Şarki Sancağı Muhasebeciliği'ne terfi etmiş ve görevine 7 Mart 1896'da başlamıştır. 13 Mart 1897'de maaşı 1.800 kuruştan 1.620 kuruşa düşürülmüştür.

Mahmut Nazmi Efendi başarı ve gayretinden dolayı 23 Aralık 1889'da salise rütbesi; 10 Aralık 1897'de saniye rütbesi sani sınıfına; 18 Haziran 1900'da üçüncü rütbeden Nişan-ı Âli Zi-şanı'na; 22 Haziran 1903'te saniye rütbesi mümeyyiz sınıfına layık görülmüştür.

Mahmut Nazmi Efendi, Karahisar-ı Şarki Muhasebeciliği'nde bulunduğu sırada haksız kazanç sağladığı hakkında şikâyetlerin olması üzerine inceleme başlatılmıştır. Vilayet Maliye Müfettişliği, inceleme sonrasında Mahmut Nazım Efendi'nin usulsüzlük yapmadan görevini yerine getirdiği ve becayişine gerek olmadığı kararını vermiştir. Ancak Maliye Nezareti, Mahmut Nazım Efendi'nin memuriyetine mani olmadığı ama yerinin değiştirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Bunun üzerine Mahmut Nazım Efendi 27 Mayıs 1909'da 2500 kuruş maaşla İmare Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken hakkında yolsuzluk iddiaları olunca Mahmut Nazım Efendi'nin açığa alınmasına karar verilmiştir. Önemli bir mevkiye sahip olan İmare Muhasebeciliği'nin uzun süre boş kalamayacağı için Basra defterdarlığına bilgi verilmiştir. Böylece, Mahmut Nazım Efendi'nin yerine başka birinin ilgili memuriyete getirilmesi kararı üzerine 1 Kasım 1906'da görevinden

azledilmiştir. Mahmut Nazım Efendi mahkeme süresince Sivas'ta beklemede kalmıştı. Suçsuz olduğu ortaya çıkınca İmare Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiştir. Fakat bu göreve, başkasının atanmasından dolayı başlayamamıştır. 13 Nisan 1908'de 2075 kuruş maaşla Erzincan Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiş ve 6 Mayıs 1908'de görevine başlamıştır. 14 Kasım 1911'de 2.000 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiştir.⁶⁷

2.61. Mahmut Necip Bey

Ahıska muhacirlerinden Hacı Tahir Efendi'nin oğludur. Mart 1851'de Kars'ta doğdu. Erzincan Sıbyan Mektebi'nde İlk dini bilgiler, Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

Nisan 1874'te 290 kuruş aidatla Kağızman Kazası Arazi Yoklama Kâtipliği'ne; Mayıs 1875-Mayıs 1877 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla Kars İstihkamât Komisyonu Muhasebe Muavinliği'ne; 13 Mayıs 1877-11 Ağustos 1877 tarihleri arasında Kars İstihkamât Komisyonu Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

11 Temmuz 1883'te % 5 kuruş aidatla Erzurum dâhilinde Ova Kazası'nın Arazi Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Kasım 1885'te % 4 kuruş aidatla vilayet merkezinde çalışmıştır. 13 Haziran 1888'de tekrar Ova Kazası Tapu Kâtipliği'ne nakledilmiştir. Ekim 1893'te idari taksimatta kazanın lağvedilmesiyle açıkta kalmıştır. Bu görevi esnasında 35.486 kuruş aidat almıştır. 13 Temmuz 1894'te 500 kuruş maaşla Antab Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 22 Şubat 1899'da görevinde bulunmaktaydı.⁶⁸

2.62. Mahmut Şükrü Efendi

Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1866'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

27 Şubat 1890'da mülâzemetle Trabzon Rüşumat İdaresi'ne; 9 Şubat 1893'te 150 kuruş maaşla Trabzon Transit Müdürlüğü Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁶⁹

⁶⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 24/426.

⁶⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 84/101

⁶⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/381.

2.63. Maksut Efendi

İbrahim Ağa'nın oğludur. 1875'te Kars'ta doğmuştur. Sivas İptidaî Mektebi'nde ilk temel bilgiler dersi almış ve 5 Temmuz 1894'te okuldan mezun olmuştur. Rüştîye mektebinde üçüncü sınıfa kadar devam etmiştir. Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

27 Aralık 1898-2 Şubat 1902 tarihleri arasında 250 kuruş maaşla Sivas Vilayeti Yenihan Kazası Süvari Tahsildarlığı'na; 26 Şubat 1902'de 250 kuruş maaşla Sivas Vilayeti Kangal Kazası Süvari Tahsildarlığı'na; 14 Eylül 1902'de 300 kuruş aidaatla Sivas Vilayeti Hafik Kazası Dokuzuncu Daire Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir.⁷⁰

2.64. Mehmet Behçet Efendi

Erzincan Vilayeti Kuruçay Kazası Ziraat Bankası Memuru Mehmet Tevfik Efendi'nin oğludur. 1871'de Kars'ta doğmuştur. Erzurum Sıbyan Mektebi'nde ilk dini temel bilgiler dersi almıştır. Türkçe okur-yazar.

25 Haziran 1900'de 350 kuruş maaşla Ankara Vilayeti Merkez Kaza Tadilât-ı Umumîye Birinci Seyyar Fırkası Mukayyitliği'ne tayin edilmiştir.⁷¹

2.65. Mehmet Behçet Efendi

Jandarma Yüzbaşılardan Yusuf Ağa'nın oğludur. 6 Haziran 1856'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebinde Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

3 Temmuz 1871'de mülâzemetle Siirt Sancağı Meclis İdare Kalemi'ne; 13 Haziran 1872'de 70 kuruş maaşla Siirt Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği'ne; 320 kuruş maaşla Siirt Sancağı Küfre Memlahası Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 15 Ağustos 1875'te ayrılmıştır. 13 Eylül 1878'de 320 kuruş olan maaşı 400 kuruşa çıkarılmıştır. Mehmet Behçet Efendi'nin maaşı, 13 Eylül 1879'da 360 kuruşa; 13 Aralık 1879'da 350 kuruşa; 13 Nisan 1880'de 333 kuruşa düşürülmüştür. 18 Ağustos 1880'de 430 kuruş maaşla Siirt Sancağı Tahrirat Kalemi Müsvetteliği'ne tayin

⁷⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 167/79.

⁷¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 121/333.

edilmiş ve bu görevinden 6 Haziran 1881’de ayrılmıştır. 13 Haziran 1881’de 450 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Şirvan Kazası Mal Müdürlüğü’ne nakledilmiştir. 16 Eylül 1883’te 480 kuruş maaşla Siirt Sancağı Muhasebe Kalemi Vâridât Başkâtipliği’ne; 8 Haziran 1884’te 640 kuruş maaşla Siirt Sancağı Aşar Başkâtipliği’ne tayin edilmiştir. 12 Temmuz 1886’da aşar idarelerinin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 6 Eylül 1886’da 500 kuruş maaşla Siirt Sancağı Nüfus Memurluğu’na tayin edilmiştir. Bu görevine başladığı sırada defterde birçok silinti ve kazıntıya rastlamıştır. Bu durum, yolsuzluğa sebep olacak olaylar ortaya çıkarabileceğinden 16 Kasım 1886’da işten ayrılmıştır.

8 Ocak 1888’de 300 kuruş maaşla Siirt Sancağı Muhasebe Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve maaşı 13 Ağustos 1888’de 400 kuruşa çıkarılmıştır. 17 Şubat 1896- 20 Mart 1898 tarihleri arasında 360 kuruş maaşla ve ek görevle vekâleten verilen Siirt Sancağı Muhasebeciliği’ne tayin edilmiştir. Vekâlet yaptığı görevinden 2.046,10 kuruş para kazanmıştır. 2 Ocak 1900’da 320 kuruş aylıkla Bitlis Vilayeti Muhasebe Kalemi Varidat Kâtip Yardımcılığı’na tayin edilmiş ve bu görevinden 13 Temmuz 1901’de ayrılmıştır. 19 Temmuz 1901’de 600 kuruş maaşla Bulanık Kazası Mal Müdürlüğü’ne nakledilmiştir. 1 Ocak 1904’te 500 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Siirt Sancağına bağlı Garzan Kazası Mal Müdürlüğü’ne tayin edilmiştir.

Mehmet Behçet Efendi, Bulanık Kazası Mal Müdürlüğü’nde görev yaparken müzayedede bırakılan hububat ürünlerini, müzayedede sonucunu beklemeden jandarmaya satmıştır. Bu ürünlerin yüksek fiyatla mı yoksa düşük fiyatla mı satıldığına dair senet ortada olmadığından Bitlis Vilayeti Meclis İdaresince Mehmet Behçet Efendi hakkında mahkeme açılmış ve çalışmakta bulunduğu Garzan Kazası Mal Müdürlüğü’ndeki görevinden çıkarılmıştır.

Mutasarrıf tarafından müzayedeye konulması gereken hububat ürünlerinin miktarının bir kısmının kaza ve vilayet tarafından ortaya konulmadığı yazıyla bildirilmiştir. Müzayedeye satılmak için konulan ürünlerin izinsiz ve verilen emirler doğrultusunda yapılmadığı, jandarmaya yüksek fiyatla satıldığı ortaya çıkmıştır. Yapılan incelemeler sonrasında bu ürünlerin müzayedede satılacak fiyatla jandarmaya satılan fiyat arasındaki 2 kuruş farkın olduğu anlaşılmış ve bu farkın ödemesinin jandarmaya geri verileceğine karar verilmiştir. Yalnız olay Mehmet Behçet Efendi’nin şahsına

yapıldığından, bu paranın Mehmet Behçet Efendi tarafından verilmesinin menfaat sebebi olacağı anlaşılacağından farkın Mehmet Behçet Efendi tarafından değil de sandık tarafından ödeneceğine karar verilmiştir. Mehmet Behçet Efendi'nin görevi dışında olan bu olay kabul edilmiş yalnız, jandarmanın kişinin şahsına yaptığı zimmete para geçirme olayının kabul edilmediği açıklanmıştır. Ayrıca, Mehmet Behçet Efendi'nin para farkını şahsına geçirdiği iddia edildiği olayın da yine hazine vekili tarafından yapılan açıklamayla da böyle olmadığı onaylanmıştır. Dava sonucunda dosya masraflarının ise dava da dilekçe verilen taraf tarafından karşılanacağı 23 Eylül 1907 tarihli kararla açıklanmıştır. Zimmet ve ilişkisi olmadığı ortaya çıkan Mehmet Behçet Efendi 600 kuruş maaşla Ahlât Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.⁷²

2.66. Mehmet Durak Efendi

Abdullah Ağazâde Mehmet Ağa'nın oğludur. 1854'te Kars'ta doğmuştur. Kars İptidaî Mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça'dan Sarf ve Nahv, Farsça ve hesap dersleri almıştır. Farsça ve Türkçe tekellüm eder.

13 Haziran 1883'te 75 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Muhasebe Kalemi Mesalihi Cariye Evrak Mukayyitliği'ne tayin edilmiş ve 13 Şubat 1888'de sancağın kazaya dönüşmesiyle açıkta kalmıştır. 1888'de mülâzemetle Bayburt Kazası Bidayet Mahkemesi'ne; 21 Ekim 1890'da 125 kuruş maaşla vekâleten Bayburt Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmişse de göreve asilinin gelmesiyle 5 Kasım 1890'da işten ayrılmıştır. 4 Mart 1893'te 125 kuruş maaşla Bayburt Kazası Nüfus Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve maaşı 22 Nisan 1895'te 250 kuruşa yükselmiştir. 13 Aralık 1895'te 250 kuruş maaşla Bayburt Kazası Nüfus Memurluğu'na terfi etmiştir. Bu görevindeyken Nüfus kâtipleriyle birlikte Tercanlı oğlu Veli bin Seferin yaşını küçültmeye Meclis İdare kararı olmadan cesaret etmesinden dolayı 14 Mayıs 1903'te işten çıkarılmıştır. Mehmet Durak Efendi, 6 Mart 1910'da 5.270,5 kuruş tazminat almıştır.⁷³

⁷² BOA. DH.d. SAİD. No: 144/45.

⁷³ BOA. DH.d. SAİD. No: 166/433.

2.67. Mehmet Dursun Efendi

Yüzbaşızâde Hafız Hüseyin Efendi'nin oğludur. 18 Şubat 1859'da Kars'ta doğmuştur. Bayezit Rüştîye Mektebinden sonra Bitlis Rüştîye Mektebine gitmiştir. Türkçe kitabet, Kürtçe tekellüm eder.

28 Ekim 1879'da 144 kuruş maaşla Erzincan Vilayeti Tercan Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 29 Temmuz 1881'de istifa etmiştir. 14 Eylül 1881'de tekrar Tercan Kazası Kâtipliği'ne; 6 Haziran 1884'te 125 kuruş maaşla Tercan Kazası Nüfus Kâtipliği'ne; 23 Mayıs 1886'da tekrar Tercan Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.⁷⁴

2.68. Mehmet Fehmi Bey

Kağızmanlı Recep Beyzade Arslan Bey'in oğludur. 1875'te Kars'a bağlı Kağızman Kasabası'nda doğmuştur. Pasinler Kazası Sıbyan Mektebi'nde okuduktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Bu okuldan aliyülâlâ derecede şahadetname alarak mezun olmuştur.

Kars Ziraat Bankası Sandığı'nda mülâzemetle işe başlamıştır. 22 Mayıs 1894'te 250 kuruş maaşla Kars Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtip Yardımcılığı'na; 400 kuruş maaşla Hınıs Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 8 Temmuz 1896'da ayrılmıştır. 27 Temmuz 1896'da Pasinler Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 13 Ekim 1898'de maaşı 500 kuruşa çıkarılmıştır. 18 Şubat-11 Mart 1901 tarihleri arasında Hınıs Kazası Kaymakamlığı'nda; 27 Ağustos 1904-5 Kasım 1904 tarihleri arasında günlük 350 kuruş ve 380 kuruş harcırahla vekâleten Namervan Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.⁷⁵

2.69. Mehmet Fevzi Efendi

Hacı Recep Efendi'nin oğludur. 1850'de Kars'ta doğmuştur. Kağızman Sıbyan Mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça ve Farsça dersler almıştır.

⁷⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 51/447.

⁷⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 102/153.

1871'de mülâzemetle Kars Sancağı'na bağlı Kağızman Kazası Tapu Kalemi'ne; 4 Ekim 1872'de % 10 kuruş aidatla Kars Sancağı'na bağlı Şöregel Kazası Arazi Yoklama Kalemi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 30 Mart 1873'te ayrılmıştır. 25 Ağustos 1873'te % 4 kuruş aidatla Kağızman Kazası Arazi Tahsildarlığı'na; 20 Ocak 1874'te 140 kuruş zamlı Kağızman Kazası Tahrir Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Kars'ın, Ruslar tarafından istila edilmesiyle görevinden ayrılmıştır.

27 Ekim 1880'de 400 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde İspir Kazası Aşar Ambar Memurluğu'na; 13 Ocak 1882'de 450 kuruş maaşla İspir Kazası Aşar Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. 19 Mart 1885'te müessesenin lağvıyla açıkta kalmıştır. 27 Ekim 1889'da 400 kuruş maaşla İspir Kazası Ziraat Bankası Sandık Muhasebe Kâtipliği'ne; 17 Temmuz 1894'te 500 kuruş maaşla Bayburt Kazası Ziraat Bankası Sandık Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Mehmet Fevzi Efendi, Bayburt Kazası Ziraat Bankası Sandık Muhasebe Kâtipliği'ndeyken sandığın teftiş edilmesi esnasında kasada 1608,10 kuruş ambarda 472 şinik eksik çıkmıştır. Ayrıca, don olmasına rağmen 3 kaleme ayrılan zahirenin sağlam ve çürüğünün ayırt edilmediği de anlaşılmıştır. Bu nedenlerden dolayı 4 Ekim 1898'de açığa alınmıştır. Bu süreçte yapılan teftiş sonucu eksik görülen 1608,10 kuruşun 900 kuruşunun mültezime verildiği geri kalan 708,10 kuruşun maaşlarına sayılması ve zahire hâsılatı döneminde 472 şinik noksan çıkan zahirenin telafisinin mümkün olduğu, alınması gereken borcunda borçlulardan tahsil edilmesi suretiyle teminat altına alındığı anlaşılmıştır. 19 Mart 1899'da tekrar vazifesine başlamış ve açıkta bulunduğu süre içinde maaşının yarısı olan 250 kuruşu almaya devam etmiştir.⁷⁶

2.70. Mehmet Halit Efendi

Karslı Ahmet Ağa'nın oğludur. 16 Ağustos 1849'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde Arapça okumuştur. Türkçe okur-yazar.

Mayıs/Ağustos 1867'de mülâzemetle Kars Sancağı Nüfus Mukayyitliği Muhasebe Kalemi'ne; 23 Şubat 1869'da 200 kuruş maaşla Kars Sancağı Belediye Dairesi

⁷⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 177/245.

Mühendisliği'ne tayin edilmiştir. Temmuz/Ağustos 1876'da askere giderek Başçavuşluk görevine getirilmiştir. Kızıltepe Muharebesi'nde Birinci Mülazımlığ'a tayin edilmiştir. Bu muharebede gösterdiği başarılarından dolayı Kars Madalyası'na layık görülmüştür. Ocak/Şubat 1877'de taburun lağvıyla açıkta kalmıştır. 25 Kasım 1880'de 240 kuruş maaşla Bayburt Sancağı'na bağlı Şiran Kazası Aşar İkinci Kâtipliği'ne; 30 Temmuz 1884'te 450 kuruş maaşla Şiran Kazası Aşar Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Müessesenin lağvıyla 12 Mart 1886'da görevinden ayrılmıştır.⁷⁷

2.71. Mehmet Halit Efendi

Karakadı Sülalesinden Ömer Efendi'nin oğludur. 1844'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuştur. Özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

1863'ten mülâzemetle Erzurum Mektûbî Kalemi'ne tayin edilmiş ve 14 Aralık 1865'te 300 kuruş maaş almaya başlamıştır. Bu görevinden 13 Aralık 1867'de ayrılmıştır. 14 Aralık 1867'de 1.500 kuruş maaşla Çıldır Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne; 24 Haziran 1870'te 1.500 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 3 Nisan 1873'te ayrılmıştır. 4 Nisan 1876-24 Ağustos 1877 tarihleri arasında 1.450 kuruş maaşla Menteşe Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'nde çalışmıştır.

28 Eylül 1892'de 1.250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Ova Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 13 Ağustos 1893'te müessesenin lağvıyla açıkta kalmıştır. 8 Şubat 1894'te 1.250 kuruş maaşla Erzurum vilayeti dâhilinde Keskim Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 25 Mart 1897'e kadar Mehmet Halit Efendi 1.250 kuruş maaş alıyorken maaşı 1.125 kuruşa düşürülmüştür.

Keskim Kazası Kaymakamlığı görevi sırasında halka eşit davranmadığından dolayı şikâyet edilmiş ve 5 Haziran 1897'de 1.125 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti dâhilinde Mâmûratülaziz Sancağı'na bağlı Arapkir Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Mehmet Halit Efendi, tayin edilmiş olduğu bu kurumda çalışmaya devam ederken çevresine uyum sağlayamamıştır. Gerek halk tarafından ve gerekse askeriye

⁷⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 19/441.

tarafından hakkında şikâyetler olması ve atandığı kurumun önemli bir bölgede bulunması sebebiyle 6 Mayıs 1899'da becayiş suretiyle Mâmûratülaziz Sancağı'na bağlı Eğin Kaymakamlığı'na; 26 Nisan 1903'te Mâmûratülaziz Sancağı'na bağlı Harput Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Bu görevinden 28 Ekim 1904'te azledilmiştir.

Arapkir Kazası Kaymakamlığı'ndayken askeriye yaptıği yardımlardan dolayı 13 Kasım 1899'da salise rütbesi layık görülmüştür. 17 Temmuz 1902'de nikel maddesinden yapılmış Hamidiye Hicaz Demiryolu Madalyası layık görülmüştür.

28 Nisan 1907'de 931 kuruş maaşla Trabzon Vilayeti dâhilinde Gümüşhane Sancağı'na bağlı Şiran Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Halkla çok fazla samimi olduğundan görevini yerine getiremeyeceği anlaşılmış ve 4 Şubat 1909'da azledilerek göreve başkası tayin edilmiştir.⁷⁸

2.72. Mehmet Halit Efendi

Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur. 18 Ekim 1853'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan mektebinde ilk dini bilgiler dersi almıştır. Kars Rüştüye Mektebi'nde Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1885'te mülâzemetle Erzurum Vilayeti Merkez Muhasebesi'ne tayin edilmiş 14 Ekim 1886'da 25 kuruş maaş almaya başlamıştır. Mehmet Halit Efendi, 25 kuruş maaş alırken 14 Aralık 1886'da yapılan 25 kuruş zamla maaşı 50 kuruşa çıkarılmıştır.⁷⁹

2.73. Mehmet Halit Efendi

Azatlızâde Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. 1852'de Kars'ta doğmuştur. İptidaî mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kars Mektebi Rüştüyesi'nde okumuştur. Şahadetnamesi, Rusların Kars'ı işgali sırasında kaybolmuştur.

1884'te mülâzemetle Erzurum Vilayeti Merkez Muhasebe Kalemi'ne tayin edilmiş ve 13 Kasım 1886'da 25 kuruş maaş almaya başlamıştır. Mehmet Halit Efendi, 13 Aralık 1886'da 25 kuruş; 22 Mart 1891'de 20 kuruş; 22 Eylül 1892'de 30 kuruş

⁷⁸ BOA, DH. SAİD, No: 25/319.

⁷⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 30/3.

zamlar alarak maaşı 100 kuruşa çıkarılmıştır. 21 Eylül 1894'te 200 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Muhasebe Memurluğu Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 2 Haziran 1895-4 Eylül 1895 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla vekâleten Maarif Muhasebe Memurluğu'nda çalışmıştır.⁸⁰

2.74. Mehmet Hamdi Efendi

Esnaf Çolak Kasımzâde Derviş Efendi'nin oğludur. 1866'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

13 Şubat 1884'te mülâzemetle Amasya Tahrirat Kalemine; 23 Mart 1885'te 300 kuruş maaşla Amasya Sancağı'na bağlı Gümüşhacıköy Kazası Ağnam Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bir ay sonra görev süresinin dolmasıyla buradan ayrılmıştır. 13 Mart 1886'da 80 kuruş maaşla Amasya Belediyesi Duhuliye⁸¹ Kâtibi olmuşsa da 7/16 Ocak 1887'de müessesenin lağvıyla görevinden ayrılmıştır. 28 Haziran 1889'da 100 kuruş maaşla Amasya Düyun-u Umumiye İdaresi Koza Veznedarlığı'na tayin edilmiş ve bir ay sonra açıkta kalmıştır. 20 Kasım 1890'da 200 kuruş maaşla Sivas Vilayeti dâhilinde Amasya Sancağı'na bağlı Mecitözü Kazası Müskirât-ı İstihare Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve bir ay sonra buradan da çıkarılmıştır. 3 Nisan 1891'de 200 kuruş aylıkla Erbaa Düyun-u Umumiye Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Mehmet Hamdi Efendi'nin maaşı, 13 Mart 1893'te 250 kuruşa çıkarılmış fakat bütün gelirlerinin reji idaresine bırakılmasından dolayı 5 Mart 1896'da maaşı, 200 kuruşa düşürülmüş ve aynı zamanda Trabzon Vilayeti dâhilinde Canik Sancağı'na bağlı Bafra Düyun-u Umumiye Kâtipliği'ne nakledilmiştir. 8 Ağustos 1896-23 Aralık 1896 tarihleri arasında 60 kuruş maaşla vekâleten Samsun Vilayeti dâhilinde Gümenüz Düyun-u Umumiye Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁸²

2.75. Mehmet İrfan Efendi

İsmail Bey'in oğludur. 14 Ekim 1858'de Kars Sancağı'na bağlı Kağızman Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan mektebinde İlk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kağızman Rüştiye Mektebi'ne devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

⁸⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 125/327.

⁸¹ Duhuliye: Eskiden satılmak üzere şehir ve kasabalara getirilen her cins ticaret malından alınan vergi. Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, s. 480.

⁸² BOA. DH.d. SAİD. No: 128/335.

8 Aralık 1888'de 300 kuruş maaş ile Bayezit dâhilinde Musun Rûsumat Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁸³

2.76. Mehmet Kamil Efendi

Hakkâri Rûsumat Memuru Mustafa Efendi'nin oğludur. 27 Mayıs 1865'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Rüştîye mektebinde Arapça, Farsça, Coğrafya ve Hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

Ekim 1882'de mülâzemetle Bitlis Vilayeti dâhilinde Genç Sancağı'na bağlı Çapakçur Kazası Aşar İdaresi'ne; 23 Kasım 1882'de Çapakçur Kazası Meclis Belediyesi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 13 Nisan 1883'te istifa etmiştir. 13 Haziran 1883'te 240 kuruş maaşla Genç Sancağı Aşar İdaresi Üçüncü Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 17 ağustos 1883'te bu görevinden istifa etmiştir. 27 Ocak 1887'de 225 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Bayezit Sancağı'na bağlı Karakilise Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 3 Ağustos 1887'de 225 kuruş maaşla Karakilise Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği'ne ikinci derecede tayin edilmiştir. 2 Ekim 1889'da askere gitmiştir. 9 Aralık 1891'de 300 kuruş maaşla Pasinler Kazası'nda Karakilise Kordonu Pasaport Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁸⁴

2.77. Mehmet Kamil Efendi

Hacı Abdüsselam Efendi'nin oğludur. 1867'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okuduktan sonra Darüşşafaka mektebinde okumuş ve şahadetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar.

9 Şubat 1891'de 400 kuruş maaşla Rûsumat-ı Emanet-i Celilesi Eşyayı Ayniye Satış Memurluğu'na tayin edilmiş ve maaşı 15 Şubat 1892'de 600 kuruşa çıkarılmıştır. 15 Aralık 1893'te 600 kuruş maaşla İstanbul Ecnebiye Gümrük Nezareti Muayene Memurluğu'na; 28 Haziran 1894'te 600 kuruş maaşla İskele Memurluğu'na; 24 Kasım 1894'te 600 kuruş maaşla Mubassırlığa nakledilmiştir. Mehmet Kamil Efendi'nin maaşı, 13 Mart 1897'de 540 kuruşa düşürülmüşse de 5 Nisan 1897'de 550 kuruşa çıkarılmış ve Muayene Memurluğu'na tayin edilmiştir.

⁸³ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/407.

⁸⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 38/435.

İstanbul Vilayeti Komisyonu tarafından verilen kararlar; Mehmet Kamil Efendi kadro haricine çıkarılmış ve kendisine 21.329 kuruş tazminat verilerek hizmetle ilişkisi kesilmiştir.⁸⁵

2.78. Mehmet Kamil Efendi

Mustafa Efendi'nin oğludur. 1865'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

15 Şubat 1887'de 240 kuruş maaşla İstanbul Emtia Dâhiliye Gümrüğü Kolculuğu'na; Eylül/Ekim 1888'de 320 kuruş maaşla Damga Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 320 kuruş olan maaşı, 15 Mart 1893'te 500 kuruşa çıkarılmıştır.⁸⁶

2.79. Mehmet Muharrem Efendi

Ankara Mektebi İdadisi Ambar ve Debboy memuru Ömer Efendi'nin oğludur. 1843'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebine devam etmiştir. Göç sebebiyle şahadetname alamamıştır. Türkçe kitabet eder.

27 Temmuz 1886'da 300 kuruş maaşla Ankara Vilayeti dâhilinde Ankara Sancağı'na bağlı Beypazarı Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiş ve bu görevinden 27 Temmuz 1896'da istifa etmiştir. 13 Aralık 1896'da 250 kuruş maaş ile Ankara İdadi Mektebi Ambar Memurluğu'na tayin edilmiştir.⁸⁷

2.80. Mehmet Mümtaz Bey

Karlı Yusuf Bey'in oğludur. 1862'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra medresede Arapça, Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

13 Mayıs 1886'da mülâzemetle Erzurum Vilayeti dâhilinde İspir Kazası Mal Kalemi'ne; İspir Kazası Ziraat Bankası Kalemi'ne; Bayburt Kazası Tahrirat

⁸⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/127.

⁸⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 43/141.

⁸⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 133/345.

Kalemi'ne; 13 Eylül 1894'te 270 kuruş maaşla İspir Kazası Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.⁸⁸

2.81. Mehmet Necati Efendi

Binbaşı Hacı Ahmet Ağa'nın oğludur. 1865'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. Arapça'dan Sarf ve Nahv, Farsça'dan Gülistan, Fenn-i hesap, Coğrafya, Hendese dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

1886'da mülâzemetle Van Vilayeti dâhilinde Başkale Telgrafhanesi'ne; 6 Haziran 1889'da 400 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi'ne; 19 Haziran 1890'da 400 kuruş maaşla Van Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi'ne tayin edilmiştir. Mehmet Necati Efendi'nin bu görevdeyken maaşı 23 Nisan 1893'te 450 kuruşa çıkarılmıştır. 21 Ekim 1894'te 570 kuruş maaşla Erzurum Telgraf ve Posta Merkezi Baş Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken maaşı 21 Kasım 1895'te 600 kuruşa çıkarılmıştır. 13 Mart 1897'de maaşı 540 kuruşa düşürülmüştür. 24 Mart 1897'de işten çıkarılmıştır. 4 Ekim 1901-11 Şubat 1902 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla vekâleten Bitlis Vilayeti Telgraf ve Posta Müdürlüğü'nde çalışmıştır. 24 Şubat 1902'de 684 kuruş maaşla Karakilise Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne; 20 Mart 1906'da 750 kuruş maaşla Muş Sancağı Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. Bu görevindeyken bir telgrafnameyi geciktirmesinden dolayı şikâyet edilmiştir. Mehmet Necati Efendi, bu sebepten dolayı 18 Nisan 1906'da uyarı cezası almıştır.⁸⁹

2.82. Mehmet Rifat Efendi

Karslı Abdülhamit Ağa'nın oğludur. 1856'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Erzurum Rüştiye Mektebine devam etmiş ve şahadetname alarak mezun olmuştur. Arapça ve Farsça tekellüm eder, Türkçe okur-yazar.

14 Ağustos 1883'te mülâzemetle Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi'ne atandıktan sonra tekrar mülâzemetle Bitlis Vilayeti Muhasebe Kalemi'nde çalışmıştır. 8 Aralık 1884'te 450 kuruş maaşla Samsun Kazası Mal Müdürlüğü Memurluğu'na tayin

⁸⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 64/391.

⁸⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 84/325.

edilmiş ve 3 Temmuz 1886'da bu görevinden istifa etmiştir. 8 Kasım 1886'da 200 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Muhasebe Kalemi Mukayyitliği'ne tayin edilmiş ve 13 Şubat 1888'de bu görevinden ayrılmıştır. 9 Mayıs 1888'de 600 kuruş maaşla Çapakçur Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 12 Eylül 1890'da bu görevinden ayrılmıştır. 12 Eylül 1890'da Kulp Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmişse de memuriyet sabıkasının olmasından dolayı görevinden ayrılmıştır. 6 Ekim 1890'da tekrar Kulp Kazası Mal Müdürlüğü görevine başlamıştır. 595 kuruş maaşla Genç Sancağı Muhasebe Kalemi Başkâtipliği'ne memur olarak atanmasından dolayı 2 Ekim 1892 Kulp Kazası Mal Müdürlüğü'nden ayrılmıştır. 7 Ekim 1892'de Genç Sancağında Muhasebe Kalemi Başkâtipliği'nde işine başlamıştır. Bu görevinden kendinden önceki memurun görevine iade edilmesiyle ayrılmıştır. 1893'te 1.000 kuruş maaşla Kulp Kazası Tahkik Ağnam Memurluğu'na tayin edilmiş ve 27 günlük vazifesinin dolmasıyla buradan ayrılmıştır. 13 Haziran 1895-2 Temmuz 1895 tarihleri arasında 360 kuruş zam yapılmasıyla vekâleten Genç Sancağı Muhasebeciliği'nde çalışmıştır.

26 Ağustos 1896'da 1.000 kuruş maaşla Van Vilayeti Muhasebe Kalemi Muhabirliği'ne tayin edilmiş ve 6 Aralık 1896 Van'da vazifesine başlamıştır. Mehmet Rıfat Efendi'nin maaşı 1.000 kuruşken 13 Mart 1897'de 900 kuruşa indirilmiştir. Mehmet Rıfat Efendi, 900 kuruş maaşla 27 Ağustos 1898-6 Haziran 1899 tarihleri arasında vekâleten Van Vilayeti Defterdarlığı'nda çalışmıştır. 1899'da 750 kuruş maaşla Adilcevaz Kazası aşarının ihalesinde görevli olmuştur. Adilcevaz Kazasında 176.000 kûsur kuruş aşar bedelini 191.000 kûsur kuruş bedeliyle ihale ederek başarılı bir hizmet göstermiştir. Mehmet Rıfat Efendi görevini başarıyla yerine getirmesinden dolayı 4 Temmuz 1899'da salise rütbesi layık görülmüştür. Mehmet Rıfat Efendi'nin maaşı 30 Nisan 1901'de 1.000 kuruş olmuştur.

Hakkında bazı şikâyetler olması üzerine sicil-i irade-i vilayet kararıyla 21 Eylül 1908'de işten çıkarılmıştır. Bu sebeple hakkında inceleme başlatılmıştır. İnceleme neticesinde, hakkındaki şikâyetleri destekleyecek herhangi bir şey bulunamamış ve 15 Ağustos 1909'da 900 kuruş maaşla Van Vilayeti Muhasebe Kalemi Muhabirliği görevine iade edilmiştir. Vazifesine başladığı 6 Aralık 1896 tarihinden 14 Ekim 1908 tarihine kadar 800 kuruş, 14 Kasım 1908-7 Eylül 1909 tarihleri arasında 720 kuruş maaş almıştır. Mehmet Rıfat Efendi hakkında şikâyet olduğu için burada çalışması

kendisi ve memurluk için sağlıklı görülememiştir. Vilayet-i Tensik Komisyonu'nca diğer vilayetlerde istihdam edilmek üzere 14 Ekim 1909'da kadro harice çıkarılmıştır.

19 Mayıs 1910'da 1.250 kuruş maaşla vekâleten Muş Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiş ve 15 Temmuz 1910'da bu görevinden ayrılmıştır.⁹⁰

2.83. Mehmet Rifat Efendi

Garzan Kazası Naibi Mehmet Salih Efendi'nin oğludur. 1870'te Kars'ta doğmuştur. Van Vilayeti Şatak Kasabası Rüştîye Mektebi'nde okumuştur. Arapça, Farsça, ve Türkçe okur-yazar, Kürtçe ve Ermenice dillerine aşinâdır.

20 Ekim 1898-28 Eylül 1902 tarihler arasında mülâzemetle Van Vilayeti Gevaş Kazası Mal Kalemi'ne; 28 Eylül 1902'de 300 kuruş maaşla Gevaş Kazası Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir.⁹¹

2.84. Mehmet Rifat Efendi Bey

Tımarlı Sipahi Ümerasından Şahin Bey'in oğludur. 1861'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuştur. Özel hocalardan Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

26 Nisan 1875'te mülazemetle Kars Tahrirat Kalemi'nde; 1878'de tekrar mülazemetle Sivas Vilayeti Mektûbî Kalemi'nde işe başlamıştır. 13 Aralık 1882'de 600 kuruş maaşla Amasya Sancağı dâhilinde Osmancık Kazası Aşar Memurluğu'na; 13 Nisan 1883'te 600 kuruş maaşla Sivas Vilayeti dâhilinde Amasya Sancağı'na bağlı Gümüşhacıköy Kazası Aşar Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevinden Kasım/Aralık 1884'te istifa etmiştir. 13 Şubat 1886'da 1.000 kuruş maaşla Edirne Vilayeti dâhilinde Kırkkilise Sancağı'na bağlı Ahtabol Kazası Kaymakam Muavinliği'ne tayin edilmiştir. 2 Haziran 1886'da 800 kuruş maaşla Edirne Vilayeti dâhilinde Kırkkilise Sancağı Vize Kazasına bağlı Saray Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 16 Ağustos 1888'de bu görevinden ayrılmıştır. 4 Mart 1891'de 1.250 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Diyadin Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 9 Ekim 1891'de görevini kötüye kullanmasından dolayı azledilmiştir.

⁹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 67/197.

⁹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 115/473.

Mehmet Rıfat Efendi Bey, Diyardin Kaymakamlığı sırasında Hamidiye Süvari Alayları'nın teşkilatında göstermiş olduğu başarılarından dolayı 2 Ekim 1891'de salise rütbesine layık görülmüştür.

Mehmet Rıfat Efendi Bey, görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle azledilmiştir. Fakat yapılan incelemeler neticesinde böyle bir durumun olmadığı ortaya çıkınca 18 Haziran 1893'te 1.250 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti dâhilinde Siverek Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Mehmet Rıfat Efendi Bey, buranın havasına uyum sağlayamamış ve 19 Ağustos 1895'te 1.250 kuruş maaşla Mâmûratülaziz Vilayeti dâhilinde Kâhta Kazası Kaymakamlığı'na; 6 Aralık 1895'te 1008 kuruş maaş ve becayış suretle Beyşehir Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Mehmet Rıfat Bey, bu görevinde 1008 kuruş maaş alıyorken 13 Mart 1897'de maaşı 907 kuruşa düşürülmüştür. 6 Ocak 1900'de 907 kuruş maaşla Konya Vilayeti dâhilinde Eğirdir Kazası'na; 2 Şubat 1901'de Konya Vilayeti dâhilinde Burdur Sancağı'na bağlı Tefenni Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. 14 Eylül 1906'da 1.570 kuruş maaşla Ankara Vilayeti dâhilinde Emirler (Eymirler) Kazası Kaymakamlığı'na; 1 Ekim 1908'de 1.570 kuruş maaşla Aydın Vilayeti dâhilinde Nazilli Kaymakamlığı'na; 21 Mart 1909'de 1.570 kuruş maaşla Kasaba Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 14 Ağustos 1909'da maaşı 1.570 kuruştan 2.000 kuruşa çıkarılmıştır. 5 Mart 1910'da 2.000 kuruş maaşla Aydın Vilayeti dâhilinde Denizli Sancağı'na bağlı Karaağaç Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir.⁹²

2.85. Mehmet Rıza Bey

Binbaşı Ahmet Efendi'nin oğludur. 1860'ta Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Erzurum Rüştîye Mektebi'nde Fünun okumuştur. Türkçe okur-yazar.

13 Mart 1877'de mülâzemetle Dördüncü Ordu-yı Hümâyün Redif Yoklama Kalemi'ne; 13 Nisan 1878'de yine mülâzemetle Dördüncü Ordu-yı Hümâyün Tahrirat Kalemi'ne; 13 Aralık 1878'de 100 kuruş maaşla Nüfus Kalemi'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 13 Mart 1879'da ayrılmıştır. 13 Temmuz 1879'da Mâmûratülaziz Vilayeti Muhasebe Kalemi'ne tayin edilmiş ve bu görevindeyken 13 Temmuz 1880'de 40 kuruş maaş almıştır. 12 Ağustos 1880'de 400 kuruş maaşla

⁹² BOA. DH.d. SAİD. No: 22/211

Fırka-i Islahiye Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 13 Ocak 1882'de açığa alınmıştır. 14 Ocak 1882'de 40 kuruş maaşla Mâmûratülaziz Vilayeti Aşâr Muhasebe Kalemi'ne tayin edilmiş ve 27 Şubat 1882'de 240 kuruş maaş almaya başlamıştır. 14 Ağustos 1884'te 350 kuruş maaşla Mâmûratülaziz Vilayeti Aşâr Muhasebe Kalemi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.⁹³

2.86. Mehmet Rıza Efendi

Kırk Dokuzuncu Alayda Musîka Yüzbaşısı Ahmet Ağa'nın oğludur. 13 Kasım 1874'te Kars'ta doğmuştur. Hudeyde İptidai mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Sana Rüştîye Mektebi'ne devam etmiştir. Rüştîyeden şahadetname olarak mezun olmuştur. Türkçe okur-yazar, Arapça konuşur, Farsça anlar.

9 Kasım 1888'de mülazemetle Yemen Vilayeti Mektûbî Kalemi'ne girmiş ve 22 Ocak 1889'da 80 kuruş maaş almaya başlamıştır.⁹⁴

2.87. Mehmet Sabri Efendi

Asakir-i Şahane Alay Kâtiplerinden Süleyman Efendi'nin oğludur. 1865'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştîye mektebine devam etmiştir. Camide Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

17 Temmuz 1883'te mülâzemetle Malatya Sancağı Tahrirat ve Muhasebe Kalemi'ne; 13 Mart 1886'da 130 kuruş maaşla Malatya dâhilinde Zürevkan Nahiyesi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 13 Aralık 1886'da ayrılmıştır. Ayrıldıktan sonra beş ay içinde Muvakkat Piyade Tahsildarlığı'nda, vekâleten Akçadağ Jandarma Bölük Eminliği'nde ve Zabıta Kâtipliği'nde çalışmıştır. 24 Ocak 1888'de 135 kuruş maaşla Kahta Kazasına bağlı Gerger Nahiyesi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.⁹⁵

2.88. Mehmet Sait Efendi

İbrahim Çelebizâde Sabit Efendi'nin oğludur. 1849'da Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebi'nde okuduktan sonra, Erzurum Darülmuallimin Mektebi'nden

⁹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 35/231.

⁹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 28/123.

⁹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 28/149

şahadetname alarak mezun olmuştur. Daha sonra Fatih medreselerinde okumuş ve icazetname almıştır.

13 Ağustos 1875-17 Mart 1876 tarihleri arasında Kars Sancağı'na bağlı Taht Kazası'nda Kadı vekilliğinde bulunmuştur. 5 Ekim 1893'te 200 kuruş maaşla Bab-ı Atık Emlâk-ı Hümâyün İdaresine bağlı Karacaoğlan Karyesi Mektebi'ne Öğretmen olarak tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 200 kuruş maaş alıyorken 14 Aralık 1894'te maaşı 250 kuruşa çıkarılmıştır. 7 Eylül 1899'da 250 kuruş maaşla Çorlu Emlâk-ı Seniyye Kúpeler Karyesi Muallimliği'ne nakledilmiştir. 29 Eylül 1900'de işe devam etmediğinden dolayı görevinden azledilmiştir.⁹⁶

2.89. Mehmet Şakir Efendi

Kars tüccarı Hacı Hayrullah Efendi'nin oğludur. 1854'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler ve Arapça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1870'te mülâzemetle Erzurum Rüsumat İdaresi Tahrirat Kalemi'ne; Mart/Haziran 1872'de 190 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat İdaresi Damgacılık Memurluğu'na; Ağustos 1872'de 190 kuruş maaşla Müskirat Mukayyitliği'ne; Kasım 1872/Ocak 1873'te 350 kuruş maaşla Birinci Duhan Fabrikası Memur Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden Ağustos 1873'te ayrılmıştır. 3 Haziran 1882'de tekrar mülâzemetle Erzurum Vergi Kalemi'ne; 30 Ağustos 1883'te 250 kuruş maaşla Ova Kazası Tahrir ve Vergi Kâtip Yardımcılığı'na tayin edilmiştir.⁹⁷

2.90. Mehmet Şakir Efendi

Erzurum Rüsumat Nezareti Tahrirat Kalemi Muavini Süleyman Şadi Efendi'nin oğludur. 258 Aralık 1851'de Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra Kars Rüştüye Mektebine devam etmiştir. Bu okuldan, 27 Ağustos 1870'de şahadetname alarak mezun olmuştur. Arapça, Farsça ve Türkçe okur-yazar.

13 Kasım 1884'te mülâzemetle Erzurum Vilayeti Meclis İdare Kalemi'ne; 13 Kasım 1885'te 50 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Evkaf Kalemi Mukayyitliği'ne tayin edilmiştir. Maaşı, 50 kuruş iken 13 Ocak 1891'de 100 kuruşa çıkarılarak Erzurum

⁹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 146/75.

⁹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 13/253.

Vilayeti Evkaf Kalemi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 27 Eylül 1891'de bu görevinden istifa etmişse de 27 Eylül 1893'te 100 kuruş maaşla tekrar Erzurum Vilayeti Evkaf Kalemi İkinci Kâtipliği'ne girmiş ve 23 Temmuz 1895'te maaşı 150 kuruşa yükselmiştir.⁹⁸

2.91. Mehmet Şamil Efendi

Emre Kara Mollazâde Karslı Hacı Kamil Efendi'nin oğludur. 18 Nisan 1860'ta Kars'ta doğmuştur. Kars mahalle mektebinde Kıratı azim, Akaid, Resail, Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

9 Ocak 1884'te mülazemetle Erzurum Mektubi Kalemi'nde işe başlamıştır. Bu görevindeyken 27 Mart 1884'te 20 kuruş maaş almaya başlamıştır. 14 Temmuz 1886'da 10 kuruş, 13 Mayıs 1888'de 23 kuruş zamlarla maaşı 53 kuruşa çıkarılmıştır. 16 Mayıs 1891'de 144 kuruş maaşla Erzurum Sancağı Tortum Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.⁹⁹

2.92. Mehmet Şerif Bey

Kaymakam Hatunzâde Ali Medet Bey'in oğludur. 1855'te Kars'ta doğmuştur. İptidâî mektebinde Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Kars'ta kurulan Askeri Muavene'ye Albay olarak tayin edilmiştir. 7 Mayıs 1875-22 Haziran 1878 tarihleri arasında 625 kuruş maaşla İsmail Hakkı Paşa Kumandası'nda bulunmuştur. Ayrıca Mehmet Şerif Bey, 13 Ocak 1886-14 Ekim 1887 tarihleri arasında 1.000 kuruş maaşla İsmail Hakkı Paşa'nın kısa sürelik görevi olan Hemadan Aşireti'nin ıslahı hizmetinde bulunmuştur. Osmanlı-Rus Savaşı'nda göstermiş olduğu başarılarından dolayı 1 Aralık 1877'de İstabl-ı Âmire Müdürlüğü payesi layık görülmüştür. 28 Temmuz 1889-23 Ekim 1889 tarihleri arasında vekâleten Keskim Kazası Kaymakamlığı'na; 22 Temmuz 1892'de Jandarma Binbaşılığı'na tayin edilmiştir. Bu göreve kabul tarihine kadar ek memurluk verilmiştir. 23 Temmuz 1895-22 Eylül 1895 tarihleri arasında 234 kuruş zamlarla birlikte vekâleten Hınıs Kazası Kaymakamlığı'nda

⁹⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 87/365.

⁹⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 103/247.

çalışmıştır. 9 Mayıs 1901 tarihinde Jandarma Binbaşılığı'na kabul edilmiştir. 11 Ağustos 1901'de askeri kanun gereğince 1.359 kuruş emekli maaşı almıştır.

17 Ekim 1901'de dördüncü rütbe Mecidî ve 23 Eylül 1906'da üçüncü rütbe Mecidî nişanları layık görülmüştür.¹⁰⁰

2.93. Mehmet Şevket Efendi

Kağızman Kazası Vukuat Kâtibi Abdullah Beyin oğludur. 22 Şubat 1865'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan Mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra rüştiye mektebinde Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

28 Eylül 1878'de mülazemetle Erzurum Vilayeti Muhacirin Komisyonu'na; 23 Şubat 1879'da 94,40 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Evrak Kalemi Mukayyitliği'ne; 4 Haziran 1882'de 250 kuruş maaşla Hınıs Kazası Rüsüm-ı Sitte Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Nisan 1884'te rejinin teşkiliyle işten çıkarılmıştır. 13 Nisan 1885'te 300 kuruş maaşla Van Rüsumat Müdürlüğü Sandık Eminliği'ne; 13 Şubat 1890'da 600 kuruş maaşla Kızıldize Rüsumat Müdürlüğü Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken vekâleten Kızıldize Rüsumat Müdürlüğü'nde çalışmıştır. 18 Haziran 1891'de bu görevinden azledilmiştir.

Vekâleten Kızıldize Rüsumat Müdürlüğü görevindeyken ithal ve ihraç edilen yük hayvanlarının cinslerine göre kurşun mühürlü aletler için gümrük vergisi alınmaktaydı. Mehmet Şevket Efendi, araç vergisi yerine at vergisi alarak gümüş Mecidî'yi ziyan etmiştir. Ayrıca, 8 paketlik kaçak tütünün 4 paketini sahibine iade etmesi, 4 paketini de satın alması gibi nedenlerden dolayı görevinden azledilmiştir.

2 Ekim 1891'de 400 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Tahrir ve Vergi Kâtipliği'ne; 30 Kasım 1894'te 60 kuruş maaşla Eleşkirt Ziraat Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 4 Ocak 1899'da ayrılmıştır. 11 Şubat 1899'da 800 kuruş maaşla Muş Ziraat Muhasebe Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 17 Nisan 1909'da borç verirken 2.984 kuruş açık tespit edilmiş ve görevinden azledilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde fazla borç verdiği ve geri ödemesi gerektiği kararıyla beraat etmiştir.

¹⁰⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 178/278.

18 Mayıs-13 Ağustos 1910 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla vekâleten Muş Muhasebeciliği'ne; 8 Aralık-31 Aralık 1910 tarihleri arasında 160 kuruş maaşla Malazgirt Mal Müdürlüğü'ne; 24 Temmuz-9 Ekim 1911 tarihleri arasında 500 kuruş maaşla tekrar vekâleten Muş Muhasebeciliği'ne; 6 Mayıs 1912'de 1.000 kuruş maaşla Bitlis Ağnam Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.¹⁰¹

2.94. Mehmet Şevki Bey

Sipahi Alay Beylerinden ve Kars Meclis İdaresi azasından İslamzade Şevki Bey'in oğludur. 6 Eylül 1846'da Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra medresede Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet ve Sırpça tekellüm eder.

1862'de mülazemetle Kars Tahrirat Kalemî'ne ve daha sonra da Diyarbakır Vilayeti Mektûbî Kalemî'ne tayin edilmiştir. 14 Eylül 1870'de 500 kuruş maaşla Diyarbakır Vilayeti Zabıta Birinci Sınıfı Teftiş Memurluğu'na tayin edilmiş ve Mart 1871'de bu görevinden ayrılmıştır. 26 Ocak 1873'de 1.800 kuruş maaşla Zor Sancağı'na bağlı Basire Kazası Kaymakamlığı'na; 3 Haziran 1873 1.800 kuruş maaşla Zor Sancağı'na bağlı Resulayn Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden 24 Ağustos 1873'te azledilmiştir. 25 Mayıs 1874'te 2.250 kuruş maaşla Bosna Vilayeti dâhilinde Yayça Kazası Kaymakamlığı'na; 14 Temmuz 1875'te 2.250 kuruş maaşla Derbent Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 12 Ocak 1876 'da bu görevinden ayrılmıştır. 1 Mayıs 1876'da 2.250 kuruş maaşla Pryedor (peridor) Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve bu görevinden 4 Eylül 1876'da ayrılmıştır. 2 Kasım 1876'da 2.250 kuruş maaşla Belene Kazası Kaymakamlığı'na; 11 Ekim 1878'de 2.130 kuruş maaşla Hersek Sancağı'na bağlı Foça Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Buranın Avusturya devleti tarafından işgal altına girmesi üzerine 21 Mart 1879'da görevinden ayrılmıştır.

23 Şubat 1880 1.250 kuruş maaşla Sivas Vilayeti dâhilinde Osmancık Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 14 Mart 1880'de maaşı 1.100 kuruşa düşürülmüştür. Hakkında iddia olunan bir duhan (tütün) maddesinden dolayı 17 Nisan 1886'da mahkemeye alınmıştır. Osmancık Kaymakamlığı'nda çalışırken gece Koyun baba Köprüsü üzerinde 200 kıyye duhanın hapishane koğuşunda

¹⁰¹BOA. DH.d. SAİD. No: 95/313.

saklandığı ve Meclis İdare azası Hacı Hafız Ağa, Rüsumat memuru Ali Saib Efendi ile Şevki Bey'in bu duhanın bir kısmını aralarında bölüştüğü iddia edilmiştir. Bu sebepten dolayı bu şahıslar şikâyet edilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde, Şevki Efendi'nin mahkemelik edilmesini gerektiren bir hal olmadığı Amasya Sancağı Meclis İdaresi Müstantikliği'nin 2 Mayıs 1887 tarihli kararnamesiyle bildirilmiştir.

14 Mart 1888'de 1.100 kuruş maaşla Suşehri Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ancak başarısızlığından dolayı 6 Haziran 1889'da görevinden azledilmiştir. 30 Mart 1891'de 1.000 kuruş maaşla vekâleten Sivas dâhilinde Gümüşhacı Köyü Maadin-i Hümâyun-u Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 23 Haziran 1891'de bu görevinden ayrılmıştır.

Mehmet Şevki Bey ile Suşehri Kaymakamlığı'nda Tapu Kâtibi olarak çalışan Esat Efendi'nin Ardanuç muhacirlerinden koçan aldıkları, yine Mehmet Şevki Bey'in Suşehri Kazası Sandık emini Mahmut Efendiyle bir papazı hapsedtirdiği iddia edilmesinden dolayı haklarında inceleme başlatılmıştır. Bu inceleme neticesinde, muhacirlerden aldıkları koçanın mükerrer olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, Sandık Emini Mahmut Efendi'nin zimmetine 80.000 kuruşluk mallar geçirmiş ve hapsedilmişlerdir. Ama Şerif Bey'in böyle bir durumu olmadığı açığa çıkarılmış ve 7 Ağustos 1890'da beratına karar verilmiştir.

Belene Kaymakamlığı sırasında Sırpıların hududa tecavüzlerinde Belene Kazası ahalisinin güvenliğinin sağlanması için İkinci Sınıf Askeri Muavenenin bir an önce silahlandırılarak ve hazır hale getirilmesi, asker için gerekli olan eşyanın tertibi ve temini, asker efradının ailelerinin iâşesi, asker için çorap ve hırka ianesinin sağlanmasında ki üstün hizmetlerinden, Suşehri Kazası'nda zabıta koğuşu ile hapisanesinin inşası ve tamamlanması sırasındaki hizmet ve gayretinden dolayı 4 Ocak 1889'da İkinci Sınıf Kaymakamlığ'a yükseltilmiştir.

20 Haziran 1892'de Şura-yı Devlet Dâhiliye Dairesi, zan altında bırakılan Şevki Bey'in mahkeme zarfında temize çıktığını mahkeme süresince açığa alındıysa görevine dönmesini, azledildiyse başka bir kaymakamlığa atanması gerektiğini bildirmiştir. Bunun üzerine Şevki Bey 31 Temmuz 1892'de 1.620 kuruş maaşla Ankara Vilayeti dâhilinde Develü Kazası Kaymakamlığı'na tayin olmuştur. Şevki Bey'e 25 Ağustos 1892'de salise rütbesi layık görülmüştür.

Şevki Bey, Develü Kazası Kaymakamlığı'nda iken hakkında şikâyet olmuştur. Hoşa gitmeyen hareketlerinden dolayı polis komiserliği tarafından takibata alınmış ve bu süre zarfında su-i istimaller ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında; kendi kendine iane komisyonları kurmak ve para dağıtmak, irade-i seniyyeye gerek kalmadan kilise ve suyolları inşası, ruhsatsız kilise inşası bulunmaktadır. Bu suçlamalardan dolayı 9 Aralık 1895'de görevinden azledilmiştir. Şevki Bey'in başvurusuyla ve Şurayı Devlet Dâhiliye Dairesi'nin incelemesiyle Ankara Vilayeti dâhilinde Kayseri Sancağı'na bağlı Develü Kazası Memurluğu sırasında iftira ve garezden dolayı suçlandığı ifade edilmiş, mağduriyetin devam etmemesi için sınıf dâhilinde bir kaymakamlığa tayin edilmesi 9 Eylül 1896 tarihli tezkire ile bildirilmiştir.

Şevki Bey'e 22 Aralık 1895'de 540 kuruş mazûliyyet maaşı almıştır. 28 Kasım 1897'de 1.575 kuruş maaşla Edirne Vilayeti dâhilinde Vize Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Şevki Bey, kazayı yönetecek güce sahip olmadığından 3 Kasım 1899'da 1.575 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti dâhilinde Uşak Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Uşak Kazasında görev yaptığı sırada kaza eşrafından Tiritzade Saadetlü Mehmet Paşa aleyhinde evrak atlamış ve hakkında şikâyet olmasından dolayı inceleme başlamıştır. Bu incelemede suçlu ya da suçsuz olduğuna karar verilememiştir. Bu durumdan diğer memurların etkilenebileceği de düşünüldüğünden 18 Ocak 1901'de 1.575 kuruş maaş ve becayiş suretle Selanik Vilayeti dâhilinde Cuma-ı bala Kazası Tahsis Kaymakamlığı'na nakledilmiştir.

Şevki Bey'in Cuma-ı Bala Kazası'nın havasına ve suyuna alışamamasından dolayı 21 Nisan 1902'de 1.575 kuruş maaş ve becayiş suretle Palanka Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Palanka Kazası'nın da havasına ve suyuna alışamamasından ve hastalığının ilerlemesinden dolayı 2 Eylül 1902'de azledilmiştir. Şevki Bey'e çalışması için uygun bir kaymakamlık bulunmamasından dolayı, ileride sınıf içerisinde bir kaymakamlığa tayin olunmasına karar verilerek 25 Haziran 1903'de 787 kuruş mazûliyyet maaşı verilmiştir.

Şevki Bey, 27 Şubat 1909'da 1.575 kuruş maaşla Sur Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Şevki Bey'in görevini yerine getirecek gücü olmadığına karar verilmiş ve 14 Eylül 1909 tarihine kadar vazifesini yerine getirmesine izin verilmiştir. Şevki Bey, 23 Mart 1909-14 Ağustos 1909 tarihleri arasında 1.575 kuruş maaş almıştır. 14

Eylül 1909-14 Ekim 1909 tarihleri arasında ise 787,5 maaşla Sur Kazası Kaymakamlığı'nda çalışmıştır.

Şevki Bey'in, Tetkik Tensikat Komisyonu'nca 14 Kasım 1910 tarihinde istihdamına karar verilmiştir. 25 Ekim 1909 tarihinden itibaren 950 kuruş maaşla kadro harici mazûliyyet maaşı verilmiş ve 13 Mayıs 1910'da maaşı 1.425 kuruşa çıkarılmıştır.¹⁰²

2.95. Mehmet Şevki Efendi

Hafız Arif Efendi'nin oğludur. 1874'te Kars'ta doğmuştur. Erzurum Mektebi Rüştîyesi'nde okumuştur. Rüştîye mektebini terk ettiği için şahadetnamesi yoktur. Türkçe okur-yazar.

İsmine kura isabet etmesiyle askere alınmış ve terhis olduktan sonra 29 Kasım 1902-2 Eylül 1907 tarihleri arasında Erzurum Vilayeti dâhilinde Ilıca Nahiyesi'nde Polisliğe tayin edilmiştir. Kısa bir süre içinde istifa etmiştir. 1 Aralık 1909'da 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Evkaf İdaresi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.¹⁰³

2.96. Mehmet Şükrü Efendi

Tüccar Hasan Ağa'nın oğludur. 1853'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde İlk temel bilgiler, Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

1876'da mülâzemetle Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemi'ne; Mayıs/Haziran 1878'de 150 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Erzincan Rüsumat Müdürlüğü Duhan Fabrikası Muavinliği'ne; Eylül/Ekim 1878'de 200 kuruş maaşla Erzincan Rüsumat Müdürlüğü İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Mart/Nisan 1880'de maaşı 160 kuruşa düşürülmüştür. Nisan/Mayıs 1882'de 160 kuruş maaşla Erzincan Rüsumat Müdürlüğü bağlı Eleşkirt Rüsumat Müdürlüğü'ne nakledilmiş ve 8 Eylül 1883'te memurluktaki kötü idaresinden dolayı görevinden azledilmiştir.¹⁰⁴

¹⁰² BOA. DH.d. SAİD. No: 25/417.

¹⁰³ BOA. DH.d. SAİD. No: 175/389.

¹⁰⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/603.

2.97. Mehmet Şükrü Efendi

Tüccar Karşlı Hüseyin Ağa'nın oğludur. 1863'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebi'nde Arapça, Farsça ve hesap dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar ve Kürtçe söyler.

Mayıs/Eylül 1877'de mülâzemetle Erzincan Telgrafhanesi'ne; Mayıs 1878'de tekrar mülâzemetle Erzincan Rüsumat Müdüriyeti'ne; 13 Haziran 1878'de 150 kuruş maaşla Erzincan Rüsumat Müdüriyeti tarafından Tütün Fabrikası Muavinliği'ne tayin edilmiştir. Erzincan Rüsumat Müdüriyeti İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 12 Eylül 1880'de açıkta kalmıştır. 14 Temmuz 1880'de 250 kuruş maaşla Bayezit Sancağı'na bağlı Karakilise Kazası Tarik Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 1 Kasım 1880'de görevinden istifa etmiştir. 13 Temmuz 1885'te 225 kuruş maaşla vekâleten Siirt Düyun-u Umumîye Merkez Müdürlüğü Muhasebe Birinci Yardımcılığı'nda başlamış ve bir ay sonra açıkta kalmıştır. 14 Eylül 1885'te 240 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti Merkez Aşâr Kâtipliği'ne; 14 Kasım 1885'te 320 kuruş maaşla Bitlis Aşâr Nezareti Muhasebe Kalemi İkinci Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 12 Mart 1886'da aşar idarelerinin lağvıyla açıkta kalmıştır. 20 Eylül 1886'da 450 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Melefan (Tuzlagözü) Memlahası Başkâtipliği'ne tayin edilmiş ve maaşı, 450 kuruşken 17 Ekim 1887'de 500 kuruşa çıkarılmıştır. Bu görevinden ayrılarak 6 Şubat 1888-24 Nisan 1888 tarihleri arasında 120 kuruş maaşla vekâleten Sarh Memlahası'nda çalışmıştır. 5 Eylül 1889'da 600 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Küfre Memlahası Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Mart 1893'te maaşı 100 kuruş zamlı 700 kuruşa çıkarılmıştır.

Mehmet Şükrü Efendi, 13 Mayıs 1893'te 1.000 kuruş maaşla Melefan Memlahası Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. Fakat Melefan Memlahası Başkâtipliği görevindeyken tuz ihracat anlaşmasına uymaması ve yolsuzluk yaptığına dair suçlamalar olmasından dolayı tekrar bu memlahada çalışmasının uygun olmayacağı bildirilmiştir. 8 Temmuz 1897'de 1.000 kuruş maaşla vekâleten Salha Memlahası'na nakledilmiştir. 18 Haziran 1898'de 1.000 kuruş maaşla Adana Düyun-u Umumiye Merkez Memurluğuna bağlı Akça Deniz Memlahası'na; 14 Ekim 1900'de 1.000 kuruş

maaşla Müslim Memlahası'na; 2 Mayıs 1901'de 1.000 kuruş maaşla Mardin Sancağı Düyun-u Umumiye Müdürlüğü'ne nakledilmiştir.¹⁰⁵

2.98. Mehmet Şükrü Efendi

Dursun Vehbi Efendi'nin oğludur. 1870'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler, Arapça ve Farsça dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

25 Mayıs 1891'de mülâzemetle Erzurum Vilayeti Nüfus Kalemî'nde işe başlamıştır. 30 Eylül 1894'te 125 kuruş maaşla Bayezit Sancağı'na bağlı Eleşkirt Kazası Nüfus Kâtipliği'ne; 1 Ağustos 1893'te 125 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Ova Kazası Nüfus Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 2 Kasım 1893'te idari taksimatta Ova Kazası'nın lağvedilmesiyle görevinden ayrılmıştır.¹⁰⁶

2.99. Mehmet Tahir Efendi

Karslı Hacı İsmail Ağa'nın oğludur. 1844'te Kars'ta doğmuştur. Medreselerde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça ve Farsça dersler almıştır. Bunlara ait icazetnamesi vardır. Arapça, Farsça ve Türkçe tekellüm ve kitabet eder.

23 Şubat 1883'te 480 kuruş maaşla Erzurum Askeri Rüştiyesi Arapça hocalığına tayin edilmiştir.¹⁰⁷

2.100. Mehmet Tefik Efendi

Dursun Ağa'nın oğludur. 2 Mart 1867'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra, Erzurum ve Bayezit Rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.

1885'te 400 kuruş maaşla Tadat ve Ağnam Muharrirliği'ne; 19 Mart 1886'da 200 kuruş maaşla vekâleten Bayezit Vergi Kalemî Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Bu görevinden 5 Ocak 1887'de ayrılmıştır. Ocak 1887'de 140 kuruş maaşla Karakilise Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve Şubat 1889'da görevinden istifa etmiştir. 3 Nisan 1889'da 200 kuruş maaşla Bayezit Rüsumat İdaresi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 23 Nisan 1892'de 300 kuruş maaşla Saray-ı Rüsumat Memurluğu'na nakil

¹⁰⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/83.

¹⁰⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 119/405.

¹⁰⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 120/37.

edilmiştir. 13 Ocak 1896'da askere alınmasından dolayı görevinden ayrılmıştır. 13 Mart 1896'da askerlik hizmetini tamamlayıp Saray-ı Rûsumat Memurluğu'na geri gelmiştir.¹⁰⁸

2.101.Mehmet Vamık Efendi

Müderriş Derviş Efendi'nin oğludur. 1838'de Kars'ta doğmuştur. Özel hocalardan Resail-i iptidai, Arapça ve Farsça dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

20 Temmuz 1860'ta mülazemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 15 Ocak 1866'da 500 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyitliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal etmesi üzerine Şubat/Mayıs 1877'de Erzurum'a hicret ederek 600 kuruş maaşla Askeriye İdaresi Müsvetteliği'ne tayin edilmiş ve müessesenin lağvıyla açıkta kalmıştır. Muhacirin Komisyon'u Evrak Odası'na devam ettikten sonra 14 Ağustos 1879'da 750 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Aşar İdaresi İkinci Kâtipliği'ne atandıktan sonra maaşı 350 kuruşa düşürülmüştür. 12 Ekim 1880'de 450 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Ambar Memurluğu'na; 12 Mart 1884'te 342 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Meclis İdaresi Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. 7 Aralık 1887'de sancağın kazaya dönüşmesiyle görevinden ayrılmıştır. 16 Ekim 1888'de 250 kuruş maaşla Bayburt Kazası Tahrirat Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir.¹⁰⁹

2.102. Mehmet Vasfi Efendi

Emin Efendi'nin oğludur. 1850'de Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde okumuştur. Özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar, Gürcüce ve Ermenice söyler/konuşur.

24 Haziran 1863'te 150 kuruş maaşla Kars Rûsumat Müdürlüğü İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Haziran 1869'da 370 kuruş maaşla Arpaçay Rûsumat Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve bu görevindeyken hakkında art arda gelen şikâyetlerden dolayı 21 Şubat 1874'te azledilmiştir. 27 Haziran 1874'de 500 kuruş maaşla Erzurum Üçüncü Duhan Fabrikası Memurluğu'na tayin edilmiş ve 22 Haziran 1875'te bu görevinden ayrılmıştır. 4 Ağustos 1875'te 710 kuruş maaşla

¹⁰⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 63/401

¹⁰⁹ Kayıtlarda Mehmet Vamık Efendi hakkında iki ayrı sicil dosya ve numarasına rastlanmıştır. Bu kayıtlardan ikisi ayrı ayrı incelenmiş ve yukarıda verilmiştir. BOA. DH.d. SAİD. No: 51/457; 29/16.

Bitlis Vilayeti dâhilinde Muş Sancağı Rüsumat Müdürlüğü'ne nakledilmiştir. 26 Kasım 1875'te bu görevinden ayrılmıştır.

Muş Sancağı Rüsumat Müdürlüğü görevindeyken Muş Telgraf Muhabere memuru Fevzi ve Duhan Tahrir memuru İhsan Efendilerle birlikte telgrafhaneyi basıp telgraf müdürünü dövdükleri hakkında şikâyet edilmiştir. Muş Sancağı Meclis İdaresince, Mehmet Vasfi Efendi hakkında dava açılmıştır. Tahrirat Müdürünün verdiği ifadeye göre şahıslar konağa gelmiş ve onunla sohbet etmeye başlamıştır. Daha sonra müdürün, onlar için yemek getirmelerini söylemesi üzerine şahıslar üzerine gelerek ellerinden tutup, ensesine dokunmuşlardır. Kavganın başlaması üzerine kapıyı yerinden oynatarak kırmışlar ve bastonla müdürün kafasına vurarak yaralamışlardır. Mehmet Vasfi Efendi'nin hükümet tarafından gönderilen zaptiye pul ağası muavini ve zaptiyelerine küfretmesi sorgu neticesinde anlaşılmıştır. Mahkeme gereği bir adet Osmanî ve 66 kuruş para cezasının alınması gerektiği kararına varılması lazımsa da Mehmet Vasfi Efendi'nin ifadesi ile karar netleşmemiştir. Mehmet Vasfi Efendi olayda rehin alınmadığı ve söylenenlerin gerçeği yansıtmadığını, arkadaşlarının ve onun niyetlerinin ne olduğunu bilmediğini, bu olayı uydurduklarını ve dava memurunu olayın gerçek olduğunun kanıtı için tuttuğunu anlatmıştır. Kendisinin işten çıkarıldığı için mağdur olduğunu, bu mahkeme neticesinin ne zaman sonuçlanacağını ve sonucun ne olacağını da bilinmemesinden dolayı görevine iade edilmesini istemiştir. Erzurum Vilayeti Temyiz Meclisi'nce görevine devam etmesinde bir mahsur olmadığına karar verilmiştir.

24 Ağustos 1876-29 Mayıs 1877 tarihleri arasında 170 kuruş maaşla Said ili Memlahası Memurluğu'na; 24 Haziran 1878-11 Ocak 1879 tarihleri arasında 710 kuruş maaşla Kırmızı Memlahası Memurluğu'na tayin edilmiştir. 27 Ocak 1879-23 Eylül 1881 tarihleri arasında 800 kuruş maaşla Bayezit Sancağı Rüsumat Müdürlüğü'ne; 13 Mart 1886-25 Mayıs 1886 tarihleri arasında 500 kuruş aylıkla Bitlis Vilayeti Düyun-u Umumiye Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.

Mehmet Vasfi Efendi, Said ili Memlahası'nda hakkında dava olduğu için görevini burada yapmasına izin verilmemiş ve görev değişimiyle Kırmızı Memlahası Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. Bayezit Rüsumat Müdürlüğü'nde çalıştığı sırada 2.710 kuruş geliri zimmetinde tutması, sabıka senesini belgesine yazmamış olması, sandığın günlük defterlerinde silinti olması ve bu konuda bilgi verilmemesi, içkiye

düşkün olduğu ve görevini layıkıyla yerine getirmemesi, sel olacağı vakitte umursamayarak nisan ayı gelirini sele uğratması, kullanılması yasak olan ürünlerden kanunen izin belgesi alınması gerekirken izin almaması gibi birçok sebeplerden dolayı 13 Nisan 1891’de görevinden ayrılmıştır. Bu tarihte 250 kuruş maaşla Karakilise Kazası Nüfus Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹¹⁰

2.103. Mevlüt Efendi

Ulema Durak Efendi’nin oğludur. 1867’de Kars’ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebi’nde okumuş ve özel hocalardan Arapça, Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1894’te mülâzemetle Erzurum Bidayet Mahkemesi Ceza İdaresi’ne; bir müddet sonra yine mülâzemetle İstinaf Mahkemesi’ne; 2 Ağustos 1897’de 225 kuruş maaşla Bayburt Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği’ne tayin edilmiştir. 30 Mart 1898’de 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde Hınıs Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muavinliği’ne nakledilmiştir.¹¹¹

2.104. Muhittin Efendi

Mehmet Ağa’nın oğludur. 5 Mart 1864’te Kars’ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

23 Şubat 1880’de mülâzemetle Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemî’ne tayin edilmiştir. 23 Temmuz 1882’de 20 kuruş; 15 Nisan 1883’te 30 kuruş; 9 Aralık 1883’te 40 kuruş maaş alırken 10 Ekim 1885’te istifa etmiştir. Üç ay maaşsız olarak Erzurum Vilayeti Düyun-u Umumiye Nezareti Tahrirat Kalemî’ne tayin edilmiştir. 4 Şubat 1886’da mülâzemetle Erzurum Vilayeti Bidayet Mahkemesi’ne; Eylül/Ekim 1888’de 300 kuruş maaşla Tarik İnşaat Memurluğu’na tayin edilmiştir. 8 Aralık 1891’de 800 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Keskim Kazası’nda Milo Kordonu Pasaport Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹¹²

¹¹⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 167/25.

¹¹¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 75/369

¹¹² BOA. DH.d. SAİD. No: 52/67.

2.105. Musa Efendi

Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Süvari Yirmi üçüncü Alayından Yüzbaşı Hüseyin Efendi'nin oğludur. Ekim/Kasım 1800'de Kars'ta doğmuştur. Van iptidâî mektebinde ve Sivas, Van, Erzurum Mülkiye Rüştiye mekteplerinde okumuştur. Türkçe kitabet eder.

13 Ocak 1893'te 80 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi Tahrirat Kalemi Mülazımlığı'na; 13 Ağustos 1889'da 320 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Levazım Dairesi Birinci Şubesi Dördüncü Sınıfına; 13 Ekim 1892'de 640 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Levazım Dairesi Birinci Şubesi Üçüncü Sınıfına; 24 Ekim 1894'te 960 kuruş maaşla Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Levazım Dairesi Birinci Şubesi İkinci Sınıfına terfi etmiştir. 24 Ekim 1891'de sâlise rütbesi layık görülmüştür.

Musa Efendi; Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Levazım Dairesi Birinci Şubesi İkinci Sınıfında, 960 kuruş maaş alırken, 13 Mart 1897'de maaşı 864 kuruşa düşürülmüştür. 28 Temmuz 1897'de maaşı, 1080 çıkartılarak Birinci Sınıf Hülefalığ'a; 14 Temmuz 1905'te 1440 kuruşla Üçüncü Mümeyyizlik ile Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Dairesi Birinci Şubesi'ne tayin edilmiştir. 21 Aralık 1909'da 1.500 kuruş maaş ile Dördüncü Ordu-yı Hümâyun Erkân-ı Harbiye Dairesi İkinci Şube Nizamiyesi'ne; 14 Mart 1901'de 1.750 kuruş maaşla Dokuzuncu Erzurum Kol Ordu İdare Hümayunu Birinci Şube Müdür Muavinliği'ne nakledilmiştir.¹¹³

2.106. Mustafa Fehmi Efendi

Dağıstanlı Ziyattin Efendi'nin oğludur. 1875'te Kars'ta doğmuştur. Amasya Sancağı Sıbyan Mektebi'nde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Bayezit Paşa Medresesinde Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

¹¹³ BOA. DH.d. SAİD. No: 83/81.

28 Mart 1905'te 300 kuruş aidatla Sivas Vilayeti dâhilinde Amasya Sancağı'na bağlı Ladik Kazası Dördüncü Daire Süvari Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir.¹¹⁴

2.107. Mustafa Hilmi Efendi

Şeyh Abdullah Efendi'nin oğludur. 1834'te Kars'ta doğmuştur. Kars Sıbyan Mektebi'nde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça, Farsça ve Fenn-i hesap dersleri almıştır. Arapça ve Farsça dillerine aşinadır

1868'de mülazemetle Kars Ticaret Meclisine; 1870'te Kars Belediye Dairesi Azalığı'na; 1882'de Kars Belediye Dairesi Muavinliği'ne; 4 Ağustos 1876'da 300 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezaretine bağlı Arpaçay Rüsumat Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevinden 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Rusların Kars'ı işgal ve ardından ilhak etmesi üzerine 30 Temmuz 1877'de görevinden ayrılmıştır. Maaşını, 17 Kasım 1877 tarihine kadar almıştır. 22 Eylül 1880'de 400 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti Sandık Eminliği'ne; 4 Eylül 1881'de 600 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti İstimatorluğu'na; 15 Aralık 1881'de 400 kuruş maaşla tekrar Erzurum Rüsumat Nezareti Sandık Eminliği'ne; 26 Nisan 1883'te 300 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti Musun Rüsumat Memurluğu'na tayin edilmiştir.

17 Eylül 1883'te 300 kuruş maaşla Karakilise Rüsumat Memurluğu'na; 29 Ocak 1885'te 400 kuruş maaşla Bayezit Rüsumat Memurluğu'na; 14 Eylül 1886'da 250 kuruş maaş ile Zivin Rüsumat İdaresi Mubassırlığı'na; 10 Nisan 1890'da 450 kuruş maaşla Hakkâri Rüsumat İdaresi Memurluğu'na tayin edilmiştir.¹¹⁵

2.108. Mustafa Mümtaz Efendi

Hamdi Bey'in oğludur. 22 Temmuz 1876'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça'dan Molla Cami'ye ve Farsça'dan Bostan'a kadar dersler ve hafıza dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

14 Mart 1902'de mülâzemetle Erzurum Rüsumat Nezareti Tahrirat Kalemi'ne; 29 Eylül 1904'te 75 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti Kâtip Muavinliği'ne; 22

¹¹⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 161/101.

¹¹⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/599.

Haziran 1908'de 150 kuruş maaşla Erzurum Rûsumat Nezareti Muhasebe Mukayyitliği'ne tayin edilmiştir.¹¹⁶

2.109. Mustafa Sabri Efendi

Keçvan Ağasızâde Tüccar Hüseyin Ağa'nın oğludur. 26 Ekim 1869'da Kars'ta doğmuştur. Medresede okumuştur. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal ve ardından ilhak etmesiyle Bitlis Kasabasına göç etmiş ve burada rüştiye mektebinde Arapça, Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar, Kürtçe ve Ermenice bilir.

13 Ağustos 1892'de mülâzemetle Siirt Düyun-u Umumiye Nezareti Muhasebe Kalemi'ne; 13 Mayıs 1893'te 300 kuruş maaşla Bitlis Vilayeti dâhilinde Siirt Sancağı Şirvan Kazası'na bağlı Küfre Memlahası Ambar Eminliği'ne tayin edilmiştir.¹¹⁷

2.110. Osman Nuri Efendi

Hacı Hasan Bey'in oğludur. 1846'da Kars'ta doğmuştur. Arapçadan İzhar'a, Farsça'dan Gülistan'a kadar ders almıştır. Türkçe kitabet eder.

1867'de mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Odası'nda işe girmiş ve Mart 1868'de 200 kuruş maaş almaya başlamıştır. 30 Haziran 1869'da 700 kuruş maaşla Kars Sancağına bağlı Taht Nahiyesi Müdürlüğü'ne memur olarak; Mayıs/Haziran 1874'te 1.000 kuruş maaşla Kars Sancağı Belediye Dairesi Başkanlığı'na; Ağustos 1876'da 2.000 kuruş maaşla Kars Sancağı'na bağlı Kağızman Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı başlarında Rusların, Kars'ı istilaya başlamalarıyla zorunlu olarak Kars'a gitmiş ve Seyyar Ordu-yı Hümâyun Askeri İdare Azalığı'nda çalışmıştır. Bu zamanda dördüncü rütbeden Mecidî; üçüncü rütbeden Osmanî Nişan-ı Zi-şanlarına layık görülmüştür. Savaş sonunda İstanbul'a göç etmiştir. Mayıs 1881'de 1.250 kuruş maaşla Karesi Vilayeti dâhilinde Bigadiç Kaymakamlığı Memurluğu'na tayin edilmiştir.

8 Temmuz 1882'de 1.250 kuruş maaşla Karesi Vilayeti dâhilinde Kemer Edremit Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiş ve 7 Nisan 1883'te bu görevinden ayrılmıştır.

¹¹⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 135/73.

¹¹⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 56/469.

25 Ağustos 1883'te 1.250 kuruş maaşla Siirt Sancağı dâhilinde Garzan Kazası Kaymakamlığı'na memur olarak tayin edilmiş ve 13 Eylül 1885'te bu görevinden istifa etmiştir.

3 Kasım 1887'de 1.250 kuruş maaşla Mâmûratülaziz Vilayeti dâhilinde Arapkir Kazası Kaymakamlığı'na; 15 Ağustos 1888'de 1.200 maaş ve becayiş suretle Mâmûratülaziz Vilayeti dâhilinde Çar Sancak Kazası Kaymakamlığı'na; 2 Nisan 1889'da 1.250 kuruş maaş ve becayiş suretle Kızıl kilise Kazası Kaymakamlığı'na nakledilmiştir. Bu göreve başka birinin tayinin yapılmasından dolayı 17 Ağustos 1889'da ayrılmıştır.

11 Nisan 1890'da salise rütbesi layık görülmüştür. 2 Şubat 1891'de 1.750 kuruş maaşla Musul Vilayeti dâhilinde Sincar Kazası Kaymakamlığı'na; 28 Ocak 1892'de 1.250 kuruş maaş ve becayiş suretle Musul Vilayeti dâhilinde Dehuk Kazası Kaymakamlığı'na; 4 Aralık 1892'de 1.250 kuruş maaş ve becayiş suretle Musul Vilayeti İmadiye Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir.

Osman Nuri Efendi, Musul Vilayeti İmadiye Kazası Kaymakamlığı görevindeyken Kars aşarı olan 127.000 kuruşu zimmetine geçirdiği iddia edilmiştir. Karşı Tahir Avni Bey tarafından şikâyet edilmiş ve hakkında dava açılmıştır. Bunun üzerine Erzurum Bidayet Mahkemesi, Osman Nuri Efendi'nin zimmetine geçirdiği parayı iade etmesi gerektiğini ve para tahsil edilene kadarda malına haciz konulması gerektiğine karar vermiştir. Ayrıca Dehuk Kazası Kaymakamlığı'ndaki maaşının 4/1'i olan 300 kuruşa el konulmuştur. Osman Nuri Bey Mahkeme sonucuna itiraz etmiş ve bir kuruş dahi borcu olmadığını söylemiştir. Fakat Erzurum Defterdarlığı mahalli araştırma yapılmasının mümkün olmadığını ve bu miktarın alınması gerektiğin ifade etmiştir. Osman Nuri Efendi'nin itiraza devam etmesiyle Maliye Meclisi ödenmesi gereken miktarın toplamı olan 268.100 kuruştan % 40 düşürmeleriyle 129.800 kuruşun ödenmesine karar verilmiştir.

Osman Nuri Efendi, 16 Şubat 1898'de 1.125 kuruş maaşla Kosova Vilayeti dâhilinde Yenivaroş Kazası Kaymakamlığı'na; 3 Mart 1899-13 Haziran 1899 tarihleri arasında 1.125 kuruş maaşla vekâleten Yenipazar Kazası Kaymakamlığı'na; 11 Haziran 1900'da 1.125 kuruş maaş ve becayiş suretle Kosova Vilayeti dâhilinde Vulçitrin Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Bu görevinden buranın havasına ve

suyuna alışamadığından 18 Eylül 1900'da istifa etmiştir. Osman Nuri Efendi'ye 27 Nisan 1901'de 562 kuruş mazûliyyet maaşı bağlanmıştır.

20 Ağustos 1898'de saniye rütbesi sınıfı mütemayizi layık görülmüştür.

8 Aralık 1901'de 3.000 kuruş maaşla Yemen Vilayeti dâhilinde Anis Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Osman Nuri Efendi'nin halka kötü davranışı ve Arapça'ya aşinâ olamamasından dolayı zorlanacağı düşünülmüştür. Anis Kazası'nın asayişini ihlal eden ve 4-5 taburluk kuvva-i hasimeyi işgal eden eşkıyaya karşı istenilen harekâta bulunamayacağı anlaşılmıştır. Fakat bilinen bu bilgilere rağmen kaymakamlığına gönderilmiştir. Bir ay görev yapmadan Yemen'deki kazaların idaresinde başarılı olamayacağı anlaşılmıştır. Merkez vilayette görevinde başarılı olabileceğine karar verilmiştir. Osman Nuri Efendi'ye 20 Aralık 1904'te 750 kuruş mazûliyyet maaşı bağlanmıştır. 18 Haziran 1909'da 2.250 kuruş maaşla Adilcevaz Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir.¹¹⁸

2.111. Ömer Bahattin Efendi

Attar¹¹⁹ Esnafı Karslı Ali Efendi'nin oğludur. 1851'de Kars'ta doğmuştur. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal ve ardından ilhak etmesiyle Bafra'ya göç etmiştir. Bafra sıbyan mektebinde ve medresesinde okumuştur. Türkçe kitabet eder.

Nisan/Mayıs 1868'de mülâzemetle Bafra Telgraf Merkezi'ne; Kasım/Aralık 1869'da 200 kuruş maaşla Samsun Merkez Muhabere Memurluğu'na; Mayıs 1870'te 300 kuruş maaşla Diyork; Ağustos/Eylül 1870'te 400 kuruş maaşla Bartın Merkez Muhabere Memurluğu'na tayin edilmiştir. Eylül/Ekim 1872'de Ereğli Memurluğu'na tayin edilmiş ve görevine başlamadan İstanbul'a gitmiştir. Mayıs/Haziran 1873'te 400 kuruş maaşla yine Samsun Merkez Memurluğu'na; Şubat/Mart 1876'da 500 kuruş maaşla tekrar Bafra Telgraf ve Posta Memurluğu'na tayin edilmiştir. Ömer Bahattin Efendi'nin bu görevinde maaşı 500 kuruşken 14 Mart 1880'de 475 kuruşa düşürülmüştür. 16 Kasım 1882'de 950 kuruş maaşla Samsun Merkezi Telgraf ve Posta Müdürlüğü'ne nakledilmişse de hakkında zimmetine para geçirdiği ortaya

¹¹⁸Osman Nuri Efendi, 1846 doğumlu olarak belgelere yansımıştır Fakat sağlığıyla ilgili verdiği dilekçede 1845 yaşında olduğunu ifade etmiştir. **BOA. DH.d. SAİD.** No: 2/ 534; 80/63.

¹¹⁹ Güzel kokular, iğne iplik vs saten; aktar. **Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Lûgat,** s. 58.

çıkınca görevinden azledilmiştir. 22 Eylül 1883'te 1.140 kuruş maaşla Erzurum Merkez Telgraf ve Posta Müdürlüğüne; 5 Eylül 1888'de 760 kuruş maaşla ve Bitlis Merkez Telgraf ve Posta Müdürlüğüne becayiş ettirilmiştir.

Ömer Bahattin Efendi, Erzurum Merkez Telgraf ve Posta Müdürlüğünde görevini yaparken tekrar kendi zimmetine 64.000 kuruş geçirmiştir. Hakkında mahkeme açılmış ve 7 Şubat 1890'da görevinden azledilmiştir.¹²⁰

2.112. Seyit Ahmet Raşit Efendi

Süleymaniye Sancağı Sıhhiye Müdürü Mustafa Nadir Efendi'nin oğludur. 9 Aralık 1843'te Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça, Farsça, Fenn-i hesap ve Hutut-ı tenevvü derslerini almıştır. Türkçe kitabet eder.

Eylül/Ekim 1859'da mülâzemetle Defter-i Hakâni Emaneti Tapu Kalemi'ne; Temmuz/Kasım 1860'ta tekrar mülâzemetle Defter-i Hakâni Emaneti Ruznamçe Kalemi'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken Temmuz/Kasım 1861'de 81 kuruş maaş bağlanmış ve Kasım 1862/Şubat 1863'te maaşı 250 kuruş olmuştur. 3 Mart 1866'da 800 kuruş maaşla Edirne Vilayeti Ruznamçe Kalemi İkinci Muharrirliği'ne tayin edilmiştir. 13 Eylül 1866'da düzenlemeler sırasında maaşından 120 kuruş ve 13 Eylül 1867'de 14 kuruş kesilmiştir. Ahmet Raşit Efendi 800 kuruş maaş alıyorken bu düzenlemelerle toplam maaşı 666 kuruşa düşürülmüştür. 13 Nisan 1869'da 1.000 kuruş maaşla Edirne Vilayeti dâhilinde İslimiye Sancağı İkinci Tahrir Seyyare Bölüğü Birinci Muharrirliği'ne; 13 Nisan 1870'te 500 kuruş maaşla İslimiye Sancağı İkinci Tahrir Seyyare Bölüğü Kâtipliği Yardımcılığı'na; 31 Ağustos 1870'te 1.250 kuruş maaşla Gelibolu Sancağı Tahrir Seyyare Bölüğü Baş Memurluğu'na tayin edilmiştir. 12 Mart 1872'de bu görevinden bu bölüğün lağvıyla ayrılmıştır. 29 Nisan 1872'de 500 kuruş maaşla İslimiye Sancağı Temyiz Meclisi Hukuk Kâtipliği'ne; Kasım 1872/Şubat 1873'te 400 kuruş maaşla ve becayiş suretle İslimiye Sancağı Tahrirat Kalemi Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. Maaşı, yavaş yavaş artarak Aralık 1876'da 520 kuruşa çıkarılmıştır. Mayıs/Eylül 1877'de 800 kuruş maaşla İslimiye Sancağı Tahrirat Müdür Muavinliği'ne tayin edilmiştir. Ayrıca aynı tarihte ek görevle ve 100 kuruş maaşla İslimiye Rüştüye Mektebi Muallimliği'nde çalışmıştır.

¹²⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 5/675.

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sebebiyle 12 Ocak 1878'de görevinden ayrılarak İstanbul'a gitmiştir. Mayıs/Ağustos 1878-14 Mart 1879 tarihleri arasında 600 kuruş maaşla Rami Kışlası Muvakkat Hastane Kâtipliği'ne; 13 Şubat 1880'de mülâzemetle Vergi Emaneti Muhassene Kalemi Memurluğu'na tayin edilmiştir. 13 Temmuz 1880'de 250 kuruş maaşa almaya başlamış ve 13 Ocak 1883'te maaşına 50 kuruş zam yapılmıştır. 25 Ekim 1883'te 750 kuruş maaşla İzmir Sancağı Tahrir ve Vergi Memurluğu'na nakledilmiştir.

Ahmet Raşit Efendi, 13 Ekim 1885'te vefat etmiştir.¹²¹

2.113. Süleyman Sırrı Efendi

Bezzaz¹²² esnafından Hacı Salih Efendi'nin oğludur. 1859'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

1883'te mülâzemetle Erzurum Rüşumat Nezareti Muhasebe Kalemi'ne; 1885'te 200 kuruş maaşla Erzurum Rüşumat Nezaretine bağlı Bayezit Rüşumat Memurluğu Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 13 Haziran 1885'te 200 kuruş maaşla Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü Ambar Memurluğu'na; 12 Haziran 1886'da 200 kuruş maaşla Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü İkinci Kâtipliği'ne; 12 Ağustos 1886'da 300 kuruş maaşla Musun Rüşumat Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevinden 12 Kasım 1888'de azledilmiştir. 31 Ekim 1889'da 300 kuruş maaşla Hakkâri Rüşumat İdaresi'ne tayin edilmiş ve 12 Aralık 1889'da bu görevinden istifa etmiştir.¹²³

2.114. Süleyman Sırrı Efendi

Resulzâde Mehmet Salih Efendi'nin oğludur. 1859'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan ve rüştiye mekteplerinde okumuştur. İstila sebebiyle icazetname alamamıştır.

Kasım 1882-Mart 1883 tarihleri arasında mülâzemetle Erzurum Rüşumat Nezareti Muhasebe Kalemi'ne; 19 Aralık 1884-17 Ocak 1885 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla Erzurum Rüşumat Nezareti'ne dâhilinde Kızıldize Rüşumat Müdüriyetine bağlı Bayezit Rüşumat Müdürlüğü Kâtipliği'ne; 13 Haziran 1885'te 200 kuruş

¹²¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 6/359.

¹²² Bezzaz; bezci, kumaş satan, manifaturacı. Devellioğlu, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*, s. 111.

¹²³ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/601.

maaşla Bayezit Rûsumat Müdürlüğü'nün Ambar Memurluğu'na; 13 Haziran 1886'da 200 kuruş maaşla Bayezit Rûsumat Müdürlüğü'nün İkinci Kâtipliği'ne; 12 Ağustos 1886'da 300 kuruş maaşla Bayezit Rûsumat Müdürlüğü'ne bağlı Musun (Suluçem) Rûsumat Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken işle ilgili yaptığı hatadan dolayı 12 Ağustos 1889'da açığa alınmıştır. 25 Kasım 1889'da 300 kuruş maaşla Van Rûsumat Müdürlüğüne bağlı Hakkârî Rûsumat Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevinden 6 Ocak 1890'da istifa etmiştir. 24 Eylül 1890'da 310 kuruş aylıkla Erzurum Rûsumat-ı Umumîye Nezaretine bağlı Karakilise Düyun-ı Umumiye Memurluğu'na; 7 Ağustos 1891'de 500 kuruş maaşla Mahlas Memlahası Müdürlüğü Başkâtipliği'ne; 29 Mayıs 1892'de 500 kuruş maaşla Tatos Memlahası Memurluğu'na; 29 Ağustos 1892'de 500 kuruş maaşla Tatos Memlahası Başkâtipliği'ne tayin edilmiştir. Süleyman Sırrı Efendi, bu görevindeyken maaşı 13 Mart 1893'te 600 kuruşa çıkarılmıştır. 1 Temmuz 1893'te tekrar 100 kuruş zam yapılarak vekâleten Tatos Memlahası Muvakkat Sandık Eminliği'nde bulunmuş ve 23 Nisan 1896'da bu görevinden ayrılmıştır. 24 Haziran 1896'da 500 kuruş maaşla Karakilise Merkez Memurluğu'na tayin edilmiştir.¹²⁴

2.115. Süleyman Şadi Bey

Kars Hanedanından Derviş Bey'in oğludur. 1877'de Kars'ta doğmuştur. Erzurum İptidaî mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra idadi mektebine devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.

Mülazemetle Erzurum Vilayeti Defter-i Hakâni Kalemi'ne; 13 Ocak 1899-20 Aralık 1900 tarihleri arasında 250 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti Ertuğrul Sancağı'na bağlı İnegöl Kazası Ziraat Bank Sandığı Süvari Tahsildarlığı'na; 12 Şubat 1901-13 Ekim 1902 tarihleri arasında 200 kuruş maaşla Hüdavendigâr Vilayeti dâhilinde Ertuğrul Sancağı'na bağlı İnegöl Kazası'na bağlı Domaniç Nahiyesi Mal Kâtipliği'ne; 27 Ekim 1902'de 500 kuruş aidatla Erdek Kazası Tahsilât Müfettişliği'ne; 14 Eylül 1903'te aidatla 500 Hüdavendigâr Vilayeti Kütahya Sancağı'na Bağlı Simav Kazası Tahsilât Müfettişliği'ne tayin edilmiştir. 24 Ocak 1904'te Bursa Askeri Dairesi'nden aldığı davet üzerine bulunduğu görevinden ayrılmış ve askere gitmiştir. 25 Temmuz 1904-13 Eylül 1904 tarihleri arasında

¹²⁴ BOA. DH.d. SAİD. No: 138/489.

askeriyede hizmet etmiş ve tezkeresini alarak terhis olmuştur. 26 Mart 1905'te 500 kuruş aidaatla Hüdavendigâr Vilayeti Karesi Sancağı'na bağlı Erdek Kazası Tahsilât Müfettişliği'ne; 14 Mart 1906'da Hüdavendigâr dâhilinde Yeni şehir Kazası Tahsilât Müfettişliği'ne tayin edilmiştir. 14 Mart 1908'de müfettişlik unvanı tahsil memurluğuyla; aiadat maaşıyla değiştirilmiştir. Süleyman Şadi Bey, 400 kuruş maaş ve 100 kuruş harcırah masrafiyla Yeni şehir Kazası Tahsil Memurluğu'na nakledilmiştir.

Süleyman Şadi Bey, 28 Kasım 1909'da Hüdavendigâr Vilayeti Tensik Komisyonu tarafından verilen kararla Yeni şehir Kazası Tahsil Memurluğu görevinden alınmıştır. Süleyman Şadi Bey hakkında herhangi bir suçlama veya yolsuzluk olmamıştır. Bu sebeple Süleyman Şadi Bey, görevine geri gelmek için müracaat etmiştir. 28 Ekim 18910'da işe devam etmesini engelleyecek durumun olmadığı anlaşılmıştır. Fakat Yeni şehir Kazası Tahsil Memurluğu görevine geri alınmamış ve civar yerlere istihdam edilmesine karar verilmiştir.¹²⁵

2.116. Süleyman Şadi Efendi

Ulemadan Hacı Mahmut Efendi'nin oğludur. 1830'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe kitabet eder.

Türkçe Muzaffername ve İlmü'd-dinden farisiyyü'l-ibare ve bahrü'l-mani adında iki tane eseri vardır. Ayrıca Türkçe ve Farsça yazılmış bir divanı da vardır.

Kasım 1858-Mart 1859 tarihleri arasında 150 kuruş maaşla Kars Sancağı Meclis İdaresi Kalemi'ne tayin edilmiş ve 4 Ocak 1869'da maaşı 300 kuruşa yükselmiştir. 16 Ocak 1866'da 400 kuruş maaşla Kars Rüştüye Mektebi İkinci Muallimliği'ne tayin edilmiş ve Şubat 1866'da bu görevinden istifa etmiştir. Mart 1866'da 750 kuruş maaşla Kars Sancağı Tahrirat Muavinliği'ne tayin edilmiştir.

Süleyman Şadi Efendi'nin maaşı, 4 Ağustos 1866'da 650 kuruşa; 13 Mart 1867'de 541 kuruşa düşürülmüştür. Temmuz/Ağustos 1869'da 560 kuruşa çıkarılmış ve 13 Ekim 1871'de 530 kuruşa düşürülmüştür. 13 Kasım 1876'da 570 kuruşa çıkarılmıştır. Eylül/Aralık 1877'de Osmanlı-Rus Savaşı sebebiyle görevinden

¹²⁵ BOA. DH.d. SAİD. No: 162/177.

ayrılmıştır. 14 Nisan 1881’de 800 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat İdaresi Başkâtipliğine tayin edilmiştir. 28 Ekim 1883’te 600 kuruş maaşla Erzurum Rüsumat Nezareti Tahrirat Kalemi Birinci Yardımcılığı’na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 600 kuruş olan maaşı, 13 Mart 1897’de 540 kuruşa düşürülmüştür. 9 Ağustos 1910’de vefat etmiştir.

27 Aralık 1879’da Pusula-i Sıhatten Müderrislik Ruusu layık görülmüştür.¹²⁶

2.117. Süleyman Zühtü Efendi

Hüseyin Ağa’nın oğludur. 1868’de Kars’ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler, Arapça ve Farsça dersleri almıştır. Türkçe okur-yazar.

1885’te mülazemetle Adana Vilayeti Osmaniye Kazası Tahrir ve Vergi Kalemi’nde işe başlamıştır. 13 Ekim 1895’te 125 kuruş maaşla Islahiye Kazası Nüfus Kâtipliğine tayin edilmiştir.¹²⁷

2.118. Şerif Bey

Kaza kaymakamı Mahmut Bey’in oğludur. 1861’de Kars’ta doğmuştur. Kars’ta iptidâî mektebinde ilk temel bilgiler dersi almıştır. Kars Rüştîye Mektebi’nde üç yıl okumuş ve bu süreçte Arapça, Farsça ve Hesap dersleri almıştır. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nda; Rusların, Kars’ı işgal etmesinden dolayı şahadetname alamamıştır. Türkçe kitabet eder.

18 Mayıs 1879’da mülazemetle Bayezit Sancağı Tahrirat Kalemi’ne tayin edilmiş, Eylül 1880’de bu görevinden ayrılmıştır. 17 Eylül 1880’de 300 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Aşar ve Ağnam İkinci Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve 15 Mayıs 1884’de aşar idarelerinin lağvı üzerine açıkta kalmıştır. Haziran/Temmuz 1886-Ekim/Kasım 1888 tarihleri arasında 600 kuruş maaşla Bayburt Reji Memurluğu’nda çalışmıştır. Bu süre zarfında idarece konulan tedbir üzerine açığa alınmış ve Mart/Nisan 1890’da memurluğuna geri dönmüştür. Ancak Reji Memurluğu için bilgisi olmadığından 19 Ağustos 1891’de açığa alınmıştır. 14 Temmuz 1892’de 400 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Orman Süvari Memurluğu’na tayin edilmiştir. Ancak vilayet komisyonun yaptığı inceleme sonucu Şerif Bey’in yolsuzluk yaptığı ve

¹²⁶ BOA. DH.d. SAİD. No: 7/489.

¹²⁷ BOA. DH.d. SAİD. No: 114/431.

zimmetine para geçirdiği ortaya çıkmıştır. Bu sebeple 24 Temmuz 1897'de açığa alınıp mahkemeye sevk edilmiştir. 26 Nisan 1898'de bu görevinden azledilmiştir.

Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi'ndeki mahkeme neticesinde hakkı olmadığı halde vekâleten mahalle başı ondalık memurluğuna baktığı ve bu süre zarfında 410,30 kuruş aldığı, tezkire muharrirliğinde bulunan İsmail Efendi'ye zimmet gösterdiği halde müfettişliğe yazdığı 171 kuruşu, izinsiz sarf ettiği 31 Osmanî parayı, Gürcü kapısında kiralık oda bedeli olan 55 kuruşu ve sarf edilen gelirden 49,10 kuruşu ve toplamda 716,10 kuruş zimmetinde bulundurduğu anlaşılmıştır. 3 ay hapsine ve memuriyetten uzaklaştırılmasına karar verilmiştir.

Ancak Devlet İstinaf Mahkemesi'nde görülen mahkemesinde İsmail Efendi'ye zimmet gösterdiği halde müfettişliğe yazmış olduğu 24 Aralık 1896 tarihli tezkiresine muhalif bulunan 171,20 paranın noksan gösterilmesinin yanlışlıkla olabileceği söylenmiştir. Fakat bu yanlışlığın mahallince kesin olup olmadığı ortaya çıkarılamamıştır. Gürcü kapısındaki oda için müfettişlik dairesinden para alındığı konusunda ise, yapılan incelemelerde devir defterlerinde bir bilgi bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Yalnız Şerif Bey'in ondalık memurluk için aidatı alma hakkı olmadığı halde 410,30 kuruşun kendisinden alınmasına ve bu olayın hapsine karar verilecek bir durumun olmadığı görüldüğünden beratına karar verilmiştir. 410,30 kuruş Şerif Bey tarafından ödenmiş açığa alındığı tarihten azledilme tarihine kadar maaşının yarısını almıştır.

8 Eylül 1900'de 300 kuruş maaşla Devair Bölüğü Tabur Başneferliği'ne tayin edilmiştir. Taşrada vukuat bildirilmesi üzerine 20 Mart 1906 açıktan Üçüncü Komiserliğe seçilmiştir. 9 Temmuz 1905'de 300 kuruş maaşla Birinci Bölük Sekiz Numaralı Neferliğe; 30 Temmuz 1906'da 300 kuruş maaşla Devair Bölüğü Çavuşluğu'na nakledilmiştir. Bu görevinden 14 Mayıs 1909'da okuyup yazması olmamasından dolayı görevinden alınmıştır. Bundan sonra istihdamı uygun olmayacağından 13 Eylül 1909'da Tensik komisyonunca 11.626 kuruş tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

Şerif Bey'in itirazı üzerine Tetkik Tenkiset Komisyonu'nca inceleme başlatılmıştır. İnceleme sonucunda, görevinden alınması için bir gerekçe gösterilen okuma

yazmasının olmadığına yanlış anlaşılma olduğu ve 13 Ağustos 1910'da civar yerlere istihdam edebilmesine karar verilmiştir.

Şerif Bey, Romanya, İran ve hükümetleri tarafından Şir-ü Hurşit Madalyasına; üstün hizmetinden dolayı 6 Aralık 1901'de dördüncü rütbe Mecidî nişanına; 19 Eylül 1905'de Gümüş Liyakat madalyasına; 23 Eylül 1906'da dördüncü rütbeden Osmanî nişanlarına layık görülmüştür.¹²⁸

2.119. Tahir Avni Bey

Sipahi Alay Beyi ve İdare Meclis Azası Yusuf Sani Bey'in oğludur. 23 Mart 1853'te Kars'ta doğmuştur. Âdi mektebinde Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe kitabet eder.

13 Mart 1872'de mülâzemetle Kars Sancağı Tahrirat Kalemi'ne; 13 Haziran 1874'te 230 kuruş maaşla Bosna Vilayeti dâhilinde İzvornik Sancağı'na bağlı Belene Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın başlayacağı vakit ek görevle gönüllü olarak Kars Muavene Binbaşılığı'nda göreve başlamıştır. Bu görevinden 27 Eylül 1877'de istifa etmiştir. 2 Ekim 1877'de 380 kuruş maaşla İstanbul Zaptiye Alayı Dördüncü Taburunun Üçüncü Sınıf Teftiş Memurluğu'na tayin edilmiş ve bu görevinden 21 Ağustos 1878'de istifa etmiştir. 15 Temmuz 1880'de Erzurum Vilayeti Muhacirin Komisyonu Fahri Azalığı'nda; 25 Haziran 1881-12 Ocak 1882 tarihleri arasında 300 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Aşar Nezareti Tahrirat Muavinliği'ne; 13 Mayıs 1883'te 400 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Orman Memurluğu'na tayin edilmiştir. Bu görevindeyken hapishanede bulunan bir tutuklaya resim ve yazı gönderdiği iddia edilmiştir. Erzurum Vilayetine bu haberin ulaşması üzerine 5 Şubat 1890'da görevinden azledilmiştir.

Belene Kazası Kaymakamlığı'ndayken, Osmanlı-Rus Savaşı'na gönüllü olarak katılıp savaşta gösterdiği başarılarından dolayı 15 Eylül 1877'de dördüncü rütbe Mecidî Nişan-ı Zi-şanı; 28 Eylül 1877'de Harp Muharebe Madalyası; Erzurum Muhacirin Komisyonu Azalığı'ndaki hizmetlerinden dolayı 26 Aralık 1889'da salise rütbesi layık görülmüştür.

¹²⁸ BOA. DH.d. SAİD. No: 153/295.

Tahir Avni Bey'in Erzurum Nisa Hapishanesinde tutuklu olan Erzurumlu, Kiğılı ve Sofyalı İsmet namındaki kadınlara bazı eşya ve resimlerini gönderdiği iddia edilmektedir. Jandarma Yüzbaşı Şahin Bey ve Tabur kâtibi Ethem Efendi tarafından bu durum bildirilmiştir. Tahir Avni Bey hakkında dava açılmış ve inceleme başlamıştır. Bunun üzerine sorguya çekilen Tahir Avni Bey bunların iftira olduğunu gerçekler yansıtmadığını söylemiştir. Erzurum Vilayeti Meclis İdare Heyeti tarafından yapılan incelemeler sonuçsuz kaldığından mahkeme durdurulmuş ve kesinlik kazanması için başka bir mahkemenin olacağına karar verilmiştir. Daha sonra, Tahir Bey'in suçunun tespiti yapılamadığı için davanın hükümsüzlüğüne karar verilmiştir. Tahir Avni Bey hakkında yapılan iftiralar karşısında kendisini alıkoyanlar hakkında şikâyet davası açacağını ve yakalatacağını söylemiştir.

18 Haziran 1894'te 1.000 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti Nüfus Nezareti'ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken hesabında 9.000 kuruşun bulunması sebebiyle ihbar edilmiştir. 9. 000 kuruşu çalarak görevini kötüye kullanan Tahir Avni Bey hakkında dava açılmış ve görevinden azledilerek yerine başkası alınmıştır.

Tahir Avni Bey, Nüfus Başkâtibi Muharrem Beyle birlikte para çaldıkları iddia edilince Erzurum Vilayeti Meclis İdaresi'nce haklarında dava açılmıştır. Dava; şahitler, haber görevlileri ve il habercileri tarafından dinlenmiş ve Tahir Avni Bey'in de suçunu itiraf etmesiyle kesinlik kazanmıştır. Tahir Avni Bey ve Nüfus Başkâtibi mürur tezkirelerinden aldıkları paraların yanında nüfus hâsılatını da zimmetlerine geçirerek zarara sebep olmuşlardır. Şuray-ı Devlet İstinaf Mahkemesi'nce yapılan araştırmalar ve verilen karar neticesinde toplam 6073,10 kuruşun ödenmesi gerektiğine ve mahkeme masraflarından da 380 kuruştan 250 kuruşun Tahir Avni Bey'den alınmasına ve tüm paralar ödendikten sonrada görevinden sürülmesine karar verilmiştir.¹²⁹

2.120. Tayyar Fehmi Efendi

Çarıkcı Hacı Ahmet Efendi'nin oğludur. 1881'de Kars'ta doğmuştur. Erzurum İptidaî Mektebinde okumuştur. Mektebi İdadisinden birinci derecede şahadetname olarak 20 Ekim 1894'te mezun olmuştur. Daha sonra Mülkiye Baytar Mektebi'ne

¹²⁹ BOA. DH.d. SAİD. No: 42/307.

devam etmiş ve bu okuldan da 16 Temmuz 1901’de mezun olmuştur. Türkçe kitabet eder. Arapça, Farsça ve Fransızca dillerine aşinâdır.

27 Nisan 1901’de 675 kuruş maaşla Küçük Çekmece ve Bayram Bergos Baytar Muayene Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹³⁰

2.121. Tufan Ağa

Burhan Efendi’nin oğludur. 1898’de Kars’ta doğmuştur. Türkçe tekellüm eder.

2 Haziran 1886’da 150 kuruş maaşla Van Rûsumat Müdürlüğü Muvakkat Süvari Kolculuğu’na; 13 Eylül 1887’de 150 kuruş maaşla Van Rûsumat Müdürlüğü Daimi Piyade Kolculuğu’na; 13 Mart 1889’da 150 kuruş maaşla Saray Rûsumat memurluğu Piyade Kolculuğu’na; 14 Temmuz 1910’da 300 kuruş maaşla Koçkıran Rûsumat Muhafaza Memurluğu’na tayin edilmiştir.¹³¹

2.122. Yusuf Ziya Efendi

Ahmet Tevfik Efendi’nin oğludur. 1850’de Kars’ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk temel bilgiler dersi aldıktan sonra Arapça ve Farsça dersler almıştır. Türkçe okur-yazar.

8 Aralık 1869’da mülâzemetle Kars Tahrirat Kalemi’ne; 13 Mayıs 1871’de 140 kuruş maaşla Zaruşad Kazası’na Bağlı Dava Kâtipliği’ne tayin edilmiştir. Bu görevindeyken 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nın başlaması ve Rusların, Kars’ı işgal etmesi üzerine ayrılmıştır. 13 Haziran 1881’de 270 kuruş maaşla Erzurum Vilayeti dâhilinde İspir Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muavinliği’ne tayin edilmiştir. 13 Mart 1882’de maaşı 300 kuruş olmuştur. 21 Ağustos 1886’da bir köyün vergisini kendi zimmetine geçirerek yolsuzluk yaptığından dolayı azledilmiştir. 21 Şubat 1887’de 302 kuruş aidatla İspir Kazası Mahkeme-i Şeriyye Kâtipliği’ne tayin edilmiş ve 4 Nisan 1892’de aidatın yetmemesi sebebiyle görevini terk etmiştir. 21 Temmuz 1892’de 270 kuruş maaşla İspir Kazası Sandık Eminliği’ne tayin edilmiştir.¹³²

¹³⁰ BOA. DH.d. SAİD. No: 137/29.

¹³¹ BOA. DH.d. SAİD. No: 197/ 43.

¹³² BOA. DH.d. SAİD. No: 87/93.

2.123. Yusuf Ziya Paşa

Karslı Hatunzade Medet Ali Bey'in oğludur. 1846'da Kars'ta doğmuştur. Sıbyan mektebinde ilk dini temel bilgiler dersi aldıktan sonra özel hocalardan Arapça ve Tarih dersleri almıştır. Türkçe kitabet eder.

18 Mayıs 1866-10 Ocak 1867 tarihleri arasında 750 kuruş maaşla vekâleten Kars Sancağı dâhilinde Şöregel Kazası Kaymakamlığı'nda çalışmış ve sekiz ay sonra bu görevinden ayrılmıştır. 1872'de 1.350 kuruş maaşla Kars Sancağı dâhilinde Zaruşad Kazası Kaymakamlığı'na; 1872'de 1.500 kuruş maaşla tekrar Şöregel Kazası Kaymakamlığı'na; 1873'te 1.120 kuruş maaşla tekrar Zaruşad Kazası Kaymakamlığı'na; 1875'te 1.350 kuruş maaşla üçüncü defa Şöregel Kazası Kaymakamlığı'na; 1876'da 1.120 kuruş maaşla üçüncü defa Zaruşad Kazası Kaymakamlığı'na; 1876'da 1.350 kuruş maaşla dördüncü defa Şöregel Kazası Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda; Rusların, Kars'ı işgal ve ardından ilhak etmesiyle görevinden ayrılmıştır. 1878'de 6.000 kuruş maaşla vekâleten Bayezit Sancağı Mutasarrıflığı'nda ve daha sonra Adana Vilayeti dâhilinde Cebel-i Bereket Sancağı Mutasarrıflığı'nda çalışmıştır. 1879'da 5.000 kuruş maaşla Bayburt Sancağı Mutasarrıflığı Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Yusuf Paşa'nın Bayburt Sancağı Mutasarrıflığı Memurluğu'nda çalıştığı sırada hazineyi zarara uğratması, kendi menfaatleri uğruna görevini kötüye kullanması ve halka eziyet etmesi gibi davranışları üzerine hakkında araştırma başlatılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde, bu olayların olduğu doğrulanmış ve 14 Ağustos 1886'da görevinden azledilmiştir. Bayburt mutasarrıflığından ayrıldıktan sonra iki ay süreyle Petersburg'a gitmiştir.

Haziran/Temmuz 1864'te Kolcubaşılık rütbesine; 1877'da Mirül amirallik rütbesine; savaşta gösterdiği başarılarından dolayı Şubat/Mart 1881'de Mirmiranlık rütbesine; 1877'de Mecidî nişanına, 1878'de üçüncü Osmanî nişanına; 4 Mart 1886'da Rumeli beylerbeyi payesine layık görülmüştür.

Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ordu-yı Hümâyun'da Aşair Alayları Kumandanlığında çalıştığından 1 Haziran 1891'de mirlivalik rütbesi verilmiştir. Hamidiye Süvari Alayı Mirlivalığında ücretsiz olarak çalışmaya başlamıştır. Yaveran-ı Hazreti

Padişahîliğine girmeye çalışmış fakat bu durum aşiretler tarafından iyi karşılanmadığından askeri bilgisinin yetersiz olduğu söylenerek alınmamıştır. Alayın güçlü bir kumandanı tarafından 8 Kasım 1891’de fahri olarak seçmesiyle Hamidiye Süvari Alayı Mirlivalığı’nda görev yapmasına karar verilmiştir. 8 Eylül 1894’te Nişan-ı Âli İmtiyaz gümüş ve altın madalyaları; 15 Temmuz 1901’de Süvari Ferikliği rütbesi layık görülmüştür. 15 Kasım 1913’te yaşının dolmasıyla sebebiyle işten ayrılmış ve 4.988 kuruş emekli maaşı almıştır.¹³³

¹³³ BOA. DH.d. SAİD. No: 2/368.

SONUÇ

XIX. yüzyılda tutulmaya başlanan Sicill-i Ahvâl Defterlerinden kişi ve kurumlar hakkında bilgiler öğrenmekteyiz. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Dâhiliye Nezareti sicil defterleri içerisinde Kars doğumlu, Osmanlı bürokrasisi merkez ve taşra teşkilatında görev alan 123 memura rastlanmaktadır.

Bu memurlardan 115'i Kars, 7'si Kağızman ve 1'i Zaruşad doğumludur. Memurlardan 11'i II. Mahmut, 63'ü Abdülmecit, 40'ı Abdülaziz, 1'i V. Murat, 8'i II. Abdülhamit döneminde doğmuştur. Memurların sicil dosyalarında bulunan bilgiler, ailelerinin sosyo-ekonomik yapıları hakkında önemli bilgiler vermektedir. 123 memur içerisinde 62'sinin ailesinin ne iş yaptığı hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kayıtlara yansıyan memurların aileleri; tüccar, esnaf, çarıkçı, bezzaz, attar, yüzbaşı, binbaşı, meclis idare azası, müderris, başkâtip, kâtip, memur, kaymakam, ulema, âlim, ümera, hoca, muavin, kapılar ağası, kaza naibi, şeyh, müftü, sıhhiye müdürü, ulema, aşar mültezimi gibi meslek dallarında çalışmışlardır.

Karşlı memurlar ilköğrenimlerini genellikle sıbyan/iptidaî, ortaöğrenimlerini ise rüştiye ve idadi mekteplerinde tamamlamışlardır. Yüksek öğrenim genellikle medrese de verilmiştir. Fakat bazı memurların Mekteb-i Fünun, Darül Muallimin ve Mülkiye Baytar mekteplerinde öğrenim gördükleri kayıtlara yansımıştır. Görükleri dersler; Fenn-i hesap, Coğrafya, Tarih, Mantık, Hendese, Fünun, Kıraat, Akaid, İmale, Fıkıh, Arapça (Sarf ve Nahv, İzhar) ve Farsça (Gülistan ve Bostan)'dan oluşmaktadır. 4 memurun hangi dilleri bildiği kayıtlara yansımamıştır. 2 tanesi Türkçe tekellüm, 28 tanesi Türkçe kitabet, 70 tanesi Türkçe okur-yazar ve 19'u birden fazla dil bilmektedir. En çok dil bilen memur Mehmet Rıfat Efendidir. Arapça, Farsça, Türkçe, Kürtçe ve Ermenice bilmektedir.

Karşlı memurlardan 1'i II. Mahmut, 12'si Abdülmecit, 32'si Abdülaziz, 1'i V. Murat, 77'si II. Abdülhamit dönemlerinde devlet hizmetinde bulunmuşlardır. Memuriyetlerini ülkenin farklı coğrafyalarında yapmışlardır. Osmanlı-Rus Savaşı sebebiyle başka yerlere göç eden 9 memura, görevinden ayrılmak zorunda kalan 16 memura rastlanmıştır. Ayrıca bu savaşta yararlılık gösteren 6 memur bulunmaktadır.

Memuriyet hayatında başarılı olan memurlara, ödül ve teşvik amaçlı rütbe, nişan ve madalya verilmiştir. Yine ödülün olduğu gibi cezanın da vazgeçilmez olduğu sistemde görevi kötüye kullanan memurlar da görevden alınma veya başka bir birime nakil gibi cezalar almışlardır. Ağır suçlar için ise hapis cezası verilmiştir.

Kısacası, Sicill-i Ahvâl defterleri memurların hayat hikâyelerinin yazılı olduğu bir kaynak gibi görünse de dönemin eğitim sistemini, memurların görev yaptığı kurumların işleyiş tarzını, kanun ve yönetmeliklerini, verdiği maaşlarla devletin mali ve idari politikasını ve bulunduğu şehrin özelliklerini yansıtmaktadır.

KAYNAKÇA

ARŞİV KAYNAKLARI

BOA. DH.d. SAİD. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Defterleri) No: 77/243, 123/297, 101/67, 138/469, 21/283, 24/29, 16/413, 120/319, 1/1036, 34/99, 57/357, 157/231, 17/495, 104/198, 66/303, 8/679, 126/37, 43/155, 124/247, 66/321, 97/429, 174/477, 39/285, 78/165, 130/309, 66/9, 38/481, 7/497, 131/483, 88/381, 101/183, 60/33, 63/55, 48/97, 56/127, 18/159, 19/15, 163/465, 47/339, 76/471, 117/281, 22/279, 19/405, 19/321, 53/481, 2/638, 2/898, 7/649, 10/529, 16/19, 36/243, 134/245, 157/89, 68/177, 9/195, 69/91, 3/834, 131/163, 25/87, 9/215, 24/426, 84/101, 63/381, 167/79, 121/333, 144/45, 166/433, 51/447, 102/153, 177/245, 19/441, 25/319, 30/3, 125/327, 128/335, 63/407, 38/435, 43/127, 43/141, 133/345, 64/391, 84/325, 67/197, 115/473, 22/211, 35/231, 28/123, 28/149, 146/75, 13/253, 87/365, 103/247, 178/278, 95/313, 25/417, 175/389, 7/603, 56/83, 119/405, 120/37, 63/401, 51/457, 29/16, 167/25, 75/369, 52/67, 83/81, 161/101, 7/599, 135/73, 56/469, 2/ 534, 80/63, 5/675, 6/359, 7/601, 138/489, 162/177, 7/489, 114/431, 153/295, 42/307, 137/29, 197/ 43, 87/93, 2/368.

BOA. DH. SAİD. MEM. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memur Sicil Zarfi) No: 8/13, 1/9.

BOA. HH. SAİD.MEM. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Hazine-i Hassa Nezareti Sicill-i Ahval İdaresi Memur Zarfi), No: 45/5, 46/1.

BOA. İ.DH. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi İrade-i Dahiliye) No: 410/27178.

BOA. ŞD. SAİD. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Şûrâ-yı Devlet Sicill-i Ahvâl İdaresi) No: 7/13; 14/2.

MŞH. SAİD. (Meşihat Arşivi) No: 8/16-1.

SALNAMELER

Salname-i Devlet-i Âli-i Osmanî 1301, Matbaa-i Osmanî, İstanbul 1301.

ARAŞTIRMA VE İNCELEME ESERLER

KİTAPLAR

Akyıldız, Ali, (1993). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform*. İstanbul: Eren Yay.

Balcı, Sezai, - Küçük, Levent, (2015). *Osmanlı Bürokrasisinde Ahıskalı Devlet Adamları*. İstanbul: Libra Yay.

Balcı, Sezai, - Yadi, Ahmet, (2013). *Osmanlı Bürokrasisinde Yahudi Memurlar*. İstanbul: Libra Yay.

Çadircı, Musa, (2007). *Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi*, İstanbul: İmge Yay.

Çadircı, Musa, (2013). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*. 3. Baskı Ankara: TTK.

Çankaya, Ali, (1954). *Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*. Ankara: Örnek Matbaası.

Edhem Eldem, (2004), *Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi*, İstanbul.

Findley, Carter V., (1994). *Osmanlı Devletinde Bürokratik Reform*. (Çev. Latif Boyacı - İzzet Akyol). İstanbul: İz Yay.

Findley, Carter V., (2011). *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*. (Çev. Latif Boyacı - İzzet Akyol). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Genç, Yusuf İhsan vd., (2010). *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, 2. Baskı, İstanbul.

Karal, Enver Ziya, (2011). *Osmanlı Tarihi*. C.VI., 8. Baskı, Ankara: TTK.

Karal, Enver Ziya, (2011). *Osmanlı Tarihi*. C.VIII., 7. Baskı, Ankara: TTK.

Kodaman, Bayram, (1999). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Ankara: TTK.

Ortaylı, İlber, (2004). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*. İstanbul: İletişim Yay.

Ortaylı, İlber, (2011). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, Ankara: TTK.

Özdemir, Hüseyin, (2013). *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*. Konya: ÖKM Yay.

Özger, Yunus, (2010) *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yay.

Sarı, Selçuk, (2014). *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Amasyalı Memurlar*. İstanbul: Libra Yay.

Sarıyıldız, Gülden, (2004). *Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi*. İstanbul: Der Yay.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet, (1999). *Tanzimat Devrinde Meclis-i Valâ (1838-1868)*. Ankara: TTK.

Süreyya, Mehmet, (1996). *Sicill-i Osmanî*, Haz. (Nuri Akbayar). C. (1-4), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Tekeli, İlhan, – İlkin, Selim, (1999). *Osmanlı İmparatorluğunda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin oluşumu ve Dönüşümü*. Ankara: TTK.

Uçaral, Rıfat, (2013). *Siyasi Tarih*. 9. Basım, İstanbul: Der Yay.

Yüksel, Ayhan, (2004). *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Tirebolulu Memurlar (1879-1909)*. İstanbul: Kitabevi Yay.

MAKALELER

Artuk, İbrahim, (2003). “Madalya” *DİA*. (XXVII): 301-302.

Artuk, İbrahim, (2007). “Nişân” *DİA*. (XXXIII): 154-156.

Balcı, Sezai, (2008). “Osmanlı Devletinde Modernleşme Girişimlerine Bir Örnek: Lisan Mektebi” *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. XXVII, S.(44): 77-98.

Bozkurt, Nurgül, (2011). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar”, *Akademik Bakış Dergisi*, S. (27).

Çakaloğlu, Cengiz, (2004). “Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Manisalı Mülki Amirler” *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.(25): 221-242.

Çetin, Atilla, (1992). “Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay.: 34-42.

- Daşcıoğlu, Kemal, (2006). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar”, *Buldan Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Buldan Kaymakamlığı Yay., Buldan.
- Efe, Aydın, (2013). “Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Payaslı Memurlar”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. (23). C. 10: 182-194.
- Eralp, T. Nejat, (2002). “Osmanlılarda Nişan ve Madalya”, *Türkler Ansiklopedisi*, (XIII): 683-686.
- Gazel, Ahmet Ali, (2007). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Görev Yapan Anamurlu Memurlar”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. (32). C. 14: 203-213.
- Gençoğlu, Mustafa, (2011).“1864 ve 1871 Vilayet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma” *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.(2): 29-50.
- Gülsoy, Ufuk, (1998) “Hicaz Demiryolu”, *DİA*, (XVII): 441-445.
- Gündüz, Ahmet, (2011). “Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Kayserili Müslim ve Gayrimüslim Memurların Aldıkları Madalya, Rütbe ve Nişanlar (1879-1909)”, *History Studies*, S.(3/3): 123-145.
- Gündüz, Ahmet, (2011). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Kırşehir Doğumlu Memurlar (1879-1909)”, *History Studies*, S. (3/1): 131-154.
- Kılıç, Musa, (2012). “Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Bürokrasisinde Yahudi Memurlar”, *OTAM*, 31/Bahar.
- Kütükoğlu, Bekir, (1994). “Son Devir Osmanlı Biyografik Kaynakları”, *Vekayi ’nüvis Makaleler*, 211-216.
- Mehmet Başaran, (2013). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bergama Doğumlu Memurlar (1827-1892)”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, S. (XXVIII/1): 77-103.
- Okçu, Naci, - Yılmaz, Abdulkadir, - Akdağ, Hasan, (2006). “1879-1909 Yılları Arasında Osmanlı Bürokrasisinde Görev Almış Erzurumlular”, *EKEV Akademi Dergisi*, S.(26): 209-228.
- zkan, Selim Hilmi, (2010). “Merzifonlu Memurlar”, *Merzifon Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Merzifon.

Özkan, Selim Hilmi, (2010). “Osmanlı Devletinde Yabancı Dil Eğitimi”, *Turkish Studies*, S.(5/3): 1783-1800.

Özkan, Selim Hilmi, (2012). “Osmanlı Bürokrasisinde Gürünlü Memurlar (1879-1909)”, *Uluslararası Gürün Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sivas.

Özyüksel, Murat, (2002) “Hicaz Demiryolu”, *Türkler Ansiklopedisi*, (XIV): 470-480.

Sarıyıldız, Gülden, (2009). “Sicill-i Ahval Defterleri”, *DİA*, XXXVII, İstanbul.

Saydam, Abdullah, (2002). “Tanzimat’ın Memurları” *Türkler Ansiklopedisi*, (XIII): 668-677.

Soydemir, Selman, Tahlisiye Nizamnamesi ve daha fazla bilgi için bkz; <http://gizlenentarihimiz.blogspot.com.tr/2011/07/hayat-kurtarana-osmanlandan-madalya.html>., *Yedikita Dergisi*, S. (35), s. 374, 22 Mayıs 2015.

Tukin, Cemal, (1996). “Girit”, *DİA*, (XIV): 85-93.

Yadi, Ahmet, (2012). “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Ordu Doğumlu Memurlar”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, S. (6), C. 3: 301-312.

TEZLER

Arslan, Ahmet, (2006). “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Afyonkarahisarlı Devlet Memurları (1879-1908)*”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.

Çelem, Ramazan, (2014). “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Malatya Doğumlu Memurlar (1879-1909)*”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

Engin Adak, (2008). “*Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Erzincanlı Memurlar*”, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.

Erkartal, Ahmet, (2007). “*Sicill-i Ahvâl Defterlerindeki Safranbolulu (Zağfiranbolulu) Memurlar (1879-1909)*”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

İmlak, Ömer Ferit, (2012). “*Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Eğinli (Kemaliyeli) Devlet Adamları (1820-1854)*”, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan.

Kaya, Mustafa, (2014). “*II. Abdülhamid Döneminde Ispartalı Memurlar (Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre 1879-1909)*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Polat, Yunus Emre, (2014). “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Kemahlı Devlet Memurları*”, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan.

Soyluer, Serdal, (2006). *Muğla’lı Devlet Memurları*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.

Sunay, Serap, (2007). *II. Abdülhamit Döneminde Balıkesirli Mülki Memurlar Hakkında Bir İnceleme*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.

Sürmen, Ahmet, (2011). “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde İstanbul Doğumlu Yahudi ve Rum Devlet Adamları*”, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat.

Temel, Feray, (2004). “*Osmanlı Dönemi Kars Mülki İdare Amirleri*”, Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Lisans Bitirme Tezi, Kars.

Uğurlu, Ümmühan, (2013). “*Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tokatlı Devlet Memurları*”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

Yadi, Ahmet, (2014). “*Osmanlı Bürokrasisinde Giresunlu Devlet Adamları*”, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Giresun.

SÖZLÜKLER

Akbayar, Nuri, (2003). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Devellioğlu, Ferit, (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitapevi.

Pakalın, Mehmet Zeki, (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.

Sami, Şemsettin, (2007). *Kamûs-i Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.

Sezen, Tahir, (2006). *Osmanlı Yer Adları*: Ankara

EKLER

EK-1: TABLOLAR

Tablo-1: Memurların Doğum Tarihleri ve Aile Durumları

Memurun adı	Doğum Tarihi	Babasının adı	Babasının Mesleği
Abdullah Galip Efendi	1871	İsmail Ağa	-
Abdurrahman Efendi	1842	Hacı Ağa	Tüccar
Abdülhadi Hidayet Efendi	1858	İbrahim Ağa	Esnaf
Abdülhamit Efendi	1868	Mehmet Ağa	-
Abdülvahit Bey	1859	Hacı Hüseyin Bey	-
Ahmet Abdüssamet Efendi	1833	Hüseyin Ağa	-
Ahmet Efendi	1833	Hüseyin Ağa	-
Ahmet Faik Efendi	1877	Hüseyin Efendi	Binbaşı
Ahmet Ferit Paşa	1831	Yusuf Sani Bey	-
Ahmet Hamdi Bey	1844	Mustafa Efendi	-
Ahmet Hamdi Efendi	26 Nisan 1842	Mustafa Efendi	Hoca
Ahmet Hamdi Efendi	1877	Süleyman Efendi	-
Ahmet İzzet Efendi	1848	Hasan Efendi	Müderris
Ahmet Nazzif Bey	1858	Hasan Bey	Meclis İdare Azası
Ahmet Raif Bey	1874	Mehmet Şakir Efendi	Müftü
Ahmet Şakir Efendi	1878	Ferhat Efendi	Muhasebe Muavini
Ahmet Zihni Efendi	1863	Mehmet Akif Efendi	Emlak Başkâtibi
Ali Arslan Efendi	23 Şubat 1872	Tevfik Efendi	Evkaf Başkâtibi
Ali Efendi	3 Eylül 1872	Emrullah Bey	-
Ali Kemali Efendi	1862	Hacı Emin Efendi	-
Ali Niyazi Efendi	1863	Mehmet Efendi	Aşâr Mültezimi
Ali Rıza Bey	1866	Hamit Bey	-
Ali Rıza Efendi	1856	Mehmet Efendi	-
Ali Rıza Efendi	1872	Münir Bey	Binbaşı
Ali Rıza Efendi	1842	Halil Ağa	Yüzbaşı
Arif Hikmet Efendi	1853	Mehmet Arslan Ağa	-
Arslan Efendi	15 Şubat 1858	Garip Ağa	-
Aziz Azmi Efendi	1851	Salih Efendi	Tüccar
Bahri Efendi	1852	Hacı Hurşit Ağa	-
Burhanettin Efendi	3 Ağustos 1875	Eşref Ağa	Esnaf
Derviş Nihat Efendi	1858	Ali Ağa	-
Emrullah Vamık Bey	1855	Süleyman Bey	-
Erkan Şevki Efendi	1857	Mahmut Bey	-
Eyyüp Sabri Efendi	1869	Şerif Ağa	Tüccar
Hacı Ahmet Bey	26 Haziran 1850	Hacı Molla Ağa	Tüccar
Hacı Ali Efendi	1839	Tayfur Ağa	-
Hacı Ali Efendi	1845	Ahmet Ağa	Tüccar
Hacı Hafız Cafer Sıddık Efendi	1864	Hacı Tayyar Efendi	Tüccar
Hacı Mehmet Ağa	1839	İbrahim Ağa	Esnaf
Hafız Abdullah Zühtü Efendi	1856	Hacı Mehmet Efendi	-
Hafız Ahmet Tevfik Efendi	1859	Hasan Efendi	-
Hafız Ali Haydar Efendi	1841	Yusuf Sabri Efendi	-
Hafız Kamil Efendi	1853	Hafız Yusuf Efendi	Rüsûmât Başkâtibi
Halil Sabri Efendi	1858	İbrahim Efendi	Ulema
Hamdi Efendi	1852	Mustafa Efendi	Hoca
Hamit Hilmi Efendi	1833	İsmail Efendi	-
Haşim Bey	1846	İbrahim Bey	Kapılar Ağası
Hüseyin Bey	1834	Mehmet Sabit Efendi	-
Hüseyin Bey	1850	Hasan Bey	Ümera

Hüseyin Hami Efendi	1858	Recep Efendi	Müderriş
Hüseyin Hüsnü Efendi	1827	Mustafa Efendi	-
Hüseyin Hüsnü Efendi	1882	Derviş Efendi	Alay Kâtibi
Hüseyin İlhami Efendi	1875	Reşit Efendi	-
İbrahim Ethem Efendi	1842	Mehmet Sadık Efendi	Alim
İrfan Şevki Efendi	1858	Mahmut Efendi	-
İskender Bey	1835	Osman Bey	Kapılar ağası
İsmail Efendi	1883	Salih Ağa	-
İsmail Hakkı Paşa	1819	Şerif Bey	-
İsmail Zühtü Efendi	1852	Hüseyin Efendi	Alim
Mahmut Nazmi Efendi	1851	Derviş Ağa	Yüzbaşı
Mahmut Necip Bey	1851	Hacı Tahir Efendi	-
Mahmut Şükrü Efendi	1866	Hüseyin Efendi	-
Maksut Efendi	1875	İbrahim Ağa	-
Mehmet Behçet Efendi	1871	Mehmet Tevfik Efendi	Ziraat Bank Memuru
Mehmet Behçet Efendi	1856	Yusuf Ağa	Yüzbaşı
Mehmet Durak Efendi	1854	Mehmet Ağa	-
Mehmet Dursun Efendi	18 Şubat 1859	Hafız Hüseyin Efendi	Yüzbaşı
Mehmet Fehmi Efendi	1875	Arslan Bey	-
Mehmet Fevzi Efendi	1850	Hacı Recep Efendi	-
Mehmet Halit Efendi	16 Ağustos 1849	Ahmet Ağa	-
Mehmet Halit Efendi	1844	Ömer Efendi	-
Mehmet Halit Efendi	18 Ekim 1853	Hacı Mustafa Ağa	-
Mehmet Halit Efendi	1852	Hacı Mustafa Efendi	-
Mehmet Hamdi Efendi	1866	Derviş Efendi	Esnaf
Mehmet İrfan Efendi	1858	İsmail Bey	-
Mehmet Kamil Efendi	1865	Mustafa Efendi	Rüsûmât Memuru
Mehmet Kamil Efendi	1867	Hacı Abdüsselam Efendi	-
Mehmet Kamil Efendi	1865	Mustafa Efendi	-
Mehmet Muharrem Efendi	1843	Ömer Efendi	Ambar ve Debboy Memuru
Mehmet Mümtaz Efendi	1862	Yusuf Bey	-
Mehmet Necati Efendi	1865	Hacı Ahmet Ağa	Binbaşı
Mehmet Rıfat Efendi	1856	Abdülhamit Ağa	-
Mehmet Rıfat Efendi	1870	Mehmet Salih Efendi	Kaza Naibi
Mehmet Rıfat Efendi Bey	1861	Şahin Bey	Tımarlı Sipahi Ümerası
Mehmet Rıza Bey	1860	Ahmet Efendi	Binbaşı
Mehmet Rıza Efendi	1874	Ahmet Ağa	Yüzbaşı
Mehmet Sabri Efendi	1865	Süleyman Efendi	Alay Kâtibi
Mehmet Sait Efendi	1849	Sabit Efendi	-
Mehmet Şakir Efendi	1854	Hacı Hayrullah Efendi	Tüccar
Mehmet Şakir Efendi	1851	Süleyman Şadi Efendi	Tahrirat Kalem Muavini
Mehmet Şamil Efendi	1860	Hacı Kamil Efendi	-
Mehmet Şerif Bey	1855	Ali Medet Bey	Kaymakam
Mehmet Şevket Efendi	22 Şubat 1865	Abdullah Bey	Vukuat Kâtibi
Mehmet Şevki Bey	6 Eylül 1846	Yusuf Sani Bey	Meclis İdare Azası
Mehmet Şevki Efendi	1874	Hafız Arif Efendi	-
Mehmet Şükrü Efendi	1854	Hasan Ağa	Tüccar
Mehmet Şükrü Efendi	1863	Hüseyin Ağa	Tüccar
Mehmet Şükrü Efendi	1870	Dursun Vehbi Efendi	-
Mehmet Tahir Efendi	1844	Hacı İsmail Ağa	-
Mehmet Tevfik Efendi	2 Mart 1867	Dursun Ağa	-
Mehmet Vamık Efendi	1838	Derviş Efendi	Müderriş
Mehmet Vasfi Efendi	1850	Emin Efendi	-

Mevlüt Efendi	1867	Durak Efendi	Ulema
Muhittin Efendi	5 Mart 1864	Mehmet Ağa	-
Musa Efendi	1870	Hüseyin Efendi	Yüzbaşı
Mustafa Fehmi Efendi	1875	Ziyattin Efendi	-
Mustafa Hilmi Efendi	1834	Abdullah Efendi	Şeyh
Mustafa Mümtaz Efendi	22 Temmuz 1876	Hamdi Bey	-
Mustafa Sabri Efendi	26 Ekim 1869	Hüseyin Ağa	Tüccar
Osman Nuri Efendi	1846	Hacı Hasan Bey	-
Ömer Bahattin Efendi	1851	Ali Efendi	Esnaf
Seyit Ahmet Raşit Efendi	9 Aralık 1843	Mustafa Nadir Efendi	Sıhhiye Müdürü
Süleyman Sırrı Efendi	1859	Hacı Salih Efendi	Esnaf
Süleyman Sırrı Efendi	1859	Mehmet Salih Efendi	-
Süleyman Şadi Bey	1877	Derviş Efendi	-
Süleyman Şadi Efendi	1830	Hacı Mahmut Efendi	Ulema
Süleyman Zühtü Efendi	1868	Hüseyin Ağa	-
Şerif Bey	1861	Mahmut Bey	Kaymakam
Tahir Avni Bey	1853	Yusuf Sani Bey	Meclis İdare Azası
Tayyar Fehmi Efendi	1881	Hacı Ahmet Efendi	Esnaf(Çarıkçı)
Tufan Ağa	1898	Burhan Efendi	-
Yusuf Ziya Efendi	1850	Ahmet Tevfik Efendi	-
Yusuf Ziya Paşa	1847	Medet Ali Bey	-

Tablo-2: Memurların Eğitim Durumları

Memurun Adı	İlköğrenim	Ortaöğrenim	Yüksek öğrenim
Abdullah Galip Efendi	Erzurum Sıbyan Mektebi	Erzurum Rüştüye ve Erzurum İdadi Mektepleri	-
Abdurrahman Efendi	Sıbyan	-	Medrese
Abdülhadi Hidayet Efendi	Sıbyan	Bayburt Mülkiye Rüştüyesi	-
Abdülhamit Efendi	Erzurum Sıbyan Mektebi	-	-
Abdülvahit Bey	Sıbyan	Rüştüye	-
Ahmet Abdüssamet Efendi	Sıbyan	-	-
Ahmet Efendi	Sıbyan	-	-
Ahmet Faik Efendi	Sıbyan	Kastamonu Rüştüye Mektebi	-
Ahmet Ferit Paşa	Kars Sıbyan Mektebi	-	-
Ahmet Hamdi Bey	Sıbyan	-	-
Ahmet Hamdi Efendi	Sıbyan	-	-
Ahmet Hamdi Efendi	-	Zara Rüştüye Mektebi	-
Ahmet İzzet Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Ahmet Nazif Bey	Kağızman Sıbyan Mektebi	Kağızman Rüştüye Mektebi	-
Ahmet Raif Bey	Sıbyan	Rüştüye	-
Ahmet Şakir Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Ahmet Zihni Efendi	Sıbyan	Rüştüye	-
Ali Arslan Efendi	Sıbyan	Erzurum Rüştüye Mektebi	-
Ali Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Ali Kemali Efendi	Sıbyan	Rüştüye	Babasından yüksek öğrenim seviyesinde

			Arapça ders almış
Ali Niyazi Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Ali Rıza Bey	Sıbyan	-	Erzurum Medresesi
Ali Rıza Efendi	Sıbyan	-	Medrese
Ali Rıza Efendi	İptidaî	-	Medrese
Ali Rıza Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Arif Hikmet Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Arslan Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Aziz Azmi Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Bahri Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Burhanettin Efendi	Erzurum Sıbyan Mektebi	Erzurum Askeri Rüştiyesi	-
Derviş Nihat Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	Güncüoğlu Camii	-
Emrullah Vamık Bey	Sıbyan	-	Medrese
Erkan Şevki Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Eyyüp Sabri Efendi	Sıbyan	-	Erzurum Medresesi
Hacı Ahmet Bey	Sıbyan	Camii	-
Hacı Ali Efendi	Sıbyan	-	Medrese
Hacı Ali Efendi	Muallim-i Mahsus	Muallim-i Mahsus	-
Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	-	-
Hacı Mehmet Ağa	Sıbyan	-	-
Hafız Abdullah Zühtü Efendi	-	Kars Rüştiye Mektebi	-
Hafız Ahmet Tevfik Efendi	Âdi Mektebi		
Hafız Ali Haydar Efendi	Sıbyan	-	Erzurum ve İstanbul Medreseleri
Hafız Kamil Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Halil Sabri Efendi	Sıbyan	Kağızman Rüştiye Mektebi	-
Hamdi Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Hamit Hilmi Efendi	-	-	Kars Medreseleri ve Mülkiye Fünun Mektebi
Haşim Bey	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Hüseyin Bey	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Hüseyin Bey	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Hüseyin Hami Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Hüseyin Hüsnü Efendi		Okul Belirtilmemiş	
Hüseyin Hüsnü Efendi	Sıbyan	Adilcevaz Rüştiye Mektebi	-
Hüseyin İlhami Efendi	Sıbyan	Bitlis Rüştiye Mektebi	-
İbrahim Ethem Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
İrfan Şevki Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
İskender Bey	Sıbyan	-	-
İsmail Efendi	İptidaî	Darüşşafaka	-
İsmail Hakkı Paşa	İptidaî	-	-
İsmail Zühtü Efendi	Sıbyan		
Mahmut Nazmi Efendi	Kars Mahalle Mektebi	Erzurum Rüştiye Mektebi	-
Mahmut Necip Bey	Erzincan Sıbyan Mektebi	-	-
Mahmut Şükrü Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-

Maksut Efendi	Sivas İptidaî	Rüştiye	-
Mehmet Behçet Efendi	Erzurum Sıbyan Mektebi	-	-
Mehmet Behçet Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Mehmet Durak Efendi	Kars İptidaî Mektebi	-	-
Mehmet Dursun Efendi	-	Bayezit ve Bitlis Rüştiye Mektepleri	-
Mehmet Fehmi Efendi	Pasinler Sıbyan Mektebi	Pasinler Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Fevzi Efendi	Kağızman Sıbyan Mektebi	-	-
Mehmet Halit Efendi	Sıbyan	-	-
Mehmet Halit Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Mehmet Halit Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	Kars Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Halit Efendi	İptidaî	Kars Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Hamdi Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Mehmet İrfan Efendi	Sıbyan	Kağızman Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Kamil Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Mehmet Kamil Efendi	Sıbyan	Darüşşafaka	-
Mehmet Kamil Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Mehmet Muharrem Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	Rüştiye	-
Mehmet Mümtaz Efendi	Sıbyan	-	Medrese
Mehmet Necati Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Mehmet Rıfat Efendi	-	Şatak Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Rıfat Efendi	Sıbyan	Erzurum Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Rıfat Efendi Bey	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Mehmet Rıza Bey	Sıbyan	Erzurum Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Rıza Efendi	Hudeyde İptidaî Mektebi	Sana Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Sabri Efendi	Sıbyan	Rüştiye, Camii	-
Mehmet Sait Efendi	İptidaî	-	Erzurum Dar-ül Muallimin Mektebi ve Fatih Medresesi
Mehmet Şakir Efendi	Sıbyan	-	-
Mehmet Şakir Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	Kars Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Şamil Efendi	Kars Mahalle Mektebi	-	-
Mehmet Şerif Bey	İptidaî	-	-
Mehmet Şevket Efendi	Sıbyan	Kağızman Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Şevki Bey	Kars Sıbyan Mektebi	-	Medrese
Mehmet Şevki Efendi	-	Erzurum Rüştiye Mektebi	-
Mehmet Şükrü Efendi	Sıbyan	-	-
Mehmet Şükrü Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	-	-
Mehmet Şükrü Efendi	Sıbyan	-	-
Mehmet Tahir Efendi	-	-	Medreseler

Mehmet Tevfik Efendi	Sıbyan	Erzurum ve Bayezit Rüştiye Mektepleri	-
Mehmet Vamık Efendi	Muallim-i Mahsus	Muallim-i Mahsus	-
Mehmet Vasfi Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Mevlüt Efendi	Kars Sıbyan Mektebi	Muallim-i Mahsus	-
Muhittin Efendi	Sıbyan	-	-
Musa Efendi	Van İptidaî Mektebi	Sivas, Malatya ve Erzurum Mülkiye Rüştiyeleri	-
Mustafa Fehmi Efendi	Amasya Sıbyan Mektebi	-	Bayezit Paşa Medresesi
Mustafa Hilmi Efendi	Sıbyan	-	-
Mustafa Mümtaz Efendi	Muallim-i Mahsus	Muallim-i Mahsus	-
Mustafa Sabri Efendi	Medrese	Bitlis Rüştiye Mektebi	-
Osman Nuri Efendi	Okul belirtilmemiş		
Ömer Bahattin Efendi	Bafra Sıbyan Mektebi	-	Medrese
Seyit Ahmet Raşit Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Süleyman Sırrı Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Süleyman Sırrı Efendi	Sıbyan	Rüştiye	-
Süleyman Şadi Bey	Erzurum İptidaî Mektebi	Erzurum İdadi Mektebi	-
Süleyman Şadi Efendi	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-
Süleyman Zühtü Efendi	Sıbyan	-	-
Şerif Bey	Kars İptidaî Mektebi	Kars Rüştiye Mektebi	-
Tahir Avni Bey	Âdi Mektebi	-	-
Tayyar Fehmi Efendi	Erzurum İptidaî Mektebi	Erzurum İdadi Mektebi	Mülkiye Baytar Mektebi
Tufan Ağa	Okul belirtilmemiş		
Yusuf Ziya Efendi	Sıbyan	-	-
Yusuf Ziya Paşa	Sıbyan	Muallim-i Mahsus	-

Tablo-3: Memurların Bildikleri Diller

Diller	Okuryazar	Konuşma(Tekellüm)	Aşına	Yazma(kitabet)	Toplam
Türkçe	79	3	-	33	115
Farsça	3	5	4	-	12
Arapça	3	3	3	-	9
Fransızca	-	1	2	-	3
Rusça	-	1	-	-	1
Kürtçe	-	3	2	-	5
Gürcüce	-	1	-	-	1
Ermenice	-	1	2	-	3
Çerkezce	-	2	-	-	2
Sırpça	-	1	-	-	1

Tablo-4: Memurların Görevleri

Memurun Adı	Memuriyete giriş yaşı	İlk Görevi	İlk Maaşı	Son Görevi	Son Maaşı
Abdullah Galip Efendi	24	Anadolu Vilayât-ı Şahanesi Müfettiş-i Umumiliği Maiyyet Memurluğu	300	Mebani-i Emiriye Hapishaneler Müdürlüğü Birinci Sınıf Hülefalığı	800
Abdurrahman Efendi	20	Erzurum Vilayeti Varenk Memlahası Katipliği	300	Köprüköy'e bağlı Çullu Memlehası Muvakkat Memurluğu	-
Abdülhadi Hidayet Efendi	27	Bayburt Sancağı İdare Meclisi Kâtip Yardımcılığı	25	İspir Kazası Ziraat Bankası Sandık Memurluğu	600
Abdülhamit Efendi	28	Mahlas Memlahası Muvakkat Piyade Kolculuğu	150	Tatos Memlahası Memurluğu	120
Abdülvahit Bey	26	Sicill-i Ahval Komisyonu Umumiye Kalemi	Mülazemeten	Sicill-i Ahval Komisyonu Umumiye Tescilat Kalemi Memurluğu	1.500
Ahmet Abdüssamet Efendi	20	Kars Sancağı Mal Kalemi	130	Taşlıçay Rüsumat İdaresi Memurluğu	300
Ahmet Efendi	20	Kars Sancağı Mal Kalemi	130	Taşlıçay Rüsumat İdaresi Memurluğu	300
Ahmet Faik Efendi	17	Kastamonu Telgrafhanesi	Mülazemeten	Zonguldak Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu	300
Ahmet Ferit Paşa	17	Kars Sancağı Tahrirat Odası Memurluğu	130	Preveze Mutasarrıflığı	6.000
Ahmet Hamdi Bey	16	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülazemeten	Musul Beşinci Fırka Muharreri	800
Ahmet Hamdi Efendi	20	Kars Muhasebe Kalemine	Mülazemeten	Trabzon Düyun-u Umumiye Tuz Mübayaa Memurluğu	250
Ahmet Hamdi Efendi	-	Koçkiri Kazası Tahrirat Kalemi	Mülazemeten	Kangal Kazası Tahsilat Memurluğu	200
Ahmet İzzet Efendi	35	Bayezit Sancağı Aşar Müdürlüğü	Mülazemeten	Diyadin Kazası Ambar Memurluğu	300
Ahmet Nazif Bey	26	Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemi	Mülazemeten	Bayburt Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtipliği	400
Ahmet Raif Bey	21	Sicill-i Ahval Daire-i Umumiyesi Tescilat Kalemi	20	Sicill-i Ahval Müdürlüğü Tetkikat ve Vukuat Kalemi İkinci Sınıf Hülefalığı	800
Ahmet Şakir Efendi	15	Kars Sancağı Rüsumat Dairesi	Mülazemeten	Bayezit Sancağı Defter-i Hakâni Memurluğu	684
Ahmet Zihni Efendi	20	Van Rüsüm-ı Sitte Merkez Müdürlüğü	-	Kara Kilise Düyun-u Umumiye Memurluğu	500
Ali Arslan Efendi	16	Erzurum Defter-i Hakâni Kalemi	Mülazemeten	Kiği Kazası Mal Müdür Yardımcılığı	200
Ali Efendi	26	Erzurum Vilayeti Rüsumat Nezareti	Mülazemeten	Gürcü Bulak Rüsumat Muhafızlığı	200

		İstatistik Kalemi			
Ali Kemali Efendi	17	Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Sicill-i Ahval Daire-i Umumiyesi Tescilat Kalemi Birinci Sınıf Hülefahlığı	1.000
Ali Niyazi Efendi	21	Ankara Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Priştine Sancağı Merkez Kalemi Vergi Katip Yardımcılığı	300
Ali Rıza Bey	31	Erzurum Vilayeti Merkez Hapishane Memurluğu	269	Namervan Kazası Kaymakamlığı	2.000
Ali Rıza Efendi	20	Antab Kazası Bidayet Mahkemesi	Mülaze meten	Antab Kazası Sandık Eminliği	360
Ali Rıza Efendi	23	Dördüncü Orduyu Levazım Dairesi Birinci Şubesi Mülazımlığı	80	Dördüncü Orduyu Levazım Dairesi Birinci Şubesi Üçüncü Sınıf Memurluğu	576
Ali Rıza Efendi	25	Kars Sancağı Tahrirat Müdürü Üçüncü Yardımcılığı	150	Erzurum Vilayeti Maarif Kâtipliği	400
Arif Hikmet Efendi	26	İstanbul Zaptiye Alayı Üçüncü Sınıf Teftiş Memurluğu	380	Balya Kazası Tahsil Memurluğu	400
Arslan Efendi	21	Van Vilayeti Meclis İdare Kalemi	Mülaze meten	Tutak Kazası Nüfus Memurluğu	250
Aziz Azmi Efendi	20	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten		
Bahri Efendi	25	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Ordu Nüfus Memurluğu	250
Burhanettin Efendi	15	Erzurum Rüşumat Nezareti	Mülaze meten	Bayezit Rüşumat Memuru Kâtipliği	200
Derviş Nihat Efendi	14	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Erzurum Rüşumat Nezareti İstimatorluğu	800
Emrullah Vamık Bey	20	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Ulus Nahiyesi Memurluğu	400
Erkan Şevki Efendi	25	Kaleboğazı Rüşumat Memurluğu Süvari Kolculuğu	200	Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü İrinci Yardımcılığı	250
Eyyüp Sabri Efendi	19	Dördüncü Orduyu Hümayun Erkân-ı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi Tahrirat Kalemine	80	Erkân-ı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi	-
Hacı Ahmet Bey	33	Çapakçur Kazası Aşar Memurluğu	300	Hayas Memlehası Memurluğu	500
Hacı Ali Efendi	19	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Harran Kaymakamlığı	1.125
Hacı Ali Efendi	37	Yeni Kapı Şube Memurluğu	240	Tuzla Rüşumat İdaresi Memurluğu	300
Hacı Hafız Cafer Sadık Efendi	33	Köprü Kazası Aşar Ambar Memurluğu	400	Van Vilayeti Nüfus Müdürlüğü	1.000
Hacı Mehmet Ağa	49	Ömerkan Nahiyesi Müdürlüğüne Memur	240	Mardin Sancağı Hapishane Memurluğu	232
Hafız Abdullah Zühtü Efendi	22	İstanbul Zaptiye Alayı Üçüncü Sınıf Teftiş Memurluğu	380	Otuzdokuzuncu Bölük İkinci Sınıf Polis Komiserliği	600
Hafız Ahmet	27	Erzurum Bidayet	Mülaze	Mahlas Memlehası	500

Tevfik Efendi		Mahkemesi	meten	Sandık Eminliği	
Hafız Ali Haydar Efendi	25	Oltu Kazası Nüfus Mukayyitliği	2	Cebel-i Garbiye Tahrirat Müdürlüğü	1.500
Hafız Kamil Efendi	14	Kars Rüşumat İdaresi	Mülaze meten	Prepol Kazasına bağlı Priboy Rüşumat Memurluğu	500
Halil Sabri Efendi	26	Erzurum Vilayeti Meclis İdare Kalemi	Mülaze meten	Kara Kilise Memurluğu	600
Hamdi Efendi	17	İstanbul Telgrafhanesi	Mülaze meten	Mâmûratülaziz Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü	720
Hamit Hilmi Efendi	35	Erzurum İstihkâmat İmalathanesi	400	Kahta Kazası Kaymakamlığı	1.250
Haşim Bey	19	Kars Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Bulanık Kazası Kaymakamlığı	2.500
Hüseyin Bey	19	Kars Sancağı Nüfus Nezareti	150	Kırcaali Rüşumat Müdürlüğü	1.125
Hüseyin Bey	14	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Hınıs Kazası Kaymakamlığı	1.170
Hüseyin Hami Efendi	24	Zile Kazası Aşar Kalemi	Mülaze meten	Hınıs Sancağı Muhasebe Kalemi	400
Hüseyin Hüsnü Efendi	21	Kars Sancağı Muhasebe Kalemi	Mülâze meten	Hasbaya Kazası Mal Sandığına	-
Hüseyin Hüsnü Efendi	23	Adilcevaz Telgraf ve Posta Merkezi	Mülaze meten	Bulanık Kazası Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu	250
Hüseyin İlhami Efendi	15	Muş Telgrafhanesi	Mülaze meten	Erzurum Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memurluğu	200
İbrahim Ethem Efendi	21	Kars Muhakeme-i Şeriyeye Kâtipliği	Mülaze meten	Erzurum Merkez İdaresi Kapı Kâtipliği	250
İrfan Şevki Efendi	25	Pasin Rüşumat Müdürlüğü	Mülaze meten	Kızıldize Rüşumat Müdürlüğü Ambar Memurluğu	300
İskender Bey	20	Kars Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Müküs Kazası Kaymakamlığı	2.250
İsmail Efendi	19	İstanbul Emtia Ecnebiye Gümrük Nezareti Mukayyit ve Muharrirliği	400	Galata Ecnebiye Gümrük Muayene Kâtipliği	625
İsmail Hakkı Paşa	16	Şöregel Kazası Kaymakam Müdürlüğü	1.200	Asker Teftiş Komisyonu İkinci Başkanlığı	15.000
İsmail Zühtü Efendi	19	Kars Sancağı Arazi Kalemi	Mülaze meten	İran Kapı Kâtipliği	200
Mahmut Nazmi Efendi	27	Kars Telgrafhanesi	Mülaze meten	Bayezit Sancağı Muhasebeciliği	2.000
Mahmut Necip Bey	33	Kağızman Kazası Arazi Yoklama Kâtipliği	290	Antab Kazası Mal Müdürlüğü	500
Mahmut Şükrü Efendi	27	Trabzon Rüşumat İdaresi	Mülaze meten	Trabzon Transit Müdürlüğü Ambar Memurluğu	150
Maksut Efendi	23	Yenihan Kazası Süvari Tahsildarlığı	250	Hafik Kazası Dokuzuncu Daire Süvari Tahsildarlığı	300
Mehmet Behçet	29	Ankara Vilayeti	350	Ankara Vilayeti	350

Efendi		Merkez Kaza Tadilat- 1 Umumiye Birinci Seyyar Fırkası Mukayyitliği		Merkez Kaza Tadilat-1 Umumiye Birinci Seyyar Fırkası Mukayyitliği	
Mehmet Behçet Efendi	15	Siirt Sancağı Meclis İdare Kalemi	Mülaze meten	Ahlat Kazası Mal Müdürlüğü	600
Mehmet Durak Efendi	29	Bayburt Sancağı Muhasebe Kalemi Mesalihi Cariye Evrak Mukayyitliği	75	Bayburt Kazası Nüfus Memurluğu	250
Mehmet Dursun Efendi	20	Tercan Kazası Tahrirat Kâtipliği	144	Tercan Kazası Tahrirat Kâtipliği	-
Mehmet Fehmi Efendi	19	Kars Ziraat Bankası Sandığı	Mülaze meten	Namervan Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği	350
Mehmet Fevzi Efendi	21	Kağızman Kazası Tapu Kalemine	Mülaze meten	Bayburt Kazası Ziraat Bankası Sandık Muhasebe Kâtipliği	500
Mehmet Halit Efendi	18	Kars Sancağı Nüfus Mukayyitliği	Mülaze meten	Şiran Kazası Aşar Başkâtipliği	450
Mehmet Halit Efendi	20	Erzurum Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Şiran Kaymakamlığı	931
Mehmet Halit Efendi	32	Erzurum Vilayeti Merkez Muhasebesi	Mülaze meten	Erzurum Vilayeti Merkez Muhasebesi	50
Mehmet Halit Efendi	32	Erzurum Vilayeti Merkez Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Erzurum Vilayeti Maarif Muhasebe Memurluğu	200
Mehmet Hamdi Efendi	18	Amasya Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Samsun Vilayeti Gümenüz Düyun-u Umumiye Memurluğu	60
Mehmet İrfan Efendi	31	Musun Rüsumat Memurluğu	300	Musun Rüsumat Memurluğu	300
Mehmet Kamil Efendi	17	Çapakçur Kazası Aşar İdaresi	Mülaze meten	Pasinler Kazası Kara kilise Kordonu Pasaport Memurluğu	300
Mehmet Kamil Efendi	26	Rüsumat-ı Emanet-i Celilesi Eşyayı Ayniye Satış Memurluğu	400	İstanbul Muayene Memurluğu	550
Mehmet Kamil Efendi	22	İstanbul Emtia Dahiliye Gümrük Kolculuğu	240	İstanbul Damga Memurluğu	500
Mehmet Muharrem Efendi	43	Beypazarı Süvari Tahsildarlığı	300	Ankara İdadi Mektebi Ambar Memurluğu	250
Mehmet Mümtaz Efendi	24	İspir Kazası Mal Kalemi	Mülaze meten	İspir Kazası Sandık Eminliği	270
Mehmet Necati Efendi	21	Başkale Telgrafhanesi	Mülaze meten	Muş Sancağı Telgraf ve Posta Müdürlüğü	750
Mehmet Rıfat Efendi	26	Erzurum Vilayeti Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Muş Sancağı Muhasebeciliğine	1.250
Mehmet Rıfat Efendi	28	Gevaş Kazası Mal Kalemi	Mülaze meten	Gevaş Kazası Süvari Tahsildarlığı	300
Mehmet Rıfat Efendi Bey	20	Kars Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Karaağaç Kazası Kaymakamlığı	2.000
Mehmet Rıza Bey	17	Dördüncü Orduyu Hümayun Redif Yoklama Kalemi	Mülaze metn	Mâmûratülaziz Vilayeti Aşar Muhasebe Kalemi İkinci Yardımcılığı	350

Mehmet Rıza Efendi	15	Yemen Vilâyeti Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Yemen Vilâyeti Mektûbî Kalemi	80
Mehmet Sabri Efendi	18	Malatya Sancağı Tahrirat ve Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Gerger Nahiyesi Kâtipliği	135
Mehmet Sait Efendi	26	Taht Kazası Kadı Vekilliği	-	Çorlu Emlak-ı Seniyye Kúpeler Karyesi	250
Mehmet Şakir Efendi	17	Erzurum Rüsumat İdaresi Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Ova Kazası Tahrir ve Vergi Kâtip Yardımcılığı	250
Mehmet Şakir Efendi	32	Erzurum Meclis İdare Kalemi	Mülaze meten	Erzurum Evkaf Kalemi İkinci Kâtipliği	150
Mehmet Şamil Efendi	24	Erzurum Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Tortum Kazası Tahrirat Kâtipliği	144
Mehmet Şerif Bey	20	Askeri Muavene Albayı	625	Jandarma Binbaşı	-
Mehmet Şevket Efendi	14	Erzurum Vilayeti Muhacirin Komisyonu	Mülaze meten	Bitlis Ağnam Müdürlüğü	1.000
Mehmet Şevki Bey	17	Kars Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Sur Kazası Kaymakamlığın	787,5
Mehmet Şevki Efendi	28	Ilıca Nahiye Polisliği	-	Erzurum Vilayeti Evkaf İdaresi Kâtipliği	300
Mehmet Şükrü Efendi	15	Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Eleşkirt Rüsumat Müdürlüğü	160
Mehmet Şükrü Efendi	14	Erzincan Telgrafhanesi	Mülaze meten	Mardin Sancağı Düyun-u Umumiye Müdürlüğü	1.000
Mehmet Şükrü Efendi	21	Erzurum Vilâyeti Nüfus Kalemi	Mülaze meten	Ova Kazası Nüfus Kâtipliği	125
Mehmet Tahir Efendi	39	Erzurum Askeri Rüştiyesi Arapça Hocalığı	480	Erzurum Askeri Rüştiyesi Arapça Hocalığı	480
Mehmet Tevfik Efendi	19	Tadat ve ağnam Muharrirliği	400	Saray Rüsumat Memurluğu	300
Mehmet Vamık Efendi	23	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Bayburt Kazası Tahrirat Başkâtipliği	250
Mehmet Vasfi Efendi	13	Kars Rüsumat Müdürlüğü İkinci Kâtipliğine	150	Kara Kilise Kazası Nüfus Memurluğuna	250
Mevlüt Efendi	27	Erzurum Bidayet Mahkemesi Ceza İdaresi	Mülaze meten	Hınıs Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantık Muavinliği	300
Muhittin Efendi	17	Erzurum Vilayeti Mektûbî Kalemi	Mülaze meten	Keskim Kazası Milo Kordonu Pasaport Memurluğu	300
Musa Efendi	18	Dördüncü Orduyu Hümayun Erkan-ı Harbiye Dairesi İkinci Şube Tahrirat Kalemi Mülazımlığı	80	Dokuzuncu Erzurum Kol Ordo İdare Hümayunu Birinci Şube Müdür Muavinliği	1.750
Mustafa Fehmi Efendi	30	Ladik Kazası Dördüncü Daire Süvari Tahsildarlığı	300	Ladik Kazası Dördüncü Daire Süvari Tahsildarlığı	300
Mustafa Hilmi Efendi	35	Kars Ticaret Meclisi	Fahrî	Hakkâri Rüsumat İdaresi Memurluğu	450
Mustafa Mümtaz Efendi	26	Erzurum Rüsumat Nezareti Tahrirat	Mülaze meten	Erzurum Rüsumat Nezareti Muhasebe	150

		Kalemi		Mukayyitliği	
Mustafa Sabri Efendi	24	Siirt Düyun-u Umumiye Nezareti Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Şirvan Kazası Küfre Memlehası	300
Osman Nuri Efendi	21	Kars Sancağı Tahrirat Odası	Mülaze meten	Adilcevaz Kazası Kaymakamlığı	2.250
Ömer Bahattin Efendi	17	Bafra Telgraf Merkezi	Mülaze meten	Bitlis Telgraf ve Posta Müdürlüğü	760
Seyit Ahmet Raşit Efendi	17	Defter-i Hakâni Emaneti Tapu Kalemi	Mülaze meten	İzmir Sancağı Tahrir ve Vergi Memurluğu	750
Süleyman Sırrı Efendi	24	Erzurum Rüşumat Nezareti Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Hakkâri Rüşumat İdaresi	300
Süleyman Sırrı Efendi	24	Erzurum Rüşumat Nezareti Muhasebe Kalemi	Mülaze meten	Kara Kilise Merkez Memurluğu	500
Süleyman Şadi Bey	-	Erzurum Vilayeti Defter-i Hakâni Kalemi	Mülaze meten	Yenişehir Kazası Tahsil Memurluğu	400
Süleyman Şadi Efendi	29	Kars Sancağı Meclis İdare Kalemi	150	Erzurum Rüşumat Nezareti Tahrirat Kalemi Birinci Yardımcılığı	540
Süleyman Zühtü Efendi	17	Osmaniye Kazası Tahrir ve Vergi Kalemi	Mülaze meten	Islahiye Kazası Nüfus Kâtipliği	125
Şerif Bey	18	Bayezit Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Devair Bölüğü Çavuşluğu	300
Tahir Avni Bey	20	Kars Sancağı Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	Erzurum Vilayeti Nüfus Nezareti	1.000
Tayyar Fehmi Efendi	20	Küçük Çekmece ve Bayram Bergos Baytar Muayene Memurluğu	675	Küçük Çekmece ve Bayram Bergos Baytar Muayene Memurluğu	675
Tufan Ağa	12	Van Rüşumat Müdürlüğü Muvakkat Süvari Kolculuğu	150	Koçkırın Rüşumat Muhafaza Memurluğu	300
Yusuf Ziya Efendi	20	Kars Tahrirat Kalemi	Mülaze meten	İspir Kazası Sandık Eminliği	270
Yusuf Ziya Paşa	20	Şöregel Kazası Kaymakamlığı	750	Hamidiye Süvari Alayı Tuğgenerali	Fahrî

Tablo-5: Memurların Aldıkları Rütbeler ve Tarihleri

Memurun Adı	Aldığı Rütbeler				
Ahmet Raif Efendi		Rütbe-i Sâlise 30 Ekim 1904			
Ali Kemali Efendi		Rütbe-i Sâlise 31 Temmuz 1897	Rütbe-i Saniye Sınıf-1 Sani 9 Haziran 1898		
Abdülvahit Bey	Rütbe-i Râbi 1892	Rütbe-i Sâlise 21 Kasım 1896	Rütbe-i Saniye Sınıf-1 Sani 16 Kasım 1899'da		

Emrullah Vamık Bey	Rütbe-i Râbi 30 Temmuz 1894				
Hamdi Efendi	Rütbe-i Râbi 4 Ocak 1895	Rütbe-i Sâlise 18 Ekim 1896			
Hamit Hilmi Efendi		Rütbe-i Sâlise 2 Şubat 1891			
Haşim Bey		Rütbe-i Sâlise 1873			
Hüseyin Bey	Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşılık 6 Mayıs 1885	Istabl-ı Âmire Payesine Aralık 1889			
İsmail Hakkı Paşa					Samiye Müşiri 2 Mayıs 1868
Mahmut Nazmi Efendi		Rütbe-i Sâlise 23 Aralık 1889	Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Sani 10 Aralık 1897	Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Mütemayiz 22 Haziran 1903	
Mehmet Halit Efendi		13 Kasım 1899			
Mehmet Rıfat Efendi		Rütbe-i Sâlise 4 Temmuz 1899'da			
Mehmet Şerif Bey		Istabl-ı Âmire Payesi 1 Aralık 1877			
Mehmet Şevki Bey		Rütbe-i Sâlise 25 Ağustos 1892			
Musa Efendi		Rütbe-i Sâlise 24 Ekim 1891			
Osman Nuri Bey		Rütbe-i Sâlise 11 Nisan 1890		Rütbe-i Saniye Sınıf-ı Mütemayiz 20 Ağustos 1898	
Tahir Avni Bey		Rütbe-i Sâlise 26 Aralık 1889			
Yusuf Ziya Paşa	Kolcubaşılık 1864	Mirül Amirallik 1887	Mirmiran 1887	Suvari Ferikliği 15 Temmuz 1901	Rumeli Beylerbe yi Payesi 4 Mart 1886

Tablo-6: Memurların Aldıkları Nişanlar

Memurun Adı	Rütbe-Nişan	Tarih
Abdülvahit Bey	4. Rütbe Osmanî Nişânı -1 Zişanı	28 Ekim 1877
Ahmet Ferit Paşa	4. Rütbe Osmanî Nişânı 3. Rütbe Mecidî Nişânı 3. Rütbe Osmanî Nişânı	13 Ağustos 1877 11 Kasım 1877 15 Ocak 1894
Ali Kemali Efendi	3. Rütbe Nişânı -1 Osmanî	5 Aralık 1898
Hafız Abdullah Efendi	5. Rütbe Mecidi Nişânı -1 Zişanı	3 Kasım 1892
Hamit Hilmi Efendi	Muhasara ve İftihar Nişanı	1877-78
İsmail Hakkı Paşa	4. Rütbe Mecidi Nişanı 3. Rütbe Mecidi Nişanı 3. Osmanî Nişanı 1. Mecidi Nişanı 1. Osmani Nişanı Murassa-i Mecidi Nişanı Murassa-i İmtiyaz Nişan Fürg-1 Eşanına Murassa-i Osmani Nişan-1 Aliyyesi	4/13 Temmuz 1856 9/17 Aralık 1857 13/21 Eylül 1865 2 Şubat 1870 7 Mayıs 1877 24 Haziran 1879 12 Ekim 1883 17 Ağustos 1880
Mahmut Nazmi Efendi	3. Rütbe Nişânı -1 Âli Zişanı	18 Haziran 1900
Mehmet Şerif Bey	4. Rütbe Mecidi Nişanı 3. Rütbe Mecidi Nişanı	17 Ekim 1901 20 Eylül 1904
Osman Nuri Efendi	4. Rütbe Mecidî 3. Rütbe Osmanî Zişan Nişanı	1877-78 1877-78
Şerif Bey	4. Rütbe Mecidi Nişanı 4. Rütbe Osmanî Nişanı	6 Aralık 1901 23 Eylül 1906
Tahir Avni Bey	4. Rütbe Mecidî Nişanı -1 Zişanı	15 Eylül 1877
Yusuf Ziya Paşa	Mecidi Nişanı 3. Rütbe Osmani Nişanı	1877 1878

Ek-7; Tablo 1.7: Memurların Aldıkları Madalyalar

Memurun Adı	Aldığı Madalya	Tarih
Ahmet Abdüssamet Efendi	Kars Madalyası	1877-78
Hafız Abdullah Zühtü Efendi	Tahlisiye Madalyası Yunan Muharebe Madalyası	25 Aralık 1882 1 Ağustos 1898
İsmail Hakkı Paşa	İmtiyaz Madalyası	12 Ekim 1883
Mehmet Halit Efendi	Hamidiye Hicaz Demir Yolu Madalyası	17 Temmuz 1902
Mehmet Halit Efendi	Kars Madalyası	1877
Şerif Bey	Şir-ü Hurşit Madalyası Gümüş Liyakat Madalyası	6 Haziran 1904 19 Eylül 1905
Tahir Avni Bey	Harp Muharebe Madalyası	28 Eylül 1877
Yusuf Ziya Paşa	Gümüş ve Altın İmtiyaz Madalyası	8 Eylül 1894

محمد راسخ افندی فارس تخلصی نایب سرپوشه در سبک تخلصی طراز اولیه برنادرین درویشیه
اشکال ارفعیه

یک ایچ بوز ایل درت شاعرانه فارسه نوله ایتمه

سعلم مخصوصه یا ای اشاعیه او فودنه سکره بر مقدار نوله عریه وایه نعل ایتمه سحر ایتمه
ترکیب سحر و کلمات اید و بلیه

الذمیر

یک ایچ بوز نمبه بری سی میانیستند یکی ایچ یازده فارس تخلصی نیرانه نون مدینه درم اید
یک ایچ بوز سکا دی که سکا یک تیری بیسته بشوز غریبانه قدر نکره اولی مقید که نیمی بر
به ایچ بوز سکا درت سی او هنر نه لوان لوان روسه نشانه استیو ایتمه سید آبیغه نالقه ایتمه
ایچ بوز یا ایچ نکرده سیرانی بوز غریبه سکا ایچ او سکره توبیسه سکره سکره ایچ ای
استقام اولنده سکره توبیسه لغونه سی میانیستند ایچ سکره سکره ایچ سکره ایچ اولی اولی
درت درام ایدل یک ایچ بوز لفظه ای سی میانیستند یکی ایچ بوز ای غریبانه سکا ایچ بوز
تخلصی ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
لفظه ای سی میانیستند سکره لوان لوان ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
تخلصی اولی ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
لوان لوان ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
سکره ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز

برده بال فارس تخلصی اولی مقید که سید سید داره عکبر توبیسه لغونه ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
لوان لوان ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز

ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز

سکره ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز
ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز

تخلصی ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز ایچ بوز

OSMANLIARSIVI
2017/1/1

Vesika-2: Mehmet Vamık Efendi (BOA. DH. d. SAİD. No: 29/16)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı : Rüveyde

Soyadı : ÇİFÇİ

Doğum yeri ve tarihi : Iğdır – 14.03.1992

E-posta : ruveyde_cifci@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

2012-2013 Bucharest University–Romanya (Erasmus Programı)

2009-2013 Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü (Lisans)

2005-2009 K zım Karabekir Anadolu Lisesi

1997-2005 Atatürk İlköğretim Okulu

KATILDIĞI KURSLAR

Pedagojik Formasyon Eğitim Sertifika Programı